

CSENDŐRSÉGI LAPOK

FŐSZERKESZTŐ: PINCZÉS ZOLTÁN ŐRNAGY, SEGÉDSZERKESZTŐ: MAHÁCS LAJOS SZÁZADOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal BUDAPEST, I. KER., BŐSZÖRMÉNYI-ÚT 21	Megjelenik minden hó 1-én és 15-én	Előfizetési ára: Egész évre 12 pengő, félévre 6 pengő	Telefon: 501-90.	Postatakarékpénztári csekk száma: 25.342
--	--	---	---------------------	--

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.*

Amen.

Felelősség.

A csendőrségi szolgálat törvényes kereteinek intézményes biztosítéka a felelősség, amellyel mindenünk tartozik azért, amit szolgálata körében tesz vagy elmulaszt. Ez a feleleti köteletség mindenféle állami, gazdasági, sőt magánélet rendezettségének is biztosítéka ugyan, de a csendőrségnél egészen különleges tartalma és jelentősége van.

Az élet és halál ura a fegyver. Akinek fegyvere van, az minden fizikai hatalmat a kezében tart. Mi lenne, ha ez a hatalom egyedül a fegyver birtoklásából nyerné jogosultságát és nem volna a civilizált emberi együttélés követelményeinek és engedelmeinek határai közé szorítva? Felelősségünk lényege tehát az, hogy hivatásunk és hatalmunk gyakorlásának minden legkisebb részletcselekményével is mindig e határok között maradjunk, amelyeket egyébként összességükben jognak nevezzük.

A csendőrség színvonalának és belső értékének kifejlesztésében nagy szerepe volt annak, hogy az egyéni felelősség a mi életünkben és működésünkben akkora szerepet játszik, mint az állami életnek talán egyetlen más ágazatában sem. A csendőr és mindenrendű parancsnokai előtt a felelősség nemcsak fogalom, hanem gyakorlatilag érzékelhető, sőt gyakorta érezhető valami, aminek tudata áthatja a csendőr minden lépését s őt magát pedig arra készíti, hogy elhatározásai és szolgálati eljárásai felett ne utólag, hanem előzetesen gondolkozzék.

Közhatalmat nem lehet felelősség nélkül gyakorolni. Minél szigorúbb, minél gyakorlatibb és kézzel foghatóbb ez a felelősség, annál megnyugtatóbb a köz szempontjából. Az egészséges, szigorú felfogású, de öntudatos felelősségérzet a testület jogtiszteletének, megbízhatóságának és általános értékének is fokmérője. Csak arra kell vigyázni, hogy a felelősség természetes és nyugodt tudata ne fajuljon a felelőségtől való irtózássá.

A szolgálati és magánélet minden részletére nem lehet utasítást adni. Elhatározásokra és intézkedésekre nem lehet mindig úrlapot találni. A tennivalók és az előírások nem fedhetik egymást mindig hajszálpontossággal, az ember sem lehet tehát csak paragrafusok mechanikus végrehajtója, hanem kell, hogy a maga egyéniségét, kezdeményezését, sőt talán a moráliságát is belevigye a munkájába. Hogy ez felelősségbeli kockázattal jár, az természetes. De vannak — mindenesetre nem a legkiválóbbak —

akiknek tetteit vagy intézkedéseit egyetlenegy szempont irányítja: a felelősség megkerülése vagy áthárítása. Az ilyen óvatos emberek mindenekelőtt úgy biztosítják magukat a felelősség minden eshetősége ellen, hogy személytelen gépiességgel működnek. Ideáljuk a biztonságos sablon s csak olyan utat hajlandók követni, amit mások már jól kitapostak; ezeken haladva eladminisztrálják a testületnek reájuk eső darabját, de tudásuknak, látókörüknek, tetteirejüknek, alkotmányosságuknak, vagyis olyan képességeiknek, amelyek mindig csak emberben és sohasem papíron leledzenek, nyoma sohasem marad.

A felelőségtől való ilyen beteges irtózat nagyon veszedelmes, mert kipusztítja az egyéniségeket. Önállótlán, mindenkivel szemben bizalmatlan, felsőbb felfogást fürkésző, aggodalmasan óvatos és humorosan kicsinyes beamterbábukat nevel, akik kifogástalanul megfelelnek az ügyvitel követelményeinek, de a legelső esetben, amikor elmarad a parancs, a lábuk alól pedig kicsúszik a paragrafus-talaj, gyámoltalanokká és tehetetlenekké válnak; egy járőrtársat sem lehet ilyenkor reájuk bízni, nemhogy komolyabb érdekeket.

Jól tudjuk, hogy a csendőrségi szolgálatnak szigorú szabályai kell hogy legyenek, amelyek mindenkit köteleznek. A közbiztonsági szolgálat sem állhat felelőtlen egyéni tevékenységek sorozatából: ezt is belátjuk. De tudatában vagyunk annak is, hogy a testület haladását, szolgálatunk és önmagunk tökéletesítését, nehéz idők, súlyos próbák hibátlan kiállítását s az egyhelyben taposás helyett pedig állandó, friss lendületet sem törvény, sem szabályzat nem biztosíthat, csak egyéniségek, akik a szabályzatok paragrafusai között természetes fesztelenséggel mozognak s akiknek bátorságuk van ahhoz, hogy önállóan gondolkodjanak és cselekedjenek.

Nincs a csendőrségi szolgálatnak olyan kis viszonyszáma, amelyben ne lenne tere az egyéni kezdeményezésnek és alkotásnak, a merev paragrafusok élethez simításának. Szabad-e, hogy mindezt csak azért nélkülözze a testület, mert enélkül szolgálni kényelmesebb és veszélytelenebb? És nem kellene-e kétségbeesnünk, ha sokan volnának közöttünk a felelőségtől rettegők, akik a legválságosabb pillanatokban sem tudják eldobni betűmankóikat, hanem önálló elhatározás és cselekvés helyett gondosan összeválogatott paragrafusokba ássák magukat s e biztos fedezékből aztán bámulatos szakértelemmel megindokolják, hogy mit miért — nem csinálnak.

Ne legyen hát a mi felelősségünk üres szólam, amit senki sem vesz komolyan, de ne legyen gátlása sem egyéniségek kifejlődésének és erőteljes tenni-méresének. Vagyis: legyen — nem bánjuk — mumus, amelytől jó félni, de nem szabad megijedni.

Határszolgálat — határ- védelem.

írta: nemes SUHAY IMRE tábornok.

(Folytatás.)

A világháborúban főleg az angolok alkalmazták a kémcsempészésnek ezt a módját. Később a franciák a kémekeket az ilyen szabad léggömbökről is ejtőernyővel tétették le. Az ily módon elszállított kémekek sokkal biztosabban érték el céljukat, mint akik a léggömbbel együtt értek földet.

Előfordult és a jövőben is előfordulhat, hogy a repülőgépekről ejtőernyők segítségével postagalambokat (2—3 darabot egy kis ketrecben) ejtenek le az ellenség első vonalai mögött, oly községek közelében, melyek irredenta érzelműek. Különösen alkalmasak erre a célra erdészlakok, majorok, útszéli vendéglők stb. stb. Persze a lakosságnak itt abszolút irredenta érzelműnek kell lenni.

Az ilyen lebecsátott kosarakban a galambok számára élelem is volt, valamint utasítás, mint kell a galambokat felhasználni, felhívások, hogy az ellenség minő ténykedéseit figyelje meg a lakosság, azonkívül ígéret is, hogy a háború befejezte után ezért az illető küldöket megjutalmazták és... mindenekelőtt készpénzt is mellékeltek. Tudvalevőleg a készpénz minden kémiszolgálat, hírszerzés Alpha és Omega.

A világháborúban ledobáltak még mindenféle más, jelentést közvetítő eszközöket, különösen Elzászban és Belgiumban. Pl. kis csomagokat feltűnő színű selyempapírban. Ezekben kis léggömbök voltak összehajtvva, mellette a szükséges utasításokkal ellátott vegyszerek, melyek segítségével egyszerű úton gázt lehetett fejlesz-

teni s ha ezzel a gázzal megtöltötték a léggömböket, azokra akasztva a jelentést, kedvező széllel útnak bocsátotta őket a lakosság. Bizonyos idő múltán a gáz elillant s a léggömbök automatikusan földet értek.

A franciák a célból, hogy ezen jelentéseket idejelenkorán felfogják és megkapják, külön légi felügyelőszolgálatot rendeztek be, melyek a konstataált léggömböt, repülési irányát tovább jelentették.

Az is előfordult s a jövő háborújában is el lehetünk készülve, hogy ejtőernyők segítségével kis rádióállomásokat dobunk le, bizonyos előre megbeszélte helyeken vagy azok közelében.

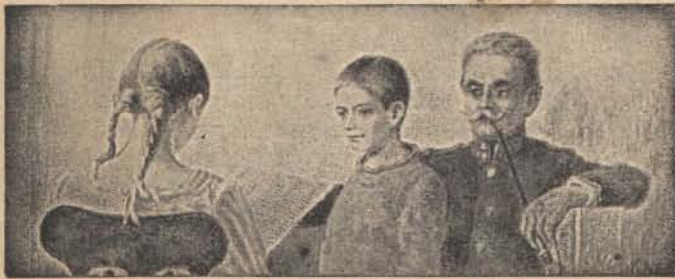
Ezekhez a rádiókhoz még rejtjel kulcsokat is mellékeltek.

Természetesen a határmenti lakosság, az oda telepített egyének, a háború előtt és annak kitörése után is mindenféleképpen iparkodtak üzeneteiket megbízóikhoz eljuttatni. A legjobb módszer ez ellen az abszolút határzár, azaz ha senkit sem bocsátanak át. De még a világháborúban sem sikerült ezt a követelést megvalósítani, holott akkor tudvalevőleg drótkadályok húzódtak mindkét oldalra a tengerig, illetve semleges országok határáig, melyek a maguk részéről ismét drótkadályokkal zárkoztak el.

Ha azonban sikerül az egyenes érintkezést legalább megnehezíteni, ezáltal már a hírek gyorsasága alapos késést szenved, ami kémelhárítási szempontból szintén előny.

A csendőrségnek, detektíveknek, a vezérkarok kémelhárító közegeinek, persze számos szép feladat nyílik ilyenkor, hogy tudását, felfelfogását bizonyítsa.

A vegyszereknek, láthatatlan tinta stb. természetesen szintén nagy szerepe van és lesz a jelentés-közve-

A Karsztok patakjai.

*Ismered-e a Karsztok csermelyit,
Amelyek lent a föld alatt is élnek?
Csobogva, vígan mennek ők a mélynek,
Befogva gyémántszóró szemeik.*

*Mert boldogan szívükbe temetik
A part rózsáit és mindig remélnék:
Az alagutak majd csak végetérnek
S napfényre tör ki újra mindenik.*

*Ne csüggedj népem, ezek mi vagyunk!
Kőtorlaszok állják el utadat,
Hogy alig bírju már kezünk, agyunk.*

*De elviszed magaddal multadat,
A hősök képét a lelkedbe zárva,
Igy indulsz — hittel — a nagy éjszakába.*

Petri Mór.

A sáripócsi lidérc.

írta: BARÉNYI FERENC alezredes.

Esteli imára kondukt a kis templom harangja s kongása dallamos összhangba olvadt a hazatérő nyájak kolompolásával. Néha szomjas tehénbögés rikoltott belé, vagy abrakot neszelő vidám lónyerítés, elvegyülve öreg szekérekerekek ernyedni nyikorgásával. A nap vörös gömbje fáradtan gurult a ködbevesző szemhatár alá. Szénaillatú alkonyati levegőben a szunyograjok makacsul hadakoztak a riasztó pipafüsttel. Bodor füstfelhők gomolyogtak fölfelé a község háza tornácáról, hol a lócán deresfejű emberek pipálgattak.

— Amondó vagyok, hogy korán volt az öreg szűrt kiiktatni. Nem volt még olyan vén, hogy el kellett küldeni — dörmögte agyarára vett pipája mellől a vén Csutora Ábris. Három egyívású társa dűnnyögve helyeselt. Csak a negyedik, akinek a haját nem a kor, hanem a hosszú hadifogság fehérítette meg — vélekedett másképpen.

— Hát aztán miért? — kérdezte indulatosan.

A kérdés hevétoi a vén Ábris is tüzet fogott; kikapta a pipát a szájából.

— Mert még elszolgált volna. Jobb az óbor, mint az új.

Ennek a mondatnak fullánkja volt, mert Kerekes István úgy pattant fel, mintha tuskébe ült volna.

— Hát talán nem jó az új?

Az öregek rácsodálkoztak s összepislantva megállapították, hogy István egykővet fú az új jegyzővel.

— Ez is olyan, mint az új őrsparancsnok, a Bedő tiszthelyettes. Az is csak az újmódít követi, mintha a régi nem lenne olyan jó, ha nem jobb.

titésnél, akár postával idegen országokon át történik, akár a kiszemelt egyének felhasználásával.

Igy pl., különösen kémnőknek kedvelt eljárása volt a híreket, nem látható vegyszerekkel a körmükre írni, ezt itt állandósították s manikűröző folyadékot tettek reá, mely rászáradt!

Hogy az úleveleket, személyleírásokat vegyszerekkel mennyire hamisították, arról köteteket lehetni írni!

Nagy szerepe lesz a kémiszolgálatban a fényképezésnek is, amint ahogy a multban is volt. A technika mai haladása mellett egész íveket le lehet fotografálni egy négyzetcentiméternyi felületen, ezt pedig könnyű valahol elrejtetni, pl. egy levélbélyeg alatt vagy annak a hátsó oldalára fotografálnak egész jelentéseket s úgy ragsztják fel.

A felsoroltak eléggé bizonyítják, mily fontos szerepe lesz a jövő háborúban a kémiszolgálatnak. A határőrszolgálatban álló minden egyes közegnek, úgy békében, mint a politikai feszültség, a háborút közvetlenül megelőző időben, nyitva kell tartania a szemét; különösen a csendőrségre, rendőrségre vár e tekintetben fontos feladat.

Tanulmányomban e feladatok sokféleségére, a kémkedés lehetőségeire, az e téren tett háborús tapasztalatokra csak röviden akartam rámutatni. A jövőben valószínűleg még újabb eszközökkel, meglepetésekkel kell számolnunk, mert a kémek furfangja, találékonysága, leleményessége szinte meseszerű, igaz, hogy életükkel játszanak állandóan.

Azonban a kémkedés megnehezítésének egyik leg-erősebb szere a saját közegek óvatossága. Magyarán mondva, minden fecsegés kerülése, különösen nyilvános helyen, idegen emberek előtt. E tekintetben mi magyarok olyanok vagyunk, mint a gyermekek. Egész lehet-

lennek látszó dolgokat lehet mindennap nyilvános helyeken, a villamoson, vasutakon, étkezőhelyiségekben, kávéházakban megtudni — sokszor akaratlanul is!! Mert mi nem csak elővigyázatlanok, de hangosak is vagyunk. Bizalmatlannak kell lenni minden idegennel szemben, még akkor is, ha az nyelvünket tökéletesen beszélné.

A határőrszolgálatban álló egyének figyelmét nem szabad elkerülni bármely idegennel feltűnése egy faluban. A csendőrsőknek, különösen a határok mentén, jól működő és megbízható besugó-szervezetüknek kell lenni.

Biztos, hogy a legjobb kémelhárítószerv a politikailag teljesen megbízható, hazaszerető lakosság. Ezért telepítettek a kis Entente államai a lehetőségek legmesszebbmenő kihasználásával az ő szempontjukból megbízható elemeket (Dobrovljac-ok, legionáriusok, stb.)

Jellemzésül felsorolom, hogy a háborúban például Anglia több mint 6000 kémeket alkalmazott Németország ellen, Francia- és Oroszország persze még jóval többet, ezekből a németeknek 410 ügynököt sikerült csak lefűlelniök, ők maguk 1139 kémmel dolgoztak. (Ezen adatokat Hans Helm: „Nikolai und seine Helfer” című művéből merítettem.)

Mindenesetre azonban a német kémelhárító szolgálatnak sikerült azt elérni, hogy a háború alatt a stratégiai okokból történt csapateltolásokról az Entente vagy egyáltalában nem, vagy csak teljesen elkésve értesült, pld. a gorlicei áttörés teljesen meglepetésszerű volt.

2. A kémkedésnek másik fontos feladata az ellenség közlekedési hálózatának, az azokon fogatosított eltolásoknak megfigyelése és egyes fontos műszaki tárgyak tönkretétele által az eltolások megbénítása.

Ez a feladat is kettős. Már békében a kémeknek az

Lekicsinylően rántott is egyet a vállán az öreg Ábris:

— Új szita szegen lóg.

— Az fáj, hogy ráncbaszodta a falut! — fakadt ki Kerekes István. Ábris felvetette a fejét s kidüllesztette a mellét.

— Nem kellett, hogy ráncbaszodja. Volt itt rend azelőtt is. Megfizettük az adót, aztán békéshagyott az öreg. De ez, — ez új kaptafára ütne mindent...

— Rend volt a fészkesfenét! Hiszen majd megfulladtunk már a feneketlen piszokban. A trágyalé kifolyt az utcára, bokáig dagasztottuk a trágyás sarat...

Ábris szeme felvillant s mint valami felsőbb kinyilatkoztatást, kenetteljesen mondta:

— Rút a trágya, de szép cipőt ad.

Most a Kerekes István szeme villant egyet.

— Az ám, kint a földön. De idebenn, a faluban, elrohasztja a levegőt s térdig piszkítja a lábat...

— Nem aranycipőben járnak erre... — érvelt Ábris és az öregek felé hunyorítva, gúnyosan mosolygott. Kerekes Istvánt ingerelte az öregek csúfondáros összemosolygása.

— De bizony ráncbaszodta a falut, rendes, tiszta most az utcája... Aztán új utat is kapott a község.

Az öregek felfortyantak.

— A mi pénzünkön.

— Nem is csinálta volna, ha az ő zsebére menne — állapította meg a vén Ábris olyan epés árnyalattal, hogy attól megint feleselgető kedve támadt Kerekes Istvánnak. Vissza is felelt tüstént, de nem hallotta senki, mert szavát elnyomta a kocsizörgés zaja.

Tengelyig poros, sáros bricska gördült a község háza udvarára.

— Ahol ni, visszajött már a városból a jegyző úr. Vajjon mit hozott nekünk vásárfiának? — gúnyolódott Ábris, de amikor a jegyző véletlenül ránézett, hamar lekapta a kalapját.

A jegyző vidáman ugrott le a kocsiról s az emberek kíváncsian gyűltek köréje.

— Elhoztam a község új tábláját. Ott van az ülés alatt. István, szedje csak ki, mindjárt felszegezzük.

— De már alkonyodik, jegyző úr.

— Se baj, annál jobb.

— Ráérne reggel is, sötétben úgysem látják.

— Dehogy nem, majd meglássák.

Az emberek húzódoztak, de a jegyző nem tárgított. Türelmetlen makacssággal nógatta őket, hogy menjenek vele az új táblát kiszégezni.

— Lámpás is kéne, sötétben nem lehet szegelni — okoskodott Ábris.

— Nem bánom, hozzon, de szedje a lábát.

Míg az alvégre értek, elő is került Ábris a lámpással. Amint szedték le a régi táblát, dohogtak:

— Kicsit rozsdás, de még egészen jó.

Kerekes István gúnyosan felkacagott:

— Kicsit rozsdás, ez?! Hiszen már megette a rozsdát egészen.

— Bizony nagyon rozsdás, el se lehet olvasni a felírást. Még nappal se — toldotta meg a jegyző jelentős mosollyal.

— Hát emezt lehet tán éjszaka is?

— Bizony lehet, mert világít a sötétben.

— Nincsen benne lámpás — tamáskodtak s majd kitékérték a nyakukat, ahogy fejüket az új tábla felé for-

illető vasutakról, hidakról pontos adatokat kell szolgáltatniok a vasúti vonalak teljesítőképességét, a műtárgyak építését stb. illetőleg.

Ezeknek az adatoknak a vezérkarok birtokában kell lenniök, hogy az ellenség felvonulását illetően helyes számításokat eszközölhessenek.

Ezeket az adatokat vagy a saját határsávjába, illetve anyaországba odaküldött alkalmi kémek, legfőszöve azonban kötelességszegő, megtántorodott, saját vasúti közegek fogják szolgáltatni. Utalnom kell, hogy a világháboruban a Szerémségben szerb érzelmű vasúti hivatalnokok, Galiciában pedig russophilek kémkedtek, sőt még passzív rezisztenciával a felvonulást késleltették, összeesküvéseket rendeztek, stb. Tudtommal többet közülük ki is végeztek.

A jövő háborújában, különösen a határok közelében a vasutakat már a mozgosítás, szállítás megkezdése előtt is őrizni kell. Ezt az őrzést eleinte sorcsapatok, csendőrség fogja végezni, míg aztán az erre a célra hivatott, népfelkelő vasúti biztosítócsapatok megalakulnak. (1—2 mozgosítási napon.) A monarchiában egy-egy vasútbiztosítóosztály tag a vonat biztosítandó hossza, fontossága szerint 2—7 tisztból, 60—500 főből állt. A legénység a vasúti vonal közvetlen közelében lakó póttartalékosokból és népfelkelőkből került ki.

A jövő háborújában ez a földi biztosítás, mely inkább csak merényletek megakadályozására szolgál, nem lesz elég, hanem számítani kell a légi támadással is.

A légi támadás elleni biztosítás passzív lehet géppuskák, repülőelhárítóútegek és ködösítés által, részben aktív saját repülőök által.

Fontosabb pályaudvarok, hidak, vasúti gócpontok okvetlenül biztosítandók légi támadások ellen, mert ilyenek

gatva, alul-felül s oldalvást apróra vizsgálgatták. De hiába nézték annyira is, hogy majdnem végigszántották az orrukkal a táblát, nem találtak rajta semmi különösöt; nem is volt azon egyéb, csak a falu neve.

Amint a felszegezéssel elkészültek, még egyszer megnezte a jegyző, hogy jól van-e felillesztve s aztán odaszólt Ábrisanak:

— Oltsa el!

Ábris elfújta a lámpást. Egyszeriben elállt az emberek szeme-szája, — a táblán lángoló világitott a felírás: — „Sáripócs”.

— Ejnye, a ragyogóját! — tört ki a csodálkozás, amint a világitó írást megbámulták. Ilyet még nem láttak. Összeröffenve hümmögtek, csodálkoztak, míg a jegyző megmagyarázta, hogy nincsen benne semmi ördögös boszorkányság, csak a táblán van olyan anyag, ami a sötétben világit.

Am a magyarázat korántsem elégitette ki őket. Csak csóválták a fejüket hitetlenül. Egyszerre a fejükbe, illetve helyesebben, a zsebükbe nyilalt az ijedelem, hogy ezt nekik kell megfizetni. Aggodalmuknak azonnal kifejezést is adtak, de a jegyző hamar letorkolta őket.

— Ne fájjon kendteknek a más feje. Elintézem én ezt, hogy meg sem érzik.

Ettől aztán — úgy látszott — megnyugodtak s a megnyugvással megcsappant az érdeklődés is. Rendre-rendre s egyre sűrűbben nagyokat ásítottak s lassacskán ámosan hazaszéledtek. Fáradt kocogásuk-csoszogásuk beleveszett az éjszakai csendbe.

Az éj fekete palástját szeliden ráterítette az alvó falura. Csend lett.

már a hadüzenetet követő első órákban — ha egyáltalán volt hadüzenet — bekövetkezhetnek.

A passzív védelem igen hatásos eszköze az elködösítés, sűrű ködben tudvalevőleg a repülőök teljesen elvesztik tájékozódó képességüket, de még az egyensúlyérzékét is, így tehát tevékenységük megbénul, azonkívül nem tudhatják, a ködben nincsenek e mérges gőzök, ami szintén megnehezíti tevékenységüket.

Ha nincs szél, a köd órákig is megmaradhat az illető védendő állomás, hid, stb. felett; persze félrevezetés céljából nemcsak a védendő műtárgyakat, hanem másutt is kell ködösíteni.

További feladata lesz még a határvédő csapatoknak, illetve a hatósági közegeknek a *vasúti vonalak megrongálásának meggátálása*.

Nemcsak az ellenséges érzelmű lakosság, fizetett külön e célra kioktatott kémek veszélyeztetik a közlekedési eszközök biztonságát, hanem a hadifogoly, vagy internálótáborból megszökött, fanatikus egyének.

Ily módon sikerült a világháborúban nagyobb károkat okozni, a forgalmat napokra megbénítani.

Így 1916-ban az osztrák-magyar sereg délnyugati frontjának hadvezetősége elhatározta, hogy kémek útján fogja a Piave-hidakat és az elektromoserőközpontokat megrongáltatni.

Ez utóbbiak a szénszegény Olaszországban nagy szerepet játszottak, mert a felső-olaszországi vasutak egyrésze, mint tudjuk, már akkor is villamos volt.

A merényleteket úgy követték el, hogy csövekbe zárt igen erős és érzékeny robbanóanyagokat a vízbe dobtak, a turbinák víznyomása folytán ezen csövek felrobbanva, egy lényeges időre az egész üzemet hasznavehetet-

A távolból szekérszöregés nesze közeledett, mely mindinkább erősödött. A szekéren Bálint gazda igyekezett haza: a városból jött, hol jól felöntött a garatra. Bóbiskolva ült az ülésen, mert a hosszú úton elnyomta az álom. A gyeplőszárazakat csak úgy lógásgatta a kezéből, a lovakra bízta, hogy hazataláljanak. Jobban is tudták ezek most az utat, mint kapatos gazdájuk. Vígán poroszkáltak, amíg az új táblához értek. A világitó tábla előtt hirtelen megtorpant a Rudas, s félreugorva olyat rántott a szekéren, hogy a pipa majd kiesett a Bálint gazda szájából.

— Hó te, hó! — szólt rá a bokrosodó lovakra és kinyitotta a szemét.

Előtte lángoló betűk libegtek: Sáripócs.

— Hejnye a kiskésit! Te, Juli, hé! — Ostorával megpiszkálta a saroglyában szundikáló feleségét.

— Na, mi a!? — riadt fel az asszony.

— Nézd, csak nézd, lánggal nagyon kiírva a falu neve.

— Káprázik a kend szeme — motyogta az asszony álmosan.

— Káprázik a révézetes tyúkeszed! — vágott vissza sértődötten Bálint gazda és az ostor vastagabb végével veregetett hátra a saroglyába. Ettől a nem éppen szelíd biztatástól egyszerre kiröppent az álom az asszony szeméből. Hamar feltápáskodott s amint előre nézett, nagyott sikított.

— Istenem, Teremtőm! Szűzanya Máriám!

Borzadva nézte a rejtelmes „Mene Tekel”-ként lángoló betűket s ijedten hánytta magára a keresztet.

— Lidérc, a lidérc! Ne nézzen oda, mert megbabo-

lenné tették. A merényletek egész sora sikerrel járt, míg végre a legügyesebb kém és ügynök: Larese, saját társának árulása folytán horogra került. Az olaszok, természetesen, kivégezték.

A jövő háborúban a vasutnak még mindig fontos szerepe mellett azonban nagy figyelmet kell szentelni az *utak műépítményének is*, mert ezen a határvédő csapatok gyors eltolása többnyire autószozlopok segítségével fog történni, így a különböző utaknak sokkal nagyobb szerepe lesz, mint a multban. Rá kell mutatnom, hogy a marnei csata egyensúlyát a Gallieni tábornok által küldött párisi helyőrség csapatai mentették meg, melyeket rekvirált taxik tömegével szállítottak a veszélyeztetett zónákba.

Amit a vasutakról és azok védelméről mondtam, ugyanaz áll a kikötők, hajók biztosításáról is.

Végül fel kell említenem a legújabb közlekedési eszközök, a repülőgépek biztosítását. Ezek telepei, műhelyei, hangárjai biztosan mélyen fogják érdekelni az ellenség kémeit, ügynökeit. Ezek biztosítására különös gond fordítandó, valamint a jelentések ledobására kijelölt helyek őrzésére is!

Ad. 3. A hadiiparral foglalkozó üzemek fekvésének, háborús berendezéseinek és teljesítményeinek felderítése — különösen ha azok a határhoz közel fekszenek, — a kémszolgálat egyik legfontosabb feladatát fogja képezni, mellyel külön kell foglalkoznunk. Tudjuk, hogy a világháború előtt a kémek főleg az egyes országok külpolitikai és katonai viszonyai után érdeklődtek, ezek felderítése volt főfeladatuk. A világháború e téren is meglepetést hozott. Az anyagnak soha el nem képzelt felhasználásával, pótlásával kellett számolni. A modern háború hadianyag-szükséglete minden addig elképzelhető mennyiséget felül-

názza! Kapja el a fejét! Hajtson, hajtson! — kiabált az asszony minden ízében reszketve.

Végigsajgott az ostor a lovakon, de azok nem mozdultak. A világért sem mentek volna a tüzes tábla közelébe. Fújva, prüszkölve egyhelyben topogtak. Juli asszony óbégatott, Bálint gazda tanácstalanul vakarta a tarkóját. Nem tudta, mitévő legyen. Nagy mérgében rávágna az ostorral, de nem éri, megdobná, de nincs mivel. Tanakodva lenézett a lába körül s aztán keresgélve lenyúlt az ülés alá. Valami zsíros, puha csomagot tapogatott, a kocsiikenőcs volt a papírzacskóban, amit a városban vásárolt. Tehetetlen dühében felkapta a kövér papírzacskót s nagy lendülettel odacsapta a lángoló betűkre. Épp a tábla közepébe talált, pedig csak kapásra dobta. Tompán puffant s amint a papírzacskó meghasadt, végigcsurgott a táblán a maszatos kulimász.

A lovak a hasuk alá kapott újabb ostoresapástól vágatva iramodtak el a sötétedő tábla mellett.

— Látod-e még a lidércet, Juli?

Az asszony — ahogy a lovak a szekérral elragadták — visszaesett a saroglyába és a szemét még mindig behúnyva tartotta. Így hát nem volt sem csoda, sem hazugság, hogy azt felelte:

— Nem látom!

Bálint gazda megnyugodva ügetésbe fogta a lovait s aztán még egyszer visszanezett. Ő se látta már a világító táblát, mert a fekete kulimász akkorára már végigcsurgott a fényes betűkön és a megvilágított Sárípócsot elnyelte a sötétség.

mult. A modern katonai szakírók egyike-másika a világháborút is már az „anyag hadjáratának” nevezte.

A jövő háborújában az anyagnak azonban még sokkal nagyobb szerepe lesz! Csak gondoljunk a tüzérség, a repülő-, a tank-, gáz-fegyvernem kiépítésére s arra a rengeteg lőszerre, amire előreláthatólag szükség lesz. A központi hatalmaknak végül is az anyagkimerülés volt a vesztük 1918-ban.

Ha nincs hadiipar, nincs utánpótlás, lehetetlenné válik a hadviselés. A jövőben a repülő-rajoknak egyik legfontosabb feladata lesz, a hadianyag-gyárakat megtámadni és szétbombázni. Hogy ezt a repülő sikerrel kockáztathassa, pontos adatokat kell már békében kapnia. Ezek megszerzése lesz a kémek egyik legfontosabb feladata, — a sabotage (ejtsd szabotázs) megszerzésével együtt.

Nem kevésbé fontos a kereskedelem megfigyelése, tehát kikötők, fontos vasúti állomások, stb. a nyersanyag utánpótlásának szempontjából.

A világháború alatt eleinte csak a fegyver- és lőszergyáraknak szenteltek figyelmet és a haditechnika új találmányai felfedezéseinek! Az ipar és különösen a kereskedelem ténykedéseivel keveset törődtek. E téren azonban egyes államokban csupa tudatlanságból és naivitásból alapos baklövések is estek. Így például a bécsi ipar- és kereskedelmi kamara szinte maga mutatott rá ujjal egy kémhálózat megszervezésére, midőn közvetlen a háború kitörése után, 1914-ben, a hivatalos „Wiener Zeitung”-ban hirdetést tett közzé, hogy megbízható külföldön élő ügynökök címeivel szolgálhat... A bécsi rendőrségnek utolsó percben sikerült egy ügynevezett „Referenzliste”-t elcsípni, mely a külföldi cégeknek közölt volna adatokat, újonnan alakult, többnyire hadiiparral foglalkozó magáncégekről, azok kereskedelmi körét illetőleg... Ennek a listának Zürichbe kellett volna kerülni az Entente-kémhálózat központjába!

Nagyon fontos a nem teljesen megbízható elemek, — főleg az idegen állampolgárok — ellenőrzése a saját ipartelepeken, mert ezek jórésze a világháborúban, eredeti hazája számára kémszolgálatot tett. Csak a központi hatalmak Svájcban tartózkodó ügynökei jöttek rá később a gyárimunkások közt dolgozó kémek üzelmeire.

Küldeményeik kikerülték a saját cenzura figyelmét, azokat nagyobbrészt sikerült külföldre kicsempészni.

Magyarországon aránytalanul nagy még ma is a különböző ipartelepeken dolgozó idegen, sokszor egyenest ellenséges érzelmű állampolgárok száma!

Itt élnek ők közöttünk, mint szakmunkások, művezetők, hivatalnokok, mérnökök, vegyészek, sokszor még mint gyárigazgatók is. Ezek megfigyelése a csendőrség számára, előreláthatólag, hálás témát fog képezni.

Sokszor azonban a nem áruló szándékkal tett közlések is érdekes útmutatást fognak az ellenségnek adni, mert, tudvalevőleg, némely gyárak között a háború dacára kerülőutakon fennmaradt bizonyos üzleti kapcsolat.

Ismerve népünk naivságát, közlékenységét, e téren is sokat árthatnak fecsegésükkel.

Talán sehol sem nyilatkozik meg annyira a maga teljességében a bölcs magyar mondás: „Hallgatni arany”, mint a hadiipar terén.

A saját gyárakban dolgozó idegen állampolgárok rendszeren a legjobb eszközei a „sabotage”-nak.

(Folytatjuk.)

Térképolvasás és rajzolás az őrökön.

írta: VADÁSZY ISTVÁN őrnagy.

A legutóbb újonnan rendszerezített rajzmintalapok és az ezekhez mellékelt útmutatás különböző módosításokkal könnyíteni igyekszik azokon a nehézségeken, amelyek a térképolvasás és rajzolás terén eddig az őrökön fennállottak. A rajzolásra előírt egyezményes jelek számának csökkentése, a rajzolás komplikált sorrendjének megváltoztatása, a rajzoló új csoportbeosztása, a hegyidomok rajzolásának teljes megszüntetése mind olyan intézkedések, amelyek kétségkívül könnyebb helyzetbe hozták a rajzoló csendőrt, mert az eddiginél kisebb anyagot kell feldolgoznia és elsajátítania. Könnyebb lett a helyzete az őrsparancsnoknak is, már tudniillik annyiban, hogy a folyó évi június 15-iki „Csendőrségi Közlöny”-nyel kiadott „Irányelvek” az ő tennivalóit is körvonalazzák.

Legszámottevőbb előnye az új rajzolási rendszernek, hogy a csendőrnek az eddigiekkel szemben jelentékenyen csökkentett számú egyezményes jelet kell rajzolnia és elsajátítania. Ez a könnyítés igen megnyugtató lenne, ha mindig a rajzolás végcélját tartanók szemünk előtt s ha egyszer rászánnók magunkat arra, hogy egy bizonyos idő elteltével mégis csak rátérjünk az elsajátított gyakorlati felhasználására. Ha ezután sem ez lesz a végcél, akkor mindegy, hogy a végnélküli másológató rajzolásnál több különböző jelet kell-e rajzolnunk vagy kevesebbet, mert úgyis csak rajzolgatunk ezután is s a kijelölt feladatokat biztosan elkészítjük. Ha azonban a végcél nem hagyjuk örökké magunk előtt futni s ha egyszer mégis csak hasznát akarjuk venni annak, amit olyan hosszú időn keresztül gyakoroltunk, akkor már fontos, hogy számszerűleg hány egyezményes jelet kell okvetlenül elsajátítanunk. Ez esetben azonban még mindig nyugodtan revideálhatunk s a gyakorlati rajzolásra jelenleg előírt egyezményes jelek között is még mindig végezhetünk egy kis selejtezést. Anyit, hogy csak azok a fontosabb és gyakoribb jelek maradjanak meg, amelyeknek ismeretével a térképolvasást megkezdhetjük. Ezeknek a még kiselejtezésre alkalmas jeleknek a helyébe pedig célszerű lesz bizonyos számú olyan jelzésnek a redukált mértékben való visszaállítása, ami a jelenlegi mintalapból könnyítési céllal kimaradt.

Volt az eddig használt rajzfüzetnek egy igen nagy gyakorlati előnye és pedig az egyezményes jelminták nagysága.

Az új mintalapokon lévő térképlejek — amint azt az útmutatás 1. pontja is jelzi — 1:25.000 arányban vannak nyomtatva. Szembeötlő tehát első pillanatra, hogy az egyezményes jelek sokkal kisebbek, mint az eddig használt rajzfüzetben voltak. Ez a változás különösen a rajzolás első idejében szokatlan lesz s különböző hatásokat fog kiváltani. Mondhatja valaki, hogy a jeleket könnyebb volt a régi rajzfüzet mintái után lerajzolni, mert azok sokkal nagyobbak voltak s ezért az egyes kicsi és éppen jellegzetes részleteiket könnyebben és tisztábban lehetett kivenni. Ez tényleg így van, mert a jelenlegi mintalapok egyezményes jeleit még jószemű embernek is alaposan szemügyre kell vennie, hogy minden részletében tisztán és pontosan felismerje. Ami pedig a rajzolás technikáját illeti, különös ügyességgel nem rendelkező embernek annál nehezebb valamit lerajzolni, minél kisebb arányban kell azt megtennie. Ez a változás tehát a rajzolás gyakorlása szempontjából nem lesz előnyös.

Nézetem szerint azonban a csendőrnek a rajzolás alkalmával egyáltalán nem kell a nyomtatott egyezményes

jelek méreteihez ragaszkodnia. Ezt különben az útmutatás és a kiadott utasítás sem teszi kötelezővé, de nem szükséges az gyakorlati szempontból sem. Eltekintve attól, hogy az ilyen apró jeleket a csendőr tökéletesen úgysem tudja lerajzolni, az egyezményes jelek rajzolásának az a végcélja, hogy a csendőr azokat megismerve, később a térképolvasáshoz alapot nyerjen s ezenkívül, hogyha adandó alkalmal vázrajzot kell készítenie, a rajzolás gyakorlásánál szerzett ismereteit és tudását felhasználja. Ami tehát a vázrajzkészítést illeti, ott úgy áll a dolog, hogy ilyen apró jeleket vázrajzokba sohasem rajzolunk és ezután sem fogunk, már csak azért sem, mert a vázrajz aránylag mindig rövid idő alatt és olyan méretarányban készül, ami a valóságot a lehetőség szerint minél kevesebbbszer kisebbíti. A csendőrt tehát nyugodtan rajzolhatja az egyezményes jeleket kétszer-háromszor akkorára, mint amilyen nagyságban a mintalapon látja, vagy ahogy eddig a térképlejek füzetébe rajzolta, mert ha egyszer azokra szüksége lesz akkor is úgy fogja rajzolni. A csendőr sohasem fog hivatászerűen térképet rajzolni, ellenben sokszor fog abba a helyzetbe kerülni, hogy egyszerű vázlatot kell készítenie, ami az írásbeli jelentését kiegészíti vagy szemléltetővé teszi. Ehhez pedig semmi szükség nincs arra, hogy túlságos apró jeleket rajzoljon.

A rajzolás és térképolvasás kérdése a csendőrségnek tulajdonképpen a mai napig is megoldatlan és nehézkes mellékproblémája. Ezzel mindenki tisztában van s érzik azok is, akik már hosszú éveken át rajzolhatnak nem túlságos élvezettel és kevés hozzáértéssel. Mert lássuk csak, hogy fest az egész térképolvasás és rajzolás a valóságban?

A csendőrnek minden hónapban le kell rajzolnia egy bizonyos számú egyezményes jelet, mondjuk egy hasábot a mintalapról, azelőtt a rajzfüzetből. Ezt a munkát természetesen nem egyszerre kell elvégeznie, hanem részletekben, aszerint, amint alkalom kínálkozik vagy erre ideje van. A kijelölt feladatokat derék csendőreink el is készítették, hol szövegben, hol csúnyábban, könnyebben vagy nehezebben, aszerint, hogy kinek-kinek milyen a kézügyessége, vagy hogy mennyire fejlődött az a sok rajzolás után. Néha-néha elkészült egy vázrajz vagy helyszínrajz is, inkább hibásan, mint helyesen, de jóakarattal és szemmel látható szorgalommal és igyekezettel. Az őrsparancsnokok különösen az utóbbi években általában lelkiismeretesen ellenőrizték alárendeltjeiket ebben a tekintetben s pontosan megkövetelték, hogy az előírt számú feladat vagy „hasáb” a kijelölt határidőre készen legyen. Sőt. A nagy szorgalom és ellenőrzés néha feltűnő haladást is eredményezett. Legálább is nekem, mint szárnyparancsnoknak annak idején sokszor feltűnt az, hogy éppen egyik-másik idősebb altisztnek mennyire fejlődött a kézügyessége egyik napról a másikra. Az elismerés előtt óvatosságból érdeklődtem a dolog felől s reájöttem, hogy egy ügyes középiskolás fiúgyermek is már nagyon jó segítségére lehet az édesapjának.

Ha behatóbban keressük e rajzolási rendszerünk meddőségének okait, akkor okvetlenül arra a megállapításra kell jutnunk, hogy a térképolvasás és rajzolás terén az eddiginél több, határozottabb és közvetlenebb segítőeszközökre van szükség. Ha csak futólagosan is visszatekintünk azon az irányvonalon, amelyhez a térképolvasás és rajzolás szálai kapcsolódnak, azt fogjuk látni, hogy hosszú és vontatott, gépies és sulykolásszerű munkaismétlődés történt évek hosszú során át, ami megközelítőleg sem járt olyan gyakorlati eredménnyel, aminek hasznát lehetne venni. Gyakorlati eredményt mondtam, praktikus és hasznosítható ismeretbővítésre gondoltam. Megengedem, hogy a hosszú és megszokott munkateljesítmény

Hitler rohamcsapatai, Németország újjászületésének harcosai, felvonulnak Berlin utcáin.

folytán sokaknak nagyot fejlődött a kezűgyessége s a rendszeres és pontosan megkövetelt munka az akarat nevelésére és erősítésére is jó hatással lehetett, de ezzel vége is a tudománynak. A reá fordított időhöz, munkához, fáradsághoz és költséghez képest bizony sovány eredmény.

Ez azonban nem jelenti azt, hogy a kitűzött célnak és az ahhoz tartozó alapelveknek a megismerése jövőbeni munkánkban nem segíthetne minket előre. A térképolvasás és vázrajzkészítés nem tartozik azok közé a mesterségek közé, amivel kár lenne foglalkozni, mert nehéz és úgyszemint lehet elsajátítani. A térképolvasásnál az okozza a legnagyobb nehézséget, hogy egy papírlapról — a térképlapról — nem elég csak olyan adatokat leolvasni tudni, amelyek csupán szélességben és hosszúságban, tehát mindig vízszintes irányban való kiterjedést ábrázolnak, mint pl. utak, vasutak, folyók, erdők, árkok stb., hanem fontos szerepük van az olyan adatoknak is, amelyek magasságbeli különbségeket és eltéréseket jeleznek, tehát azt teszik felismerhetővé, hogy hol van hegy vagy völgy, milyenek az emelkedési és lejtviszonyok stb. Ez tényleg a legnehezebb része a dolognak és pedig azért, mert a térképlapon a magassági és domborzati viszonyok is csak alaprajzban vannak kifejezésre juttatva. Olyan jelzéseket kell tehát a csendőrnek megtanulnia, amelyek sokkal nehezebben érzékelhetők, mint az előbb említettek, mert olyan kiterjedést jeleznek, amihez a jelek ismeretén kívül a szem hozzácsoktatása is szükséges. Enélkül azonban térképolvasást igazán nehéz elképzelni, legfeljebb úgy, hogy egy kis önámítással és egy kis, de igen vérszegény érveléssel az egész kellemetlen kérdést megkerüljük. Ha valaki azt állítja,

hogy magassági és domborzati jelzések ismerete nélkül is lehet térképet olvasni, az körülbelül úgy hangzik, mintha a bűncselekmények fogalomköréből mondjuk a büntetteket egyszerűen kihagyjuk, mert több baj van velük, mint a vétségekkel vagy a kihágásokkal. Sok eredménytelen vitára adott már alkalmat az a körülmény, hogy a vitázók egyike-másika az érveket inkább a kellemes vagy kellemetlen voltuk szerint használta és csoportosította, mint gyakorlati értékük szempontjából. A végén azonban mégis csak felmerül a kérdés: Vagy szüksége van a csendőrnek arra, hogy a térképolvasást elsajátítsa, vagy nincs. Ha igen, akkor nem lehet félúton megállani csupán azért, mert a kiképzésnek — továbbképzést vagy önképzést is mondhatnánk — egy nehezebb része következik.

Az új mintalapokon a hegyidomok rajzolásáról nincs szó. Megoldható a kérdés egy későbbi fokozatos rendelkezéssel, de még ha ismétlésbe kell is bocsátkoznom, szükségesnek tartom újból hangsúlyozni, hogy a hegyidomok ismerete nélkül a gyakorlati térképolvasás kezdetén már az első lépésnél akadályokba ütközünk. Ez természetes, hiszen a térképlap egy jelekkel sűrűn teletömött papírdarab annyira, hogy zavarólag ható részletekkel fogunk találkozni, amik az olvasást megnehezítik. Ez a zavaró momentum pedig a hegyrajz sűrű és jellegzetes tömött tónusa és rendszere. A rajzolás technikája szempontjából azonban ezek igen könnyű jelek, ezért megfelelő kiválogatás után a rajzolásuk sem ütközne nehézségbe. Ezeknek a rajzolását azonban már nem száraz minta után képzelem, hanem megfelelő magyarázattal és szemléltetésre alkalmas ábrákka! ellátott leírás után.

Még a látszatát is el akarom kerülni annak, mintha én a térképolvasás tudományát a csendőrségen belül értéken és mértéken felül akarnám kifejleszteni, vagy hogy az e téren észlelt hiányokat túlvészedelmes színben óhajtánám feltüntetni. Éppen ellenkezőleg: az az elgondolás vezet, hogy csak azt és csak annyit gyakoroljunk és tanuljunk, amennyi tényleg szükséges, többet, feleslegeset nem. Amit azonban tudnunk kell, azt tanuljuk meg hiánytalanul. Félmunka és féltudás mindig értéktelen, sőt hátrányos az egyénre és a szolgálatra egyaránt s amellett igazán elkerülhető gondot és terhet ró mindenkire.

Hogy a domborzati viszonyok jelzései közül melyik egyezményes jel rajzolásának a gyakorlása szükséges, azt könnyen megállapíthatjuk, ha tisztáztuk, hogy a térképolvasáshoz melyeknek az ismerete elkerülhetetlen. Részemről szükségesnek tartom megismerni a térképezők által megmért magasságok jelzéseit, tehát a háromszögelési és magassági pontok jeleit és lényegét. Ismerni kell a szintvonalak jelentőségét, rendszerét, a csíkozás célját, lényegét és jelentését. Ez az utóbbi természetesen nem képezi a rajzolás tárgyát. Az eddig elmondottak segítségével el kell sajátítani az egyik igen fontos részlettudást, azt, hogy a szintvonalak és a csíkozás irányából képes legyen a csendőr megállapítani, hogy melyik pont van magasban (fent) és melyik mélyen (lent), folytatólag hol emelkedik a térképen ábrázolt terepnek valamelyik vonala és hol esik, másképpen felfelé megyünk-e vagy lefelé, ha a térképen egy bizonyos kijelölt irányba haladunk?

Az itt felsoroltak lennének nagyjában azok a szükséges alapismeretek, amelyekkel a csendőr a többi egyezményes jel ismerete után a térképolvasást megkezdheti. A tanulás sorrendje is körülbelül egyezik azzal, amint a tudnivalókat felsoroltam. Könnyen megállapítható ebből a futólagos összeállításból az is, hogy a rajzolásra, helyesebben a rajzolás útján való elsajátításra milyen elvek szerint lenne célszerű a jeleket kiválasztani. Mert tudjuk például, hogy a magassági viszonyok ábrázolásának még igen sok és a felsoroltaknál nehezebb részlete van, ezek azonban már nem tartoznak azok közé a tudnivalók közé, amelyekkel a csendőrnek rendelkeznie kell. Ha valaki azt a minimumot, amit felsoroltam, elsajátítja, akkor gyakori olvasás által, ha akarja, könnyen fokozhatja a tudását, mert ezek megismerésével már eléri azt a határt, amikor a térképolvasás már nem kellemetlen kötelesség, hanem szórakozást és élvezetet nyújt.

Egészen különös helyet foglal el eme kiképzési ágazat keretében a vázrajzkészítés. Ami előrehaladás eddig ebben az irányban történt, az nagyon kezdetleges volt. Néha-néha lehetett szárnypróbálgatásokat látni. Itt-ott előkerült egy-egy vázrajz vagy helyszínrajz valamely bűnügyi feljelentés vagy egyéb jelentés mellékleteként, vagy mint feladat stb. Ezeken a rajzokon a szabadjára eresztett fantázia nem ismer határt s amellett nem veszi észre — mert nem is veheti —, hogy letévedt az útról s már cél nélkül barangol. Olyan különféle, sokszor humoros egyéni kitalálások vannak néha papírra vetve, hogy szinte kiabál róluk a szunnyadó karrikaturista tehetség s az ember következtethet belőlük arra, hogy a rajzoló milyen hangulatváltozáson ment át, amíg a művet kiizzadta. Mert kiizzadta, az bizonyos, de nemcsak azért, mert rossz a keze a rajzolásához. Szó sincs róla. Azért, mert nem tudta, hogy mit és hogyan rajzoljon. Hiszen az elkészített munka maga tiszta, rendes s amellett nagy gonddal és vesződséggel van összeállítva; szóval mindenképpen látszik, hogy az illető produkálni akart. De ha a vázlatkészítés alapelemivel tisztában lett volna, akkor félidő alatt, félannyi fáradtsággal egyszerű, tartalmilag is élvezhető és igen jól

használható munkát készített volna, mert ez nem nehéz dolog, legalább is nem annyira nehéz, hogy azt egy csendőr a kellő irányelvek ismerete mellett ne tudná elsajátítani.

A vázrajzkészítésnek csendőrségi viszonylatban is van gyakorlati értéke. Sokszor hallottam olyan érvelést, hogy a rendszeres és folytonos rajzolás is fejleszti a rajzolási készséget, tekintet nélkül arra, hogy az illető tudja-e vagy nem, hogy mit rajzol. Ez igaz lehet. Az ilyen érvelésre azonban ismét csak kérdéssel válaszolhatok és pedig azzal, hogy meddig és milyen célból akarjuk a rajzolási készséget fejleszteni? Mi a végcél? Egyideig és egy bizonyos mértékig fejleszthetjük a rajzolási készséget, de mindig csak azért, hogy idővel valami kézzelfogható eredményt érjünk el általa és hasznát vegyük.

Ami a vázrajzkészítést illeti, azt tapasztaltam, hogy a csendőrök körében éppen az imént vázoltak következtében téves elképzelés honosodott meg. Egyáltalán nincs tiszta képük arról, hogy mik egy vázrajz lényegi kellékei. Amikor vázrajzról van szó, nehezen tudják azt a térkép fogalmától elválasztani s elképzelésük és nézetük körülbelül abban az irányban alakult ki, hogy az nem egyéb, mint a térkép egy bizonyos részének hajszálpontossággal való lemásolása vagy megnagyvitása. Ez a hiedelem az eddigi gyakorlatból fejlődött ki s annak természetes következménye. De természetes következménye az egész irányzatnak a nehézkesség és a körülményesség is. Pedig a térkép és a vázrajz két különböző dolog még akkor is, ha rokoneredetűek.

A vázrajz — akár szemmérték után, akár pontos méréssel szerkesztjük —, aszerint, hogy milyen célból készül, a terepnek mindig csak azokat a lényeges adatait tartalmazza, amelyek az adott eset megvilágítására és szemléltetővé tételére szükségesek. Ugyanazon terep többi adatai (tereprészei és tereptárgyai), amelyek a térképen mind megvannak, a vázrajzon nem szerepelnek, mert feleslegesek és csak zavarólag hatnának. Tartalmi élvezhetőség szempontjából tehát főkélléke a vázrajznak, hogy egyetlen felesleges vonal se legyen benne s a meglévők között pedig a leglényegesebb adatok kidomborodjanak.

A vázrajzon a domborzatot csak néhány szintvonal szerű vonással ábrázoljuk, minden aprólékoskodás és pontos szintvonalmagasságra való tekintet nélkül. A mellékterepből csak annyit és csak ott rajzolunk, ahol és amennyi a tájékoztatásra szükséges, a többit elhagyjuk. Sokszor a tereprészek és tereptárgyak, pl. a községek, erdők stb., önmagukban véve is másképp festenek a vázlaton, mint a térképen. A vázlaton nem részletezünk minden berajzolt dolgot. Már csak ezek a legjellegzetesebb lényegi szempontok is eléggé megvilágítják, hogy a vázrajz a gyakorlati életben akkor, amikor hasznossági és szükségességi szempontból készül, a legritkább esetben fog a térképről való másolás útján megszületni. Nem mondom, előfordulhat olyan eset is, hogy a csendőr a szobában már előre megnagyít valamely térképrészletet azért, hogy azt a terepen felhasználja, de erre ritkábban lesz szükség. Annál több azonban arra, hogy a terepen való mérésel készítsen pontos és használható vázrajzot.

Nagy jelentőségüknél fogva külön említést érdemelnék a helyszínrajzok.

A bizonytalanság és rendszertelenség ezek készítésénél is erősen érezhető, pedig fontos szerepük elvitathatatlan. A helyszín adatainak pontos rögzítése, különösen, ha bonyolultabb viszonyokra vonatkozik, csupán leírás által alig érhető el. A leírás, történéjk akármilyen tökéletesen is, sokszori átolvasást és alapos áttanulmányozást igényel s ennek dacára sem fog soha olyan tiszta képet nyújtani,

Német egyetemi hallgatók tüntetése Berlinben a versaillesi gyalázat ellen.

mint az egyetlen pillantással áttekinthető helyszínrajz. S hogy a leírás a részletesség mellett tiszta és világos legyen, folyékonyan és érthetően legyen megfogalmazva, továbbá, hogy a részletek leírásánál az időszertintű és ismétlésnélküli sorrend is helyesen be legyen tartva, ehhez tökéletes fogalmazónak, igen jó nyomozónak és sok más egyéb előnyös tulajdonsággal rendelkező csendőrnek kell lenni. A leírás más számára készül s mindig kérdéses, hogy vajjon az, aki azt felhasználja, milyen képet fog magának a helyzetről alkotni; egyezni fog-e ez a kép azal, amit a leírást szerkesztő csendőr adni akart?

Azt válaszolhatja valaki erre, hogy ott vannak a nyomozók az ő fényképészeikkel, jó felszerelésükkel, jól kiképzett helyszínelőikkel, s — örömmel legyen mondva — már rövid fennállásuk óta is szép eredményeikkel, majd elkészítik ők a szükséges rajzokat. Csakhogy a nyomozók nem szálnak ki minden olyan esetben a helyszínére, amikor annak rögzítése célszerű vagy szükséges, az őrsőkön pedig nincs fényképész. De a fényképezés mellett a helyszínelők szerkesztenek vázrajzokat, helyszínrajzokat, gyakran több példányban is, valószínűleg azért, mert a tökéletes helyszínrögzítés ezt szükségessé teszi és pedig azért, mert, amint már rámutattam, az egész munka mások részére készül, akiknek csak azt szabad belőle látni, amit a nyomozó is látott. Milyen jó haszna lehet egy jól elkészített helyszínrajznak és egy ezzel kapcsolatos vázrajznak, mondjuk olyan esetben, amikor esetleges későbbi gyanuokok alapján a nyomozás újból megindul? Egy szóval a helyszín- és vázrajzkészítés még ma, a fény-

képezés idejében is különös fontossággal és jelentőséggel bír s így lesz az a jövőben is.

Hasonlóképpen, mint a vázrajzkészítésnél, a helyszínrajzok szerkesztésénél is, kellő alapismeretek híján, főleg az egyéni törekvés és igyekezet érvényesül, tehát itt is megszületnek azok a hibák, amik az érték és használhatóság rovására esnek. Hogy csak néhányat említsek meg ezek közül: a mértékarány célszerűtlen megválasztása, épületeknél az ajtóknak és ablakoknak erősen zavaróan ható mesterkéltnél való jelzése, a falaknak két vonal közötti árnyalással, de a vastagság feljegyzése nélkül való rajzolása, a lemérések rendszertelensége stb., mind a kellő alapismeret hiányának következménye. Pedig ebben az esetben is áll az, amit a vázrajzkészítésnél mondtam, hogy értékes munkát olyan csendőr is alkothat, akinek nincs különös rajzolóképesége és kezűgyessége. Az olyan esetek, ahol külön szakértelmet igénylő felvételek szükségese, aránylag elég ritkák s az ilyenekre a csendőr amúgy sem vállalkozhatik.

Az eddig elmondottakban általában azokra a kérdésekre akartam rámutatni, amik még megoldásra várnak s amelyek, mint a mi térképvasadási és rajzolósi rendszerünknek alapvető gyengéi és akadályai, még ma is útjában állanak annak, hogy ezen a téren tiszta és világos helyzetet teremtsünk.

Természetes, hogy vannak olyan körülmények, amelyekkel számolni kell ma épúgy, mint a jövőben s amelyek a múltban is éreztették bénító hatásukat. Elsőnek kell említenem a mi elhelyezési viszonyainkat. Ez már maga

igen nagy mértékben hozzájárul ahhoz, hogy a kiképzés ezen a téren nehézkes és megmerevedett. Az őrsökön alig van olyan idősebb altiszt, aki a rajzolás terén a szükséges ismeretek birtokában magyarázatokkal és utasításokkal tudná támogatni alárendeltjeit. Ez nem írható az őrsparancsnokok hátrányára, mert hiszen bármilyen kiváló oktató is valaki, olyan anyagot, amelyet nem ural teljes mértékben, nem tudhat magyarázni. A mintalapok pedig — mint eddig a rajzfüzet — az egyezményes jelek sorozatát foglalják csupán magukban, minden magyarázat nélkül.

Nem felelnék meg a mi céljainknak a katonai tereptani könyvek sem, mert stílusuk, összeállításuk rendszerük, tartalmuk és terjedelmük folytán hivatásos oktató kezébe valók, nem pedig a mi tanulni akaró csendőreinkébe, akikről nem várható az, hogy a nagy adathalmazból maguk válasszák ki azt a keveset, amire szükségük van. Sokkal használhatóbb lenne ezek helyett egy olyan segédlet, amely a mi viszonyaink alapulvétele mellett készülnék s a szükséges alapismereteken és térképolvasási adatokon kívül tartalmazná minden csendőrségi vonatkozásban elképzelhető vázrajz- és helyszínrajzmintát, egyszerű, könnyen érthető magyarázó szöveggel és bőséges gyakorlati útmutatással.

Célszerű lenne a próbacsendőriskolákban, járőrvezetői tanfolyamokban, őrsparancsnokképző iskolában a kiképzést e tekintetben annyira fokozni, hogy az ezen iskolákat elvégzettek rendfokozatukra való tekintet nélkül haladók legyenek. Az átveendő anyag célszerű szaporítása által ennek nem látom különös akadályát, de erre persze heti egy óra nem elég már csak azért sem, mert nem teszi lehetővé az oktatás folytatlagosságát, pedig az a haladás egyik legelső feltétele.

Végül legfontosabb és mindenekelőtt való teendő az lenne, hogy a követelmények pontos megállapítása és részletezése után olyan munkaprogramm álljon rendelkezésre, amelyben lesz vezető gondolat s amely határozott célkitűzése által az eredmény lényeges javulását fogja biztosítani.

Azzal, hogy a kiképzés tulajdonképpen tárgya mi legyen, itt nem óhajtok foglalkozni, mert nem volt céлом, hogy kidolgozzam anyagösszeállítást és munkaprogrammot adjak.

Az egyszerűsítésre való törekvésnek, mint jelszónak igen csábító hatása van s hamar számíthat népszerűsége. De éppen ezért veszedelmessé is válhatik, különösen, ha nem értékszerűen vesszük át a gyakorlatba, hanem csupán azért, hogy kötelezettségektől szabaduljunk meg általa.

Nyomozóink.

Írta: SZLADEK BARNA ny. százados.

(Ötödik közlemény).

Minden olyan bűnügyi fényképfelvételről, amely érdekes és tanulságos, nagyítást készít a nyomozó alosztály és ezeket a nagyításokat sok más igen érdekes bűnjellel s egyéb bűnügyi tárgyakkal együtt az örvendésesen fejlődő csendőrségi bűnügyi múzeumban, Szombathelyen láthatják együtt a bajtársak, akiket szolgálati vagy magánútjuk Szombathelyre vezet.

A helyszíni felvételek jelentősége főként abban rejlik, hogy a készített felvétel-sorozatok hűségesen mutatják a helyszínt akkor is, amikor azon már gyökeres változtatásokat vittek véghez. Résztvettem az Erdélyi Béla-ügy egyik tárgyalásán, annak idején rövid esszé-t is írtam arról a Csendőrségi Lapokban, s most, amikor a

bűnügyi fényképezésről s annak szükségességéről beszélgetünk, eszembe jut dr. Greill milstatti vizsgálóbíró, aki kikérdezése során legalább négyszer-ötször nyult a kabátja belső zsebébe, hogy elővegye a helyszínen készített fényképfelvételeket, amelyek vallomásának legfőbb támaszát képezték. A fényképeket elő lehet venni a nyomozás minden fázisában és a bírósági tárgyaláson is, a helyszínt nem.

Lehetetlen előrelátni, hogy a vizsgálat folyamán mely helyzetek és mely tárgyak nyernék jelentőséget. A fénykép mindent hűségesen megörökít. Hányszor van döntő jelentősége az olyan semmiségnek, hogy egy, a helyszínen talált szék fel volt-e döntve vagy sem? Két tanu azt állítja: igen, kettő azt, hogy: nem. Hány pohár állott a kancsó mellett, kettő vagy csak egy? Tanu nincs. A helyszínen megjelent és a nyomozást lefolytató járőr mindenre emlékszik, csak talán éppen erre az egy körülményre nem. Nem is fordított reá figyelmet. Honnan tudta légyen, hogy ezt valaki még kérdezni fogja tőle. Elő a fényképpel! Ha van. Kétség kizárva, nincs tanu-ellentmondás, mert a fényképen nem mosódnak el részletek, mint az ember emlékezetében. A fénykép a legpontosabban megmondja, hogy a szék fel volt döntve és hogy három pohár állott az asztalon a kancsó mellett.

Olaszország jóval később állította szolgálatába a bűnügyi fényképezést, mint Olaszország. A bevezetésre a következő eset adta az impulzust: Gróf B. meggyilkolása ügyében tartott főtárgyaláson, ahol éppen egy ilyen jelentéktelennek látszó részletkérdés felett, mint amilyen a feldöntött szék és a poharak száma, napokon át tartott az egymásnak ellentmondó szemtanúk kihallgatása, — ezen a tárgyaláson hangzott el egy esküdt szájából, aki már biztosan nagyon unta az egyhelyben való ülést, hogy: „Ha mi most olyan bűnügyi apparátussal rendelkezünk, mint a németek, lenne egy fényképfelvételünk is a helyszínről és nem kellene most órák hosszú sorát eltölteni azzal, hogy a tanúk tucatjait hallgatjuk ki csak azért, hogy a végén úgyse tudjuk meg a valóságot”. Ezután a bűnper után Olaszországban egyetlen helyszínelésnél sem mulasztották el a fényképezést.

A fényképezésről — s főképpen a bűnügyi fényképezésről — még sokat lehetne írni, ha nem félnék attól, hogy az egy és ugyanazon tárggyal való foglalkozás az olvasót unatja. Tehát: a fényképezésről elég! Befejezésül mindössze annyit még s ez fontos megjegyezni való mindazon csendőrök számára, akik amatőrösködnek és esetleg egy bűncelekménynél felvételeket készítenek, hogy a helyszínen talált hullákról, tárgyakról vagy nyomokról mindig kell legalább egy olyan felvételt is készíteni, ahol a fényképezőgép merőlegesen van beállítva a felveendő személyre vagy tárgyra, tehát amikor a lemez párhuzamosan fekszik azzal, amit felveszünk. Ellenkező esetben, tehát ha a gépet ferde szögben tartjuk, perspektívaileg hamis képet kapunk, mert a valóság és a fénykép méretei elütők lesznek. Az alosztály fényképezőgépei között, helyesebben a felszerelésében külön állvány van erre a célra, úgy, hogy az ilyen merőlegesen eszközölt felvételeknek nincs akadály.

A helyszínelő gépkocsi felszerelése lehetővé teszi, hogy az alosztály fényképezője a helyszínen készült fényképfelvételt ott a helyszínen elő is hívja, fixirozza, másolja, szárítsa stb., egyszóval, hogy még ott-tartózkodása alatt átadhassa a nyomozás vezetőjének a tökéletesen kidolgozott kész felvételt. Mégis, azt a fényképezési felszerelést, amely a helyszínelő gépkocsin van, csak szükség-

Minden nyomozó alosztálynak teljes és egészen korszerű fényképezési laboratórium áll rendelkezésére.

felszerelésnek minősíthetjük ahhoz képest, amiből egy alosztály laboratóriuma áll.

Mindenekelőtt: három-négyféle camera külső és belső felvételekre, külön készülék, amellyel csak ujjnyomokat lehet fényképezni, de azokat aztán alaposan, egy másikkal bárkit észrevétlenül le lehet fényképezni akárhol anélkül, hogy annak, akit lefényképeztek, ideje lenne barátságos arcot vágni vagy csak sejtelve is lenne róla, hogy most megörökítették. Egy másik, úgynevezett stereocamera két lencsével fényképez egyszerre úgy, hogy a felvételt megfelelő készülékbe helyezve és alkalmas objektíven át nézve, teljesen plasztikusan hat.

A másolás elmés villanókészülékkel, a szárítás elektromos hőt sugárzó különleges lámpával s egyidejűen ventilátorokkal történik. Egy felvétel kidolgozása legfeljebb csak perceket vesz igénybe.

A nagyítást és kicsinyítést legújabb találmányú kondenzátoros készülék végzi olyan tökéletes precizitással, amilyenre csak gép képes. A legkisebb felvételt akár mekkorára felnagyítja, de a legnagyobbat bélyeg nagyságúra kicsinyíti ez az ördögös masina, amelyből a nyomozó alosztályé volt a legelső Magyarországon.

A rendes fényképezőgépek mellett mozgófényképfelvévőgéppel is el van látva a nyomozó alosztály. Egész mozielőadást rendeznek már a tanteremben az alosztály által készített filmekből. Ennek a készüléknek a jelentősége akkor domborodik ki különösképpen, amikor egy

nagyobb szabású bűncselekmény esetében a gyanúsított beismerésben van és a járőr bemutatja vele, hogyan követte el a bűncselekményt. Ezt a bemutatást a nyomozó alosztály fényképésze mozgóképen megörökíti s ha a gyanúsított tagad a bíróság előtt, egyszerűen levetítik a filmet, amely mindennél többet és jobban bizonyít s még csak le sem lehet tagadni.

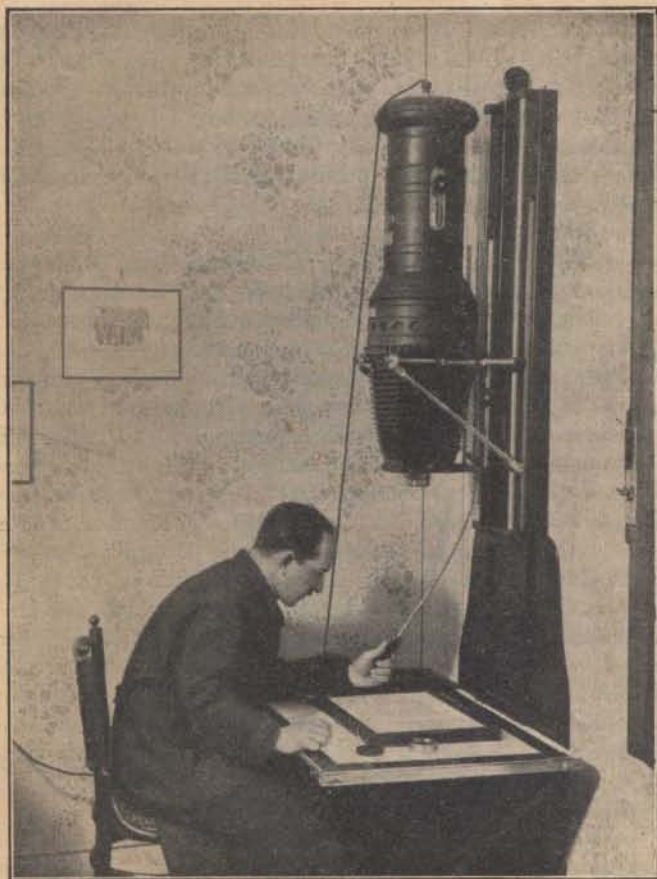
1881-től 1921-ig, vagyis teljes negyven éven át a csendőrtudományok legfontosabbika, a kriminalisztika, vagy mondjuk magyarul: a nyomozástan nem szerepelt a csendőrségek tantervében. A nyomozásban való kiképzés kizáróan az úgynevezett gyakorlatra volt bízva. Nem szabad tehát csodálkoznunk azon sem, hogy a daktiloszkópia a csendőrségnél még akkor is teljesen ismeretlen fogalom volt, amikor már az egész világon szélében-hosszában alkalmazták. Legyen szabad ennek jellemzésére a Soltész-féle kiváló nyomozási útmutatás 1911. évi kiadásából idéznem: „Az ujjnyomat felvételét a királyi ügyészségek és járásbírók eszközlik. A vidéki rendőri hatóságok ezidőszereint még nincsenek felszerelve az eszközökkel és nincsenek arra betanított közegeik, de minden kir. ügyészségnél és minden járásbírósnál az országban van már olyan tisztviselő vagy fogházőr, aki azt betanulta. A csendőrségnek tehát minden olyan esetben, amikor gyanu merül fel, hogy a kézrekerült egyén nevét eltitkolja, módjában van ügyészséghez és a járásbíróhoz fordulni és ott ujjnyomatot felvételni...”

Azonkívül, hogy a csendőrség intézményesen sem fordított akkora gondot a daktiloszkópiára, amekkorát jelentőségénél fogva megérdemel, másik oka is volt annak, hogy az őrsök körében nem tudott nagyobb népszerűségre szert tenni. Úgy voltunk ezzel is, mint a közbiztonsági szolgálati ebbel: túlsokat vártunk tőle s mert túlzott várakozásainknak nem felelt meg, elejtettük, nem foglalkoztunk vele. Nem tartozik e cikk keretébe, hogy miért volt ez így a szolgálati ebbel, de hogy a daktiloszkópiával miért volt így, azt igyekszem röviden vázolni.

A daktiloszkópiának egyetlen téren van százszázalékos biztos alkalmazása és bizonyító ereje: a nyilvántartásnál. Ha egy kézrekerült gonosztevőnek mind a tíz ujjáról pontos és tiszta ujjnyomatot veszünk fel s azt a daktiloszkópiái nyilvántartásba beküldjük, a nyilvántartó percek alatt megmondja, hogy az illető szerepel-e a nyilvántartásban s ha igen, nem mondott-e álnevet. Ehhez azonban — ismétlem — az illetőnek mind a tíz

A beismerésben levő gyanúsított bemutatja, hogyan követte el a bűncselekményt; nagyszabású esetekben a nyomozó alosztály az ilyen bemutatásról bizonyítékul mozgófényképfelvételt készít.

Ez az elektromos kondenzátoros optikai készülék bármely felvételt bélyegnagyságra kicsinyít vagy tetszés szerint nagyít; vizsgálat céljára pedig az asztalra vetíti.

Ujjáról jó és tiszta lenyomatra van szükség. Tegyük fel azonban, hogy az illetőnek csak kilenc ujjáról van tiszta nyomatunk, tizedik ujjának nyomata elmázolódott, olvashatatlan. Meg tudja-e adni a daktiloszkópiái nyilvántartás a szükséges felvilágosítást kilenc ujj nyomata alapján is? Igen, meg tudja adni, de csak körülbelül hússzorannyi idő alatt, mint a tíz ujj alapján. Miért? Azért, mert a tizedik ujj hiánya folytán annyira kibővült a lapok száma, amelyek között az illető feküdhettek, hogy csak órák mulva lehet reátalálni a keresett lapra. Ha két ujj nyomata hiányzik, vagyis ha csak nyolc van meg, a keresés akár egy egész napig is eltarthat s itt már nagy szerepe van a szerencsének is, hogy egy nap alatt is egyáltalán reátalálnak-e a keresett lapra vagy sem. Ha pedig még több, mondjuk három ujj nyomata hiányzik, hozzá sem fognak a kereséshez, annyira valószínűtlen az eredmény.

Ezt főként azoknak írom, akik úgy képzelik, hogy ha a helyszínén egy üvegpoháron megtaláljuk egy ujjnak a nyomát, azt beküldik a daktiloszkópiái nyilvántartásba s ott megállapítják az ujjnyomról, hogy ki a tettes. Persze, hogy az ideális dolog ez lenne, de hát egyelőre még messze vagyunk ettől. A helyszínen talált egy ujjnyommal nem lehet egyebet tenni, mint összehasonlítani a gyanúsított megfelelő ujjának a nyomatával, hogy nem azonos-e? Ha nem azonos, akkor a helyszíni ujjnyomot eltesszük és várunk vele addig, amíg új gyanúsítottunk lesz, akinek ujjnyomatával újra összehasonlíthatjuk. S amikor már a tizedik gyanúsítottnál tartunk, még mindig kiszülhet, hogy az ujjnyom az egyik esküdtnék vagy — ami még rosszabb — az egyik csendőrnek az ujjától származik, aki a poharat megfogta. De arra,

hogy a tettes kilétét megállapítsuk, egy ujj nyoma még nem alkalmas

Némi remény lehet ugyan arra is, hogy egyetlen ujjnyomból megállapíthatjuk a tettes kilétét, de csak akkor, ha a tettes szokásos büntettes és ha az egyes ujjnyomatok nyilvántartásában, az úgynevezett monodaktiloszkópiában szerepel. Az Országos Bünyügyi Nyilvántartó Hivatalnál ugyanis nyilván vannak tartva az összes szokások büntettesek egyes ujjnyomatai is, de hát itt természetesen még inkább szerencse dolga az eredmény, mint a nagy nyilvántartásban.

Ez volt a főoka — és ma is az —, hogy az örsbeli járőrök olyan ritkán veszik igénybe a daktiloszkópia segítségét. Mindenekelőtt: ahhoz, hogy valaki a helyszínen egy ujjnyomot felkutasson és helyesen rögzítsen, nagy gyakorlatra van szükség. Ezt a gyakorlatot egy örs mozgalmassága mellett nem lehet megszerezni. Igazi hozzáértésre azonban nem is ehhez, hanem akkor van szükség, amikor az ujjnyom már rögzítve van s gyanúsított is van: ekkor keli t. i. az ujjnyomot és az ujjnyomatot szakszerűen összehasonlítani. Annak persze, aki sohasem csinál egyebet, gyerekjáték az ilyen összehasonlítás, de aki csak alkalomadtán, évente egyszerű kétszer akarja csinálni, könnyen beletéved. A beküldéssel járó fáradságot és kényelmetlenséget csak nagyon lelkiismeretes emberek vállalták, a járőrvezetők nagy része úgy gondolkodott, hogy kár az időt ilyesmivel tölteni, úgy sincsen eredménye. Hasonlóképpen voltunk a lábnyomokkal is, azzal a különbséggel, hogy a lábnyomoknál a kiöntés technikai nehézségei tették a módszert ismeretlenné.

A csendőrség nem volt tudatában, hogy milyen értékes segítőeszközöktől fosztotta meg magát, amikor minden néven nevezendő bünyügyi kiképzés súlypontját egyedül az alaki és az anyagi jog paragrafusainak betanulására helyezte.

Az ujj- és lábnyomok céltudatos és rendszeres értékesítése — mint a kriminalisztika terén annyi minden egyéb — a csendőrségnél csak a nyomozó alakulatok felállításával vette kezdetét. Ma már persze az örsbeli csendőr előtt sem ismeretlen fogalmak ezek; mind az ujjnyomok, s mind pedig a lábnyomok tanával minden járőrvezetőnek tisztában kell lennie, de — megint vissza kell térnem a cikkem elején mondottakra — az előforduló esetek kis száma miatt nem tudja megszerezni a gyakorlatot, amely szükséges lenne ahhoz, hogy mind az

A felvételek másolása mesterséges fényforrás segítségével, gombnyomásra történik.

ujjnyom-, mind pedig a lábnyomazonosítás terén elegendő biztossággal működhessek.

És ha megvan a gyakorlat, nincs meg a technikai felszerelés. Mert arra, hogy egyszerűbb eseteket megoldjunk, elegendő a daktiloszkópiai zsebkészlet is, de komplikált esetekben, amikor a leghetetlenebb helyeken kell színtelen ujjnyomot keresnünk, vagy amikor csak fényképezéssel, vagy éppen csak vegyi úton, gőzléssel stb. tudjuk az ujjnyomot előhívni és láthatóvá tenni, akkor ahhoz már annyi és olyan felszerelés kell, amennyit a csendőr semmiesetre sem tud a járőrtáskájában magával vinni. Hiszen láttuk, hány darabból áll a helyszínelő gépkocsi daktiloszkópiai bőröndjének a tartalma, ha ezt a csendőrnek szolgálatba mind magával kellene vinnie, minden járőr után, ha nem is egy helyszínelő gépkocsinak, de legalább egy málhásállatnak kellene baktatnia.

A nyomozó alakulatok felállítása előtt a helyszínelőknek külön daktiloszkópiai tanfolyamuk volt, alkalmuk volt tehát az egész tudományt alaposan elsajátítani. De mert a nyomozó alosztályok helyszínelői nem lehetnek ott mindig és mindenütt s főleg, mert nem érkezhettek meg mindenüvé idejekorán, szükséges, hogy a daktiloszkópia alapelemeivel minden járőrzetető tisztában legyen s legalább annyi gyakorlattal bírjon, hogy egyszerűbb ujjnyomokat rögzíteni tudjon, személyekről pedig tiszta és hibátlan ujjnyomatlapot tudjon felvenni és kiállítani.

Hasonló, de némileg nehezebb a helyzet a lábnyomok tekintetében, mert azok kiöntésénél még többféle anyagra van szükség, mint a daktiloszkópiánál. A helyszínelőnek ezt is magával kell vinnie, mert faluhelyen még az is kérdéses, hogy megfelelő minőségű gipszet kap-e, nem beszélve a többi szükséges anyagról, amelyet még városokban is csak speciális üzletekben lehet kapni. Aki pedig megpróbálja, az csakhamar reájön, hogy egy lábnyom helyes és tiszta kiöntése elméletileg igen egyszerű, de a gyakorlatban még olyan ügyesség is kell hozzá, amelyet csak sok kudarcon át lehet megszerezni.

Földben, agyagban, sárban, porban, lisztben, hóban stb. levő lábnyomok kiöntésére vagy lemintázására mind külön-különféle anyagok szolgálnak, sőt egy elmés készülék is szolgálja ezt a célt: a Müllner-féle gipszporzó. Különösen kényes közegben, tehát pl. a porban, lisztben levő lábnyomot kéregpapírral körülveszik s a készülék segítségével rendkívül finom gipszport, majd alkoholt permeteznek rá: a lábnyom tökéletes hűséggel lemintázódik, anélkül, hogy az eredeti megsérülne.

A „Luminofor” nevű találmány lehetségessé teszi, hogy a nyomozó alosztály a reggel beérkezett fényképet délután 1200 példányban küldje szét.

A nyomozók úgy a daktiloszkópia, mint pedig a lábnyomkiöntés terén technikailag mintaszerűen vannak felszerelve s valóban nehéz volna olyan helyzetet vagy olyan feladatot kitalálni, amit ők a maguk felszerelésével százszázalékig elvégezni ne tudnának.

Az ujjnyomok természetéből és a nyomozó alosztályok általános feladataiból következik, hogy a csendőrséget csak az úgynevezett helyszíni ujjnyomok érdeklik, a nyilvántartásaiak kevésbé. Éppen ezért a csendőrség nem is vezet önálló daktiloszkópiai nyilvántartást, de értelme sem lenne, hogy vezessen, mert az Országos Bűnügyi Nyilvántartó Hivatal ilyen nyilvántartását mindig készsággal bocsátja a csendőrség rendelkezésére. Minden ilyen irányú érdeklődést, kérdést, puhatolást stb. a budapesti főkapitányságon lévő csendőr összekötőtiszthez kell intézni.

Ujjnyom és ujjnyomat nem mindegy. Nem szabad összezavarni a kettőt, mert könnyen megesik, hogy helytelenül használjuk. Ujjnyom az, amit az ember a helyszínen talál, vagyis, ami természetes módon keletkezik. Ha ellenben mi vesszük fel valakinek az ujjja nyomát mesterségesen festékkel, párnával stb., akkor azt nem ujjnyomnak, hanem ujjnyomtatnak nevezzük. Így a lábna is: a természetes módon, menés által keletkezett nyomot lábnyomnak, míg a mesterségesen előidézettet lábnyomtatnak nevezzük.

Most menjünk át a nyomozó alosztály egyik legfontosabb helyiségébe: a nyilvántartóba. De mielőtt belépünk, igyekezzünk csak kissé emlékezetünkbe idézni, hogyan is volt akkor, amikor nem volt nyomozó alosztály és nem volt meg tehát annak a nyilvántartása sem. Vegyünk csak egy konkrét esetet:

Kovács János és Kádár Imre szokásos betörők voltak. Reájöttek, hogy nemcsak Budapesten érdemes betörni, hanem vidéken is. Elindultak tehát szerencsét próbálni. Volt egy jó kipróbált módszerük: az ablaktáblákat sárral benyomták, a véznatermetű Kovács bebújt az ablakon, beengedte a társát, jól megrakták magukat mindenel, amit elől-hátul találtak s azzal odébbálltak. Ha a helyzet és a szerencse kedvezett, egy éjjel ugyanabban a helységben két-három betörést is elkövettek, de akkor aztán kereket oldottak s meg sem állottak a harmadik vármegyéig. Csak ott folytatták azután a dolgot, ugyanúgy és ugyanolyan eredménnyel.

Mit csinált a csendőrség? Az örs, amelynek a betöréseket másnap jelentették, megindította a nyomozást, de nem volt szerencséje, nem ért el eredményt. Mit volt mit tenni: az esetet, mint kiderítetlent kellett a kir. ügyészségnek bejelenteni. Az ügyészség tudomásul vette a jelentést, felhívta az örsöt a nyomozás folytatására s ezzel az ügy bekerült a kiderítetlen esetek közé.

Kovács János és Kádár Imre azonban az eddigi eredményeken felbuzdulva most a Dunántúlra tették át működésük színhelyét s mert mindenütt szerencsésük volt, pontosan megisméltődött mindenütt a betörés, a kiderítetlen esetek száma pedig szaporodott szerte az országban.

(Folytatjuk.)

Belgrádra 1688 szeptember 6-án intézett végső és diadalmas rohamnál Savoyai Jenő herceg seregében akkora nagy volt a harcikedv, hogy a tartalékban álló dragonosok leugráltak lovaikról és a rohamban önként résztvettek. Követte őket a vonat legénysége, melynek rövid kardján kívül egyéb fegyvere nem volt, azonban azzal is nagy pusztítást vitt véghez a törökök soraiban.

A korszerű örslaktanya.

írta: SIPOS LAJOS g. százados.

Az alábbiakban egy korszerű csendőrörslaktanya követelményeit állítottam össze. Mielőtt azonban e követelményekre reátrétnék, előrebocsátom, hogy azok összeállítására alkalmával tisztában voltam vele, hogy olyan örslaktanya, amely e követelményeknek mindenben tökéletesen megfelelne, nincsen és belátható időn belül nem is lesz. Nem azért, mintha nem lehetne megépíteni, hanem azért, mert ez is, mint annyi minden más óhaj és kívánság: pénz kérdése, az pedig nincsen. Nem valószínű, hogy az állam a közeljövőben annyit áldozhasson egyetlen örslaktanyára, mint amennyibe egy, az alábbiak szerint való korszerű laktanya kerülne, azért egyelőre meg kell elégednünk sokkal szerényebbekkel és kevésbé korszerűekkel is.

Azt hiszem azonban, hogy azért mégsem végzek teljesen hiábavaló munkát e soraimmal. Mert ha olyan laktanyát, amely valamennyi követelménynek hiánytalanul megfeleljen, nem találunk is, olyat mindenesetre találunk, amelyben e követelmények egyik-másika teljesítve van. Azok az osztály- és szárnyparancsnok urak, akik laktanyák kibérlését intézik, talán találnak e szerény soraimban olyan dolgokat, amikre a bérleti szerződések megkötése alkalmával jó gondolni s amelyek közül egyiket az egyik laktanyánál, a másikat a másikonál mégis csak meg lehet valósítani.

Csendőrslaktanya építésénél mindenekelőtt a telek helyes megválasztása fontos.

A kiválasztott terület könnyen megközelíthető legyen, illetőleg a község azon részén legyen, ahonnan annak egész életét, forgalmát meg lehet figyelni, tehát főútvonal mellett. A telek olyan nagy legyen, hogy az épületek kényelmes elhelyezésén kívül elegendő terület álljon gyakorlatozásra, továbbá jusson hely a baromfiudvar és a nőtlen legénység, valamint a nők konyhakertjének céljaira is. Nagy telket kell választani azért is, mert csak minden oldalról szabad térrel körülvett épületben lehet kifogástalanul elegendő tenni a szellőzés és a természetes világítás követelményeinek.

Ha választási lehetőség van, akkor az előbbi szempontok figyelembevételével a község emelkedettebb részein kell a telket kijelölni, mert a magasabban fekvő helyek építési célokra alkalmasabbak; ezeken a helyeken a levegő szabadabban mozog és a talaj szárazabb. A mélyebben fekvő helyek nem annyira alkalmasak építkezésre, mert itt inkább előfordulhat a nedves talaj, ami az épületet nyirkossá, egészségtelenné teheti. Ha csak nedves talaj állhat rendelkezésünkre, gondoskodnunk kell, hogy a talajvíznek az épületbe való beszivárgását megakadályoztassuk. Ennek keresztülvitele ma már nem utóközik nehézségbe. A nedves talaj kiszáritására, vagy szigetelésére különféle módokat alkalmaznak az építészeten. Hogy a gyakorlatban mégis előfordulnak nedves épületek, az nem a szigetelési eljárások tökéletlenségét bizonyítja, hanem azt, hogy vagy a munka volt lelkiismeretlen, vagy a tervező írta elő felületesen a szigetelést vagy pedig nem jó helyen takarékoskodtak.

A telekkel kapcsolatban az épület elhelyezése végett meg kell emlékeznünk még az égtájokról is. Legcélsze-

rűbb a szolgálati és a lakóhelyiségeket déli, vagy délkeleti irányban elhelyezni, hogy a napfény a napnak minél több óráján át árrassa el a lakószobákat. (A rajzon az építkezési célokra rendelkezésünkre álló telek utcai frontja észak felé néz. Ez a körülmény a helyiségek elrendezésénél figyelembe vétetett.)

Általánosan körvonalazom azokat a légi- és gázvédelmi követelményeket, amelyeket az építkezést elhatároló szervnek, a tervezési adatok kiadása alkalmával feltehetően figyelembe kell vennie.

A légi- és gázvédelmi intézkedésekkel ma már minden állam, többé-kevésbé foglalkozik. Lengyelországban a kormány rendeletileg kimondta, hogy új épületek létesítésénél a légi- és gázvédelmi követelményeket szem előtt kell tartani. Ezen intézkedések betartása azért fontos, mert a modern hadviselésben a repülőgépek döntő szerepet fognak játszani. Robbanó és gyújtóbombákkal városrészeket, falvakat, laktanyákat, gyártelepeket rövid idő alatt rombadönthetnek, felgyújthatnak és megsemmisíthetnek, gázbombákkal pedig a lakosságban végezhetnek nagy pusztítást. Ezzel a községekben, sőt kisebb falvakban is számolnunk kell, mert az ellenség nemcsak a saját csapataink harcképességét akarja majd megdönteni, hanem a termelés, az állat- és az emberanyag utánpótlásának zavartalanságát is igyekezni fog megakadályozni. Éppen ezért, minden újonnan épített háznál, így különösen laktanyaépületnél — legyen az bárhol — a robbanó, de főleg a gyújtó- és gázbombák ellen való védekezést figyelemre kell méltatnunk.

Már az épületek elhelyezésénél arra kell törekednünk, hogy a találati lehetőséget a minimumra csökkentjük s ezért inkább több épületet emeljünk és az épületeket lehetőleg egymástól távol, tehát ne összefüggően építsük.

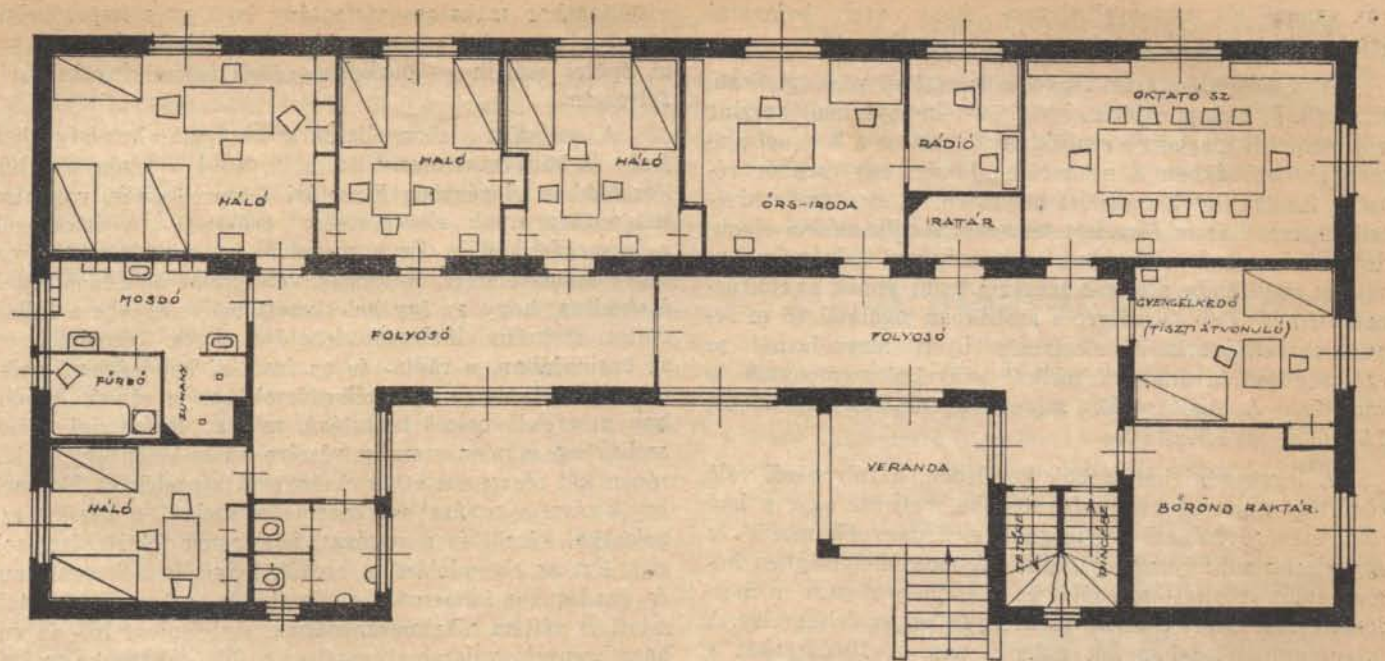
Az épület homlokzata ne legyen a környezettől elütő, erősen rikító szín, a tetőzet pedig teljesen a környezet színével legyen azonos. Ha a tető egyenlő a környezet színével, úgy repülőgépről az épületnek csak éles árnyéka fog látszani. Ezt az éles árnyékot úgy tompíthatjuk, hogy az épület széleit futónövényekkel ültetjük be, miáltal az árnyékként alakuló szabályos körvonal is elmosódva fog látszani. A laktanya udvarát, egészségügyi- és légvédelmi szempontból, szabálytalan csoportokban, terebélyes fákkal célszerű beültetni oly módon, hogy azért a napfénynek a szobákba való besugárzását ne akadályozzák. Az épületeknél lehetőleg lapos tetőt alkalmazzunk, ami a gyújtóbombáknak annyira kitett fafedélszerkezet és gerendázat nélkül készíthető. A lapos tetőnél tetőszerkezetünk vasbetonból készüljön, a hő és nedvesség ellen megfelelő szigeteléssel. Ott, ahol feltétlen szükséges a padlástér, az épület tetőszerkezete éghetetlen anyagból, vasból való legyen. Az ilyen tetőzet alkalmazása azért is célszerű, mert minden épületfa-anyagot idegen országokból kell importálnunk s az itt felhasználtakat pedig tisztán hazai anyagokból lehet előállítani.

A gázbombák ellen vasbeton-födémrel ellátott, ablak nélküli, nemezzel, vagy gumiszalaggal tömített — tehát jól záró — ajtókkal felszerelt pincehelyiségeket építtessünk, előtérrel. Ha ablakkal kívánjuk ellátni a pincehelyiséget, úgy megfelelően záró, gummiszalaggal, vagy nemezzel szigetelt, külső-belső ablakot alkalmaztassunk. Vannak üvegtömbök, amelyeket portlandcement-habarcsbá rakva, alkalmazhatunk ablakképen, ez az úgynevezett üvegbeton.

A gáz ellen védelmet nyújtó pincehelyiségek falait olyan belső vakolással kell elátni, hogy az tökéletesen

KI TUDJA?

Mi a neve Európa három legnagyobb tüzhányójának? Hol fekszenek?

Korszerű csendőr-örsraktanya terve.

szigeteljen s hogy a legcsekélyebb átszivárgást is megakadályoztassuk, olajfestékkel kell bemázoltatnunk.

A kémények szükség esetén úgy legyenek elzárhatók, hogy a gáz beszivárgását megakadályozzák.

A robbanóbombák szilánkjainak becsapódásai ellen célszerű az épület ablakait vasredőnyökkel, vagy vastáblákkal ellátni.

Ezek az intézkedések főleg a gyújtó- és a gázbombák ellen nyújtanak védelmet.

Most rátérek magának a tervnek a részletes ismertetésére. A bemutatott terv 12 főre rendszeresített gyalog-örsraktanya céljait szolgálja. Megjegyzem, hogy a 12 főből, — az elhelyezés tekintetében — három nőstisztevettem figyelembe. A kiválasztott telekre úgy szolgálati, mint légvédelmi szempontból, két épület terveztetett. Az első épület a szorosan vett laktanyaépület, a második a nők lakóháza. A laktanyaépület az utca vonalától körülbelül 5 méterre gondolom elhelyezni, hogy az így alakított kis előrészben a bejárati út jobb- és baloldalán virágskertet lehessen létesíteni. A laktanyaépület mögött körülbelül 12—15 méterre a nőstisztek lakóháza következik. A lakóház mögött elterülő területet az örs közigazgatása és a nőstisztek konyhakertészetének céljaira, valamint a baromfiudvar részére lehet felhasználni. A laktanyaépület és a lakóház lakályossá tétele céljából az utca felől létesített virágskerten kívül, még a két épület közötti udvarrészt is lombos, árnyatadó gyümölcsfákkal kell beültetni. Az egész telket könnyű, zöldrefestett sodronykerítés vegye körül. (Ha a sodronykerítésnek a földdel való érintkezési pontjait kellően szigeteltetjük, abba szükség esetén — védelmi okokból — nagyfeszültségű elektromos áramot is bocsáthatunk.)

Az első épület, a laktanyaépület hosszúkas alakú, lapostetejű épület, mely magas földszintből és alagsorból áll. Az épület belső helyiségeinek az elhelyezésénél az a cél vezetett, hogy az állandó tartózkodásra szolgáló helyiségek az utca porától megóvassanak. Falun, száraz időszakban, a közvetlen utcákon végigmenő járóművek és állatok által felvert por miatt az utcai ablakok nyitvatartása szinte le-

hetetlen. Máskülönb is, a példában rendelkezésünkre álló telek — mint már említettem — úgy áll, hogy az utca felőli rész észak felé néz. Az utcai kapuval szemben, nem egészen az épület közepén van a bejárati előtér, mely pár lépcsőfokon közé íthető meg. A bejárati ajtón keresztül tágas 2.5 méteres folyosóra jutunk, melyről közvetlenül nyílnak az összes helyiségek. Az épület egyik oldalán a szolgálati helyiségek, másik oldalán pedig a nőstisztek legénység hálószobái vannak csoportosítva. A 4.50x4.50 örsiroda a főbejárat közepén van, hogy a belépő arra rögtön rátaláljon. Az örsirodából ajtó vezet a 2.50x3 méteres fűthető rádió- és telefonszobába, mely azért lett elkülönítve, hogy a telefonbeszélgetéseket és a rádiófelvételeket az örsirodában folyó jelentések, beszélgetések stb. ne zavarják és hogy illetéktlenek a hivatalos beszélgetéseket ki ne hallgathassák. Az örsiroda mellett a folyosóról közvetlenül nyílik a 2.50x1.50 m. irattári füke, mely a felső részén üvegezett ajtón keresztül, a folyosóról kapja a világosságot.

A folyosóról nyílik a 4.50x7.00 m. nagyságú oktatószoba. Az oktatószobát társalgóhelyiségül is fel lehet használni, abban a legénység szolgálaton kívüli időben hangos rádióval, újság- vagy könyvolvasással szórakozhatik. Összpontosítás, vagy az örs megerősítése esetén az oktatószoba a vezényelt legénységnek hálótermül is szolgálhat. Az oktatószobában nyer e' helyezést az örs könyvtára is.

Az oktatószoba mellett, a folyosóról külön bejáratnál nyílik egy 4.50x3 m.-es szoba, mely szükség szerint, pihenő-, gyengélkedőszobául vagy átvonuló helyiségül szolgál.

A gyengélkedőszobában az első segélynyújtáshoz felszerelt mentőszekrény áll. A gyengélkedőszoba mellett közvetlen nyílik a 4.00x4.50 m.-es börendös kamra, mely a legénység nagy ládáinak, kerékpárjainak és egyéb magántárgyainak elhelyezésére szolgál. Ha az örsállomáson szakaszparancsnok is van, ez a helyiség irodai célokra is igénybevehető. Ezesetben a börendöskamrát az alagsorban levő kisebb vagy nagyobb raktárhelyiségben is el lehet helyezni. A börendöskamra mellett van a lejárat az alagsorba és a feljárat a lapostetőre.

Az épület másik oldalán a nőstisztek legénységi hálószo-

bák vannak oly módon elhelyezve, hogy azok bejáratai szintén közvetlenül a folyosóról nyílnak.

A szobák méreteinél figyelembe vettem a Szolg. Szab. I. A. 23. §. 148. pontjában levő követelményt, mely szerint a 3 méternél magasabb szobákban 6.2 m² és a 3 m-nél alacsonyabb szobákban 8 m² terület jusson egy csendőr részére. Szobáinkint 2 csendőrt helyeztem el, egy szoba kivételével, ami három főre lett tervezve. Az ily módon elgondolt elhelyezésnél elsősorban egészségügyi kívánalmakat vettem figyelembe s eleget akartam tenni annak az előírásnak is, hogy egy személyre a szobákban legalább 16 m³ levegőnek kell jutnia. Az elhelyezés ilyen megoldásnál az egészségügyi kívánalmak mellett kényelmi szempontok is vezettek. A hálószobák méretei 4.50x3.90, 4.50x3.60, 4.50x6.00 és 4.50x3.50.

A legénységi hálószobák közelében, a folyosóról való közvetlen bejáratral van a fürdőszoba, mely áll: egy, a kád elhelyezésére szolgáló helyiségből, egy nagyobb mosdó- és egy kisebb zuhanyozóhelyiségből. A mosdóhelyiségben három, falba erősített mosdótál és 9 személy részére, a mosdószerkezt tartására 9 darab szekrényfülke van felszerelve. A zuhanyozóhelyiségben két zuhany van. A fürdőszobát a csendőrlégénység tisztálkodása, felüdítése és egészségi állapotának a fenntartása céljából szükségesnek tartom.

A folyosó végén van a W. C. helyiség, amely két leöblíthető csészével és egy vagy két „pissoir”-ral s egy profilaktikus faliszekrényvel szerelendő fel.

A laktanya összes szobái nagy ablakokkal látandók el. Az ablakokra kívülről — amint már előbb említettem és indokoltam — vasrudonny vagy vastáblát kell helyezni.

Az épület alagsorában van a 6.5x4.50 méteres ebédlőhelyiség, egyrészt, hogy a konyhához közel legyen, másrészt, hogy a magas földszinten a lakó- és a szolgálati helyiségekbe az étel- és a konyhaszag ne jusson be. A 4.5x4.60 méteres konyha és a 4.50x2 m-es kamara az ebédlőmellett van. A konyhából az ebédlőbe, a kamarába és a folyosóra ajtó nyílik. A konyha mellett a folyosóról nyílik a 3x4.50 m mosókonyha, amelyből bejárat van a szárítókamrába. A folyosó végén van az örsfőző lakószobája. A folyosó végén — úgy mint a földszinten — a W. C. van. Az ebédlő mellett van a 3.80x4.50 m-es szentes- és fás pince, közvetlenül emellett egy 4.50x3.40 méretű és egy 4.50x5 m. méretű raktárhelyiség. Az utóbbi helyiségeket szükség esetén — a folyosóról nyíló előtérrel együtt — gázvédelmi célokra lehet felhasználni. E helyiségeknek tiszta levegővel való ellátását a falba függőlegesen elhelyezett cementből készült szellőzőcsatorna szolgálja, ami a tetőig van felvezetve. E csatornán keresztül szűrővel s megfelelő készülékkel — szükség esetén — levegőt lehet beszívattyúzni. Az épület lépcsőfeljárata mellett — az őrizetbe vett személyek részére — női és férfi fogdahelyiség van. E helyiségek egyikét, szükség szerint más célokra is fel lehet használni. E két helyiség ablakai vasráccsal vannak ellátva.

A laktanyaépület lapostetejű. Az épület egyik sarkán, a tetőfeljáró felé, a lépcsőház befejezéséül és annak megfelelő elzárásra egy kisebb zárthelyiség képeztetik ki, melyből vasajtón keresztül kb. 1.50 m magas fallal körülvárt területre juthatunk ki; ez a terület légfürdésre és napozásra alkalmas. A tető fölötti kisebb zárthelyiség — szükség esetén — védelmi célokat is szolgálhat (be'só zavar, háború); ebből a célból vasbetonból építendő s egy bizonyos magasságban, mind a négy oldalon hosszúkás nyílásokkal látandó el, hogy géppuskával való védekezés céljaira is alkalmas legyen. Ebbe a zárt helyiségbe kerül a

vízellátáshoz szükséges víztartány is. Úgy a napozóhelyiség falaira, mint a magasabb, zárthelyiség oldalaira, — az épület szélein — burkolási célból futónövényeket kell felvezetni.

A szolgálat lebonyolítására szolgáló helyiségekben irat- és könyvszekrény céljaira, továbbá a légénységi hálószobákban a légénység kincstári felszerelésének, valamint magántárgyainak elhelyezésére beépített faliszekrények a legmegfelelőbbek. Ez a megoldás a tervezés alkalmával figyelembe vétetett. A szobák válaszfalai oly módon lettek átalakítva, hogy az így keletkezett mélyedésekbe a falba épített szekrény elhelyezése lehetővé váljék. Természetesen az őrsirodában, a rádió- és az irattári helyiségben, valamint az oktató- és gyengélkedőszobában a célnak legjobban megfelelő polcos beosztású, míg a legénységi nálószobákban minden személy részére külön-külön egy, a közepén két részre osztott szekrényeket képezek el. Ezeknek egyik része a ruházat felakasztására szolgál, a másik része polcokkal készül és a ruházat, fehérnemű fektetésére szolgál. Ezt az elgondolást a szobák helyiségeinek praktikus és gazdaságos kihasználása végett és egyszerű kivitele miatt is véltem alkalmazandóknak. A jelenlegi író- és ruhaszekrények, valamint a szabadon álló ruhafogas az igényeknek már alig felelnek meg. Az író- és ruhaszekrény kicsi, a benne összehajtott ruházat gyűrődik, másrészt pedig arra a célra, hogy rajta írjanak, — kényelmetlen volta miatt nem igen használják, hanem az írásbeli munkát a hosszú közös asztalnál végzik el. (A szabadban álló ruhafogas a felakasztott köpenyeket és körgallérokat, sem a gyűrődéstől, sem pedig a por belepésetől nem óvja meg.) Ezzel a praktikus és újszerű megoldással vétem ezeken a hiányosságokon segíteni, mert ezáltal eléretnék az, hogy a ruházatok, valamint a felszerelések részére, minden egyes csendőrnek bőséges és pormentes zárt szekrény álljon rendelkezésére. Ha ennek keresztülvitele akadályokba ütköznék, úgy minden csendőr részére egy közepén elválasztott, akasztókkal és polcokkal ellátott szekrényt lehetne beállítani.

Most rátérek a női altiszt lakás ismertetésére, mely épület 10—12 méter távolságra van elhelyezve a laktanyaépület mögött. Az épület szintén lapos tetejű és három egyenként kétszobás lakást foglal magába. Ezek közül a közepén elhelyezett őrsparancsnoki lakás valamivel tágasabb, mint a másik kettő. A lakóhelyiségek elrendezése, a lakás-egészségügy és a gyakorlat követelményeinek megfelelően történik. Az egyes lakások két szobából és egy ugyancsak nagyméretű lakókonyhából, a szobákhoz csatlakozó fürdőszobából, előszobából, s az előszobából nyíló kamrából és W. C. helyiségből állanak. A lakókonyhát azért tartom szükségesnek, hogy a többgyermekes csendőraltisztnek hálóhelyiségül, ne csupán a szobák álljanak rendelkezésére. A lakókonyhának az a része, amely konyhai célokat szolgál, beton- vagy lapburkolattal látandó el, míg a többi részen a padozat a lakószoba kivételének megfelelően készül.

A lakókonyha mérete jóval meghaladja a normális konyhaméretet, hogy benne a konyhabútoron kívül ágy, szekrény, stb. is kényelmesen elhelyezhető legyen. Közegészségügyi szempontból minden lakáshoz káddal, zuhannyal, mosdókagylóval felszerelt külön fürdőszoba és külön W. C. tartozik. Az épület egy része alá egymástól elrekesztett három pincehelyiség készül, a fűtőkamrák és egy nagyobb helyiség a mosókonyha és három kisebb helyiség a szárítókamrák céljaira. Az épület tetejének egy része oly módon van kiképezve, hogy azt napozási célokra is fel lehet használni.

A modern közegészségügyi kívánalmaknak egyik legjobban megfelelő fűtési mód a központi melegvízfűtés. E fűtőberendezéshez szükséges kazán az alagsorban, a fás-pincében volna elhelyezhető. E helyiségből a raktárakat kivéve — a vezetékek az összes helyiségekben szabadon nyernék elhelyezést. A szobákban a vezetékek az ablakok előtt beállított, öntöttvas fűtőtestekbe (radiatorokba) torkolnak. A fűtőtestek szabályozására, illetve teljes elzárására szelep szolgál. Ennek alapján módunkban van a szobákat a kívánt hőfokra felmelegíteni, a hőséget csökkenteni, vagy a hőt teljesen elzárni. A melegvízellátást a konyhában felállítandó takaréktűzhely kazánja által fűtött vízmelegítő szolgáltatja, vízvezetéki nyomással a fürdőhöz és a konyhai mosogató részére. E „Kessler”-féle szabaddalmazott takaréktűzhely-kazánban két rostélyos szerkezet van elhelyezve. A felső rostélyon való tüzelés csak főzésre szolgál, míg az alsó kazánrészben való tüzelésnél a tűzhelykazán közvetlen melegvizet is szolgáltat. Ha ezt a fűtőberendezést, valamint a „Kessler”-féle takaréktűzhelyet nem óhajtjuk alkalmazni, úgy a helyiségekben hazai fa- és széntüzelésre alkalmas öntöttvaskályhákat és takaréktűzhelyet, a fürdőszobában pedig a kádhoz vízmelegítő fűtőtestet állíthatunk be. Megjegyezni kívánom, hogy az előbb említett központi vízmelegítő készüléknél, valamint a takaréktűzhelynél hazai tüzelőanyagokat (brikett, barnaszén, fa stb.) használhatunk. (A központi vízmelegítő fűtési berendezésnél valamint a főzési és melegvíz szolgáltatási célokra beállított „Kessler”-féle takaréktűzhelynél évenként, illetőleg a fűtési időszakban, a fűtendő helyiségek minden száz léghőmétere után kb. 18 métermázsza fűtőanyaggal kell számolni.)

A három nős lakásban a fűtés céljait szolgáló takaréktűzhely-kazán a konyhában nyer elhelyezést. A vezetékek, valamint a fűtés szabályozására szolgáló fűtőtestek éppen úgy szerelendők fel, mint a lakatyaépületnél. A fűtőberendezéssel kapcsolatosan a melegvízszolgáltatást, megfelelő szerkezet beállításával lehet megoldani, mely által a fűtés — üzemben tartása alatt — kellő mennyiségű melegvizet szolgáltat a fürdőkádhoz. E készülék helyett ezen lakásokban is a fentebb már említett kályhákat és tűzhelyeket, a fürdőszobában pedig a kád mellé vízmelegítőkészüléket helyezhetünk el.

Ha a községben, ahol a csendőrlaktanya épül, villamos áramvezeték van, akkor az udvaron levő kútból az elektromos áram segítségével szolgáltathatjuk a vizet, oly módon, hogy a pincében egy elektromos üzemű vízellátóberendezést alkalmazunk, mely a vizet a vízvezetéki hálózatba szolgáltatja. Ez a vízellátóberendezés percenként kb. 30 liter vizet tud szolgáltatni. Miután vidéken áramszünetre is számíthatunk, gondoskodni kell arról, hogy az épület toronyszerű kiképzésben egy tartalékvíztartályt is helyezünk el. Ha a községben áram egyáltalán nem áll rendelkezésre, akkor a toronyszerű kiképzésbe nagyobb víztartályt helyezendő, aminek megtöltése a kútból kézi hajtású, lendítőkerekes szivattyúval történik.

A szennyvíz és a W. C.-k levezetésére csatornázás tervezendő az épület udvari falától 8—10 méterre feltételezett derítő aknáig, melyben valamennyi úszó anyag leülepedik. Ebből az aknából a megtisztult szennyvíz, a szikkasztó gödörbe kerül. Innen ezt a vizet vagy a talaj által lehet felszívni vagy esetleg öntözési célokra is fel lehet használni. Ha csatornázás vagy folyóvíz van, ezekbe vezetendő a megtisztított szennyvíz. A derítőaknába leülepedett anyagokat hosszabb időközönként ki lehet tisztítani. Az aknába összegyűlt anyagok trágyázási célokra is felhasználhatók.

Ezzel a korszerű csendőrségi őrszlaktanya ismertetését be is fejezem. Itt megjegyezni kívánom, amint már előzetesen hangsúlyoztam, hogy a közleménynek csak a lakatyaépület belső helyiségeinek elhelyezése és az egyéb korszerű követelmények szükségességének megvitatása volt a célja, éppen ezért az anyagi vonatkozású kérdések tárgyalására egyáltalán nem térek ki.

A magyar csendőr.

A *Budapesti Hírlap* július 24-iki számában olvassuk *Miskolczy Ágost* dr. tollából a következő sorokat:

A magyar társadalom érdekes és egyúttal megdöbbentő folyamatot figyelhet meg a világválság e szomorú napjaiban. Szemlélheti a rohamot a magyar földművesosztály bolsevizálása végett, amely bizonyára éppen olyan történelmi fontosságú eredménnyel járhat, mint amikor megindult a roham az ipari munkásosztálynak kiszakítására a nemzet szellemi és erkölcsi közösségéből.

Ne áltassa magát senki a dolgok igaz jelentősége felől. Népünknek nagyon kevés érzéke van az elméleti rendszerekhez és ezek elvi árnyalataihoz. A magyar földművesosztályban az a mozgalom, amely a fennálló rend oszlopainak megdöntésére irányul, semmi egyéb, mint az elégedetlenségnek és elkeseredésnek átalakítása a társadalmi robbanóanyag félelmetes raktárává. Az a tanítás, amely azt hirdeti ennek a népnek, hogy a „fennálló rendszernek” el kell tűnnie, hogy helyet adjon egy „új civilizációnak”, a nép szemében nem jelent mást, mint egyszerűen a forradalmat. A tőkésosztály ellen szerte visszhangzó mennydörgések mi mást jelenthetnének a tömeg szemében, mint a más tőkénének elvételét, vagy megsemmisítését, az „új rend” jelszava mi mást jelenthetne a tömeg szemében, mint eltűnését a társadalomban a fennálló rend támasztékainak, az adószedőnek és a rendőrnek. A tragikus a helyzetben az, hogy teljesen hiábavaló lenne bebizonyítani: semmiféle új civilizáció, új rend, éppen e három tényező nélkül nem lehet meg. Nem képzelhető olyan társadalom, amelyben viszont ne látnók a munkaadót, tehát a tőkést, az adószedőt és a rendőrt. Minden irodalmi demagógia mélyen előbb-utóbb felcsendül a rend és tekintély titkos himnuszra, mert a dolgok logikájának ide kell vezetnie. Anatóle Francenak az anarchiával és a bolsevizmussal kacérkodó írásai között *Coignard Jeromos*, *Ludláb királyné* és *Az istenek szomjaznak* szolgáltatják erre a példát, de, sajnos, a tömegekre a demagógiának csak azok a tanításai hatnak, amelyek a fennálló rend korlátainak szabad lerombolását hirdetik, a nép szuverén hatalmát és dicsőségét, mert lehet-e vesztett csatája a csöcselék előtt annak, aki azt szuverénnek, bölcsnek és igazságtevőnek magasztalja. Igen, van megoldás, kioltani a társadalmi elégedetlenség tűzhelyeit, az állam hajóját biztosan kormányozni az emberi civilizáció nagyobb küldetés szerint. Ámde kétségtelen, hogy a modern demagógia sajtószzerű módon nem a racionalizmus alapján áll, hanem visszamegy rettentő fegyverért a letűnt századokba s onnan elhozza magának a hit csodás erejét. A modern demagógia ma egy alakja a népszerű vallásnak. Milyen mélyen gyökerezik a miszticizmus az emberi lélekben, legjobban mutatja, hogy a demagógia terjesztette laikus vallások talajra találnak a hagyománytisztelő Angolországban éppen úgy, mint a szkeptikus Franciaországban és a materialista Amerikában. Ez a demagógia kitépi az emberi szívekből a nemzeti intézmények keretei közt való elhelyezkedés minden érzületét, hogy helyet adjon

egy homályos és mégis pozitív dogmának. Meg kell hódítanunk az utcát, legyünk bár mezítlábások és rongyosak, ha miénk az utca, holnap miénk a hatalom is! Az új vallás különös vakbuzgósággal tudja eltölteni a vágyaiban megcsalatott, vagy a társadalom szélén álló egészen műveletlen embert: hatalomra jutni, elkergetni mindenkit aki eddig parancsolt!

Bűnügyi vizsgálat során kihallgattam egy fiatal alföldi földmivest. Teljességgel műveletlen ember volt, de Berlinben kéthetes bolsevista agitátorképző tanfolyamot végzett. Ez a két hét elegendő volt, hogy emberem véglegesen beleszédüljön a hatalomrajutás mámorába s midőn azt hittem, hogy kérdéseim logikai kelepccéjében belátja a beléje vert forradalmi tételek ostobaságát, így felelt:

— Hiába beszélnek nekünk, ha így kívánja a párt, nem fogunk habozni, hogy megöljük akár az apánkat is!

Igy felelt nekem ez az alföldi földműves, a magyar puszták mélyéről, akinek ősei tán Árpád hadaival foglalták el ezt a szent magyar földet s aki, íme, egy idegen hatalom gyújtogató, üvöltő jelszavait szórja szét az őseinek véréből megszentelt magyar rónákon.

Ha nem lettek volna előttem ennek a fiatal magyar földművesnek munkakerülő, büntetett előéletéről szóló adatok, azt hittem volna, hogy egy szűz lélek érthető fanatizmusáról van szó. De így, nem találhattam másban az ilyen rejtelem kulcsát, mint az emberi lélek mélyben élő örök bosszúvágyban azok iránt, akik fölötté vannak, mindegy, mi okból. Nem fontos itt, milyen lesz „az új világ”, a fontos, hogy mi legyünk ennek az új világnak urai és parancsolói.

Guizot mondotta a múlt század elején a francia parlamentben: „Elfogadom 1791-et és 1792-öt; elfogadom még a következő éveket is, mint a történelem ismerője, de nem kívánom, hogy ezek az évek megismétlődjének a jövőben. Uraim, csak arról az oldalról bukunk le, ahonnan kihajolnak. Nem akarom, hogy hazám kihajoljon ezen az oldalon és mindannyiszor tiltakozni fogok, mihelyt erre az oldalra közeledni látom!”

A magyar társadalom csaknem közönnyel szemléli azt a veszedelmet, amely feléje tornyosul a parasztság megindult bolsevizálásával. Míg a nyugati államokban hatalmas társadalmi szervezetek végzik felvilágosító munkájukat és szervezik a társadalom szellemi és erkölcsi ellenállását, a magyar társadalom, amint a múltban is tette, most is tétlenül halad a sürgő-forgó demagógia ügynökei mellett.

Kifeszített mellel, összeszorított fogakkal, vasakarral és hangtalan fegyelemmel áll éber őrseget szemben ezzel a romboló áradattal a magyar csendőr. Több, mint félszázada végzi a magyar csendőr az ország legnagyobb részén a közbiztonsági szolgálatot. A bűnügyi nyomozások terén szolgálatai megbecsülhetetlenek, erély, megbízhatóság, pontosság, szakszerűség és pártatlanság vezérelte mindenkor a magyar csendőrt, nem csoda, hogy tekintélye csak öregbedett, felfelé és lefelé. Minden magyar ember büszkén hivatkozott a magyar csendőrség intézményére, mint a magyar géniusz egyik legsikerültebb alkotására s jóleső büszkeséggel hallottuk a külföldi tanulmányozók elismerését. Nem akarjuk a legtávolabbról sem érinteni más közbiztonsági intézményeink érdemeit és dicsőségét, de el kell ismernünk mindanyunknak, hogy ez az intézmény a maga névtelenségében annyi baj, szerencsétlenség, gyász s erkölcsi megpróbáltatás közepette is mindenkor hű maradt jelszavához: „Híven, becsülettel és vitézül!”

És mégis, mégis, a magyar országgyűlés díszes tanácsstermében megtörténhetett, hogy akadt magyar képviselő, aki azt mondta a magyar csendőrre: „bestia!”. Nem, szó sem lehet róla, a kötelességtudás, a férfias önfeláldozás, a kitartás és a hazafiasság szellemében nevelt magyar csendőrrel visszapattan ez a durvság. Ennek az intézménynek félszázados dicső multja még akkor is megvédené a magyar csendőrt minden rágalomtól, ha jellemében lennének is hibák. De a magyar csendőr munkájának jelene is csak azt mutatja, hogy hagyományaihoz híven lankadatlanul folytatja hősi küzdelmét a tévútra vezetett elrugaszkodottakkal a társadalom dzsungelében. Mint nem tette sohasem, most sem kér elismerést, sem polgárkoszorút, megelégszik azzal, ha érdemeit feljegyzí a történelem pergamentje a késő utókor számára.

Erre a bestia szóra azonban fel kell figyelniök azoknak, akik ismerik a magyar csendőrt, de kívül állnak a csendőrség intézményén. Azt meg lehet érteni, hogy a rend ellenségei rettegnek a rend kérlelhetetlenül kemény őreitől, de meg kell tudnia azt is ennek az országnak, hogy a magyar csendőr nem lélektelen gépje az államhatalomnak. Az a bestiának nevezett magyar csendőr meleg magyar szívvel végzi nehéz kötelességeit és nem feledkezik meg a keresztény szeretet örök parancsairól sem. Tudja meg az ország, hogy vannak magyar csendőrök, akik szegény iskolásgyermeket fogadnak be az őrre, hogy szerény zsoldjukból nekik ellátást adjanak az iskolaév alatt. Vannak magyar csendőrök, akik szegény magyar gyermekeket saját zsoldjukból nyaralásra fogadnak be kaszárnyájukba és nagy ünnepeken elhagyott falvakban az egyszerű őr-laktanyában ki-kigyúl a szeretet mécsese, amikor a magyar csendőr kemény kezéből gyermekruhácskák hullanak síró magyar gyermekek felé.

Híven a magyar csendőr! Hogy bestiának lehessen nevezni, ehhez vaknak kell lenni vagy marxistának.

Első segélynyújtás.

1. Villámcsapásnál — villanyáramütésnél.

A mindennapi életben szinte alig tudnak valamit az emberek ama szerencsétlenségek mibenlétéről, amelyeket a villámcsapás, vagy a gyárakban, az utcákon, kórházakban, orvosi rendelőben húzódo villanydrótvezetékek idézhetnek elő. Az idevonatkozó statisztikai adatok szerint Nagy-magyarországon évente 100—150 ember esett áldozatul a villanyáramnak, illetve a villámcsapásnak. Természetesen sokkal nagyobb ez a szám a nagyipari államokban, így Németországban, de különösen a nagy Amerikában. Mivel a villanyáram okozta sérülések és az ott nyújtható első segítség módjai kevésbé ismeretesek, ezért kissé részletesebben fogom ezt a sérülési módot ismertetni.

A mennykőcsapás — villámcsapás, vagy villanyáramcsapás egy és ugyanaz. (Minden esetben az égbolton, illetve a vezetékben, a drótban futó erős áram okozza a veszedelmet.) A nyári viharok alkalmával látható és ha-

talmas dörgéssel kísért villámlásnál az a hosszú, tüzes cikcakos csík nem más, mint ama villanyáram futása, amely villanyáram az óriási erővel egymásba ütődő, egymást dörzsölő felhők érintkezési, találkozási felületén keletkezik. Ha pl. egy darab drótot pozitív, egy másikat pedig negatív villanyárammal (elektromossággal) töltünk meg és ezen drótok végeit egymáshoz közelítjük, akkor bizonyos közelségben a két drótvég között szikrák ugranak át egymáshoz, vagyis a pozitív áram átszap a negatív áramba. Aki már volt Röntgen-szobában, az bizonyára hallotta és láthatta is ezeket a hangosan átugrás, vakító szikrákat. Ugyanígy van ez a villámcsapásnál is: az égen keletkező villanyáram átszap, belevág az ugyancsak villannyal telt toronyba, fába, vízbe, drótbba stb. A pozitív és negatív áram találkozásánál óriási hő és ütoerő fejlődik ki, akárcsak pl. az egymásba futó két gyorsvonat találkozásakor.

A budapesti villamoskocsikat átlagban 1800—3000 „volt” erejű villanyáram hajtja. (A „volt” szó az áram bizonyos fokú erősségét jelenti.) Ha pl. két igen erős villanyárammal töltött drót végeit egymáshoz 20 cm-re közelítjük, akkor ilyen távolságról csak az esetben történik meg a két drótvég között a szikráátugrás, ha a drótban legkevesebb százézer „volt” erejű áram van. Ha az utasokkal telt villamoskocsikat 1800—3000 „volt” hajtja, akkor el sem tudjuk képzelni, hogy milyen óriási erejű lehet egy százézer „voltos” áram! A röntgenezésnél átlag húszezer voltól fölfelé dolgozunk. Ezért kell annyira ügyelni annak, aki a Röntgen-szobában van. Az égbolton néha több kilométer hosszú villanszikrát látunk végigcikázni. Ha már 20 cm-es szikrához százézer „volt”-ra van szükség, akkor milyen borzalmas lehet az ereje az égbolt kilométer hosszú szikrájának.

A villámsujtott ember ruházatában rendetlen szakadások, égések látszanak. Néha az egész ruházat szét van szagatva. Különösen a becsapás helyén, tehát rendszeren a fejen és az áram kiszaladásának a helyén, a lábakon van meg a pusztítás helye. A cipő talpán, ahol az áram kiszaladt, néha égettszélű, füstös, kerek lyuk marad vissza. Sokszor a zsebekben lévő pénzek egymással összeolvadnak, de megoldadhat a zsebóra is, vagy meggyullad a zsebben lévő gyufa. Érdekes dolog, hogy ha vasúti sínekbe csap be a villám, az egyes sínek a találkozási helyeiken néha teljesen összeolvadnak. Megezik az is, hogy két egymás mellett lévő ember közül az egyik meghal, míg a másíknak semmi baja sem történik. Ahol a villamosáram végigszalad, ott mindenütt nyomokat hagy, pl. a fákon, sziklákon, ruhákon barnás-feketés, füstösnek látszó csíkot, míg az emberi testen rózsaszínű, halványvörös csíkok árulják el a villanyáram lefutását. Ez az ú. n. villámrajz, vagy másnéven „áramjegy”, „áramnyom”, olyanok ezek a rajzok, mintha a bőr kissé megégett volna.

A villámcsapás az embert messze el is hajthatja és ezáltal különböző sérüléseket is okozhat. Ha fába, toronyba, ablakba csap be, akkor fadarabokat, köveket, üvegszilánkokat vághat az emberhez, vagy pl. elsütheti a válon, a kézben lévő puskát. Előfordult, hogy egy olyan emberbe csapott bele a villám, aki fejszét vitt a vállán s a villám ezt a fejszét az illető egyén fejébe vágta bele. Hasonló sérüléseket idézhet elő pl. egy elszakadt és valakire ráeső villanyvezeték is, ha abban elég erős áram fut.

Az elektromos áram (villanyáram) által megölt emberekben igen sokszor semmiféle külső tünet nem árulja el a halál okát. Igen fontos tapasztalati tény az is, hogy a villámcsapás után 5—6 óra múlva a fentemlített villámrajz (áramjegy) majdnem teljesen eltűnik. Boncolásnál néha a tüdőben és a szívburkon vannak apró, vérzéses

pontocskák, de a legtöbbször semmiféle elváltozást nem lehet a testben találni, csak a vér látszik feltűnően hígúnak. Az is tapasztalati tény, hogy az elektromos áram sujtotta ember izomrendszerét hatalmas görcsös rángás fogja el, a szívtájjon pedig az élesztési kísérletek alkalmával szabadszeggel is látható, amint a szív állandó remegésben van. Állatokon mindezt elevenen is kipróbálták. Elmondhatjuk, hogy a negatív eredményű boncolás ellenére is a villanyáram okozta halál három okból következhetik be, ezek: a szív görcsös megbénulása, a légzőizmok nagyfokú görcse, vagy a nyúlt agyvelőben bekövetkezett bénulás. Az agyra történő bénító hatás kb. három-ötezer volt-os áramnál lép fel.

Ha az ember nem is hal bele a villanyáramütésbe, még akkor is néha rendkívül súlyos útókövetkezményei lehetnek az áramütésnek. Így először az égési sérülések, aztán az izomzat, de különösen a forgók (izületek) súlyos roncsoló sérülései. Gyakori eset, hogy annál, aki pl. mindkét kezével erősáramú villanydrótot fogott meg, a csuklóit, sőt a két könyöke is teljesen szét van roncsolva, formálisan fel vannak ezek az izületek „trancsírozva”. Egy másik rendkívül életveszélyes útókövetkezmény szokott lenni az elvérzés. A villanyáramot ugyanis a vérerek a bennük lévő folyadék (vér) miatt igen jól vezeték. Ezért az áram első sorban a vérereket teszi tönkre, mint ahogy az izületekben lévő folyadék segíti elő részben a forgóknak említett nagyfokú roncsolását is. A villanyáram az erek falát mintegy kiszárítva, azokat igen szakadékonnyá, törékennyé teszi. Ennek pedig az lesz a következménye, hogy a vérző ereket a legtöbbször egyáltalában nem lehet lekötöni. Ez az oka annak, hogy a villámsujtott egyén a sérülés következtében még a legkitűnőbb sebész kezében is elvérezhetik. Egy másik baj az, hogy senki sem tudja megmondani, hogy milyen magasan, meddig vannak így tönkretéve az erek. Ha pl. valakinél a csukló annyira el van roncsolva, hogy a kezét amputálni kell, akkor mégsem tudjuk, hogy hol kell hát amputálni. Előfordult pl., hogy éppen csuklóroncsolási esetben a váll magasságában voltak az erek olyan egészségesek, hogy ott amputálni lehetett, mert másutt bárhol lehetetlen volt a vérzés csillapítása. Ma már tudjuk, hogy rendkívül súlyos hibát követ el az az orvos, aki ilyen friss roncsolású kart, lábat leoperál, vagy amputál, mert igen könnyen éppen ő idézheti elő az elvérzéses halált. Ilyen roncsolásoknál várni kell, míg maga a végtag fogja megmutatni, hogy meddig van benne beteg érrendszer.

Nem is olyan nagyon régóta tudja az orvostudomány, hogy a villámcsapástól, áramütéstől látszólag halott egyén több esetben nem is volt halott, hanem csak tetszhalott, akit élesztő kísérletekkel még vissza lehet hozni az életbe. Óriási fontosságú felfedezés volt ez. Mennyi ilyen tetszhalottat temethettek el a réges-régi időkben, akiket a nem túlnagyerejű áramcsapás hosszabb-rövidebb időre ájulásba, eszméletlenségbe hozott. Egyik bécsi orvos írja le, hogy nem is olyan régen egy nyolcéves gyereket a villanykörtével való játék közben erős áramütés ért és a gyerek holtan esett össze. Másnap a halottat fel is ravatalozták. A ravatali látogatók közt véletlenül volt egy orvos is, aki megtudván a halál okát, rögtön élesztési kísérleteket alkalmazott és a gyerek valóban felébredt és életben is maradt.

Hogy az embert néha még az erős áram sem öli meg azonnal, azt az 1890 óta bevezetett amerikai villanszékben való kivégzéseknél észlelték először. Előfordult ugyanis, hogy 1500—2000 voltos áram rábocsátása után teljesen meghaltnak látszott a feyenc, de egy-két perc múlva izmaiban, a mellkasában erős izomrángások és egyéb élet-

jelenségek léptek fel és ezért újra rá kellett bocsátani az áramot. A mai villanszék-kivégzéseknél a lekötözött egyén fejére és keresztcsontjára teszik rá a drótok végeit, azután többezervoltos áramot bocsátanak rá, amely áram azonban éppen a fentemlített tapasztalatok miatt nem egy pillanatig, hanem több másodpercig marad a fegyenc testében. Az ilyen erős és hosszabb ideig alkalmazott villanyáram már okvetlen megöli a halálraítéltet. Ma átlag három-ezer „volt”-os áramot használnak a kivégzéseknél.

Ezek után lássuk, hogy hogyan kell segítséget nyújtani a villanyáramsújtott embernek.

1. Egyik rendkívül súlyos kérdés lesz, hogy hogyan szabadítsuk meg a villanydróttal görcsösen összekapaszkodott embert az áramtól. Mert aki pl. kezeivel a drótot megfogta, az azt nem tudja elereszteni, sőt ujjaival akaratlanul is egyre jobban és jobban szorítja a drótot, miközben egyre erősebben rázza az áram az egész testét. Ha csak úgy pusztá kézzel megyünk az ilyen ember segítségére, akkor nemcsak hogy nem tudjuk megmenteni a szerencsétlen embertársunkat, hanem igen könnyen magunkat is megölhetjük. Legelső és legfontosabb teendő nem a sérült leházása a drótról, hanem az áramnak a kikapcsolása, illetve az áram megszakítása, tehát pl. a villanydrót elszakítása. Kezeinkkel sem a drótot, sem a beteget megérinteni nem szabad. A segítséget nyújtó kezeinket valami rossz vezetővel (szigetelővel) kell betakarni, legjobb e célra a gumikesztyű, gumikötény, viaszkos vászon, kóc, teljesen száraz bot, rúd, deszka (drótelszakításra), teljesen száraz, vastag ruha. Fejszével sohasem szabad vágni a drótot, époly veszélyes minden tárgy, ami vizes. Meztláb való közeledés szintén életveszélyes. Iparvezetékekkel dolgozó modern gyárakban a dróttól való megszabadítás céljára rendszeres mentő (levevő) -készülékek állanak készen.

2. Akár a mennykőcsapástól sujtott, akár az előzőleg leírt villanyvezeték okozta sérülttel ezek után a következőképpen kell eljárni: Rendkívül fontos a gyors segítség. Ruhák rögtön megoldása a törzsön és nyakon. Izgatószerrek szagoltatása, ha csak lehet, rögtön orvost kell bárhonnan, bármilyen messziről is hozatni, aki igen erős szívizgató injekciókat fog adni, sőt esetleg egyenesen a szívbe szúrva adja az injekciót stb. Azonban mint alább még látni fogjuk, akárcsak a vízbefulladásnál, vagy az akasztásnál, éppen úgy itt is a főfő, sőt egyedüli legbiztosabb életmentő eljárás mindig a mesterséges légzés alkalmazása, amelyeket órákon, esetleg félnapon át kell megszakítás nélkül alkalmazni

2. Akasztásnál.

Akár gyilkossági, akár öngyilkossági szándékból történik, rendszeren már öt-hat perc múlva halálhoz vezet. A halált egyszerűen az idezi elő, hogy úgy a fojtogató kéz, mint a nyakra tett kötél összenyomja, összeszorítja a légcsövet és így elzárja a levegő útját a tüdők felé.

Akasztnál a legelső dolgunk ne — amint azt a legtöbben teszik — a környezet fellármázása, a segítségért kiabálás, a célnélküli futkosás, kapkodás legyen, mert hiszen itt percekről lehet csak szó, hogy az élet megmenthető legyen. Az akasztott egyént azonnal, lehetőleg a hóna alatt, vagy a derekánál át kell karolnunk és fel kell emelni. Majd az így meglazult kötelet nem a nyakon, hanem a kötélcsomója felett valahol rögtön át kell vágni. Azután a beteget le kell fektetni és így fekvő helyzetben ugyancsak rögtön le kell fejteni a nyakáról a hurkot. Közben már megtörtént a ruházat megoldása is. Legjobb derékig levetkőztetni, mert hiszen ugyanis a legtöbbször mesterséges légzésre, injekciókra stb. lesz szükség, úgy, amint azt a vízbefúlnál látni fogjuk.

Fojtogatás miatt eszméletlen embernél hasonló lesz az eljárás, mint az akasztásnál. Itt természetesen a ruhák megoldásával kezdődik az életmentés.

3. Vízbefúlnál.

A nyári hónapokban szinte napról-napra olvashatjuk, hogy hányan lesznek a szabadban való fürdés áldozatai. Ezenkívül egész éven át állandóan fordulnak elő esetek, amikor egyesek öngyilkossági szándékból ugranak bele a vízbe. A fulladásos halálnak a legtipikusabb formája tulajdonképpen az akasztás és a vízbefúlnál. Az akasztáshoz hasonlóan a vízbefúlnál is a légső lesz elzárva. Azonban míg az akasztásnál, megfojtásnál a légsövet összenyomják, addig a vízbefúlnál a légsövet a folyadék tölti meg, ami még az akasztásnál is kevesebb levegőt enged be a tüdőbe.

A vízbefúlnál fürdőzőkön és az öngyilkossági szándékból vízbeugrókon kívül a vízbefúlnak még egyéb áldozatai is vannak. Pl. A részeg ember, a súlyosan sérült, az elájult egyén, a súlyos beteg, a nyavalyatorésben (epilepsia) szenvedő stb. pl. egészen kis pocsolóba is belefulladhat akkor, ha hasrafekvő helyzetben esik el. Vagy hány-szor lehet hallani, hogy csecsemő, az apró gyermek fazékba, csöbörbe, a fürdővízbe stb. fullad bele. Vagy különösen idős embereknél fordulhat elő, hogy a fürdőkádban hirtelen rosszul lesznek és szintén felefulladnak a saját fürdővízükbe. A mézbe, gipszbe, lisztbe esett emberek sorsa is teljesen egyenlő a vízbefúlnakéval. A megmentésük azonban sokszor nehezebb, mert néha sem mesterségesen, sem kiköhögéssel nem lehet idejében eltávolítani a légsőből, a tüdőkből az erősen tapadó anyagot.

Vízbefúlnál az életmentési eljárás szigorúan a következőképpen történjék: a csónakba, vagy a partra hozott egyén szájából és orrából az ujjunk köré csavart nedves zsebkeendővel, vagy más vékony ruhával el kell távolítani az izapot, a homokot, a földet, kavicsot, növényt stb. E célból ne felejtünk el a torkába is belenyúlni. Ha a szájba, orrba, torokba került iszap, homok, föld, kavics, növény stb. előzetes eltávolításáról megfeledeztünk, akkor hiába való lesz minden ezután fáradásunk, mert a fenti anyagokkal való eltömődés megakadályozza a levegő bejutását a tüdőbe.

Ha a szájban, torokban és az orrban már nincs semmi légzést gátló akadály, akkor a következő teendőnk lesz a víznek az eltávolítása a légsőből, a tüdőhörgökből. A víz eltávolítása a tüdőkből legjobban a következőképpen történik. Az életmentést végző egyén leül a földre és a vízbefúlnat hasrafekteti a saját felhúzott térdein úgy, hogy a beteg medencéje és a lábai felfelé legyenek, míg a mellkasa és a feje pedig lefelé forduljon. Ha nincs még valaki más is segítségre, akkor a földön ülő egyén egyik kezével a lábainál, medencéjénél fogva tartja a vízbefúlnat, míg a másik keze a fejet kissé hátrafelé, a hát felé feszíti a hajnál, a homloknál fogva azért, hogy a nyak ne legyen behajlítva, mert a behajlított nyak mellett a víz nem tud kifolyni a szájából. Ez a behajlítás igen fontos körülmény.

Az is teljesen megfelelő eljárás, ha a beteget valaki egyszerűen a feje tetejére állítja a lábainál fogva, a lábait felfelé tartja. Ugyanakkor valaki más ilyenkor is kissé hátrafelé feszíti a beteg fejét, nehogy a nyak előrehajolva megtörjön. A tüdőkből levő víz aránylag igen gyorsan kifolyik. Ha már nem jön víz a szájából, akkor hanyatt kell fektetni a vízbefúlnat. Ha a beteg ilyenkor bár felületesen is, de még lélegzik, akkor a talpait és az orrlíkait kell csiklandozni és az egyes kilégzések befejezése alkalmával a mellkast meg-megnyomni a két tenyerünkkel.

Jó életmentő eljárás az is, ha a gyengén lélegzőt ned-

ves ruhával a szív táján ütögetjük, vagy ugyanott erősen dörzsöljük. Ha azonban légzés nincs, vagy pedig igen gyenge, apró, akkor rögtön meg kell kezdeni a mesterséges légzést. Hogy egyáltalában légzik-e még a beteg, azt úgy lehet megtudni, hogy szárazra törölt tükröt tartunk a szája elé. A tükör elhomályosodása jelzi a kilégzéseket. Ugyancsak el fogja árnálni a ki- és belégzéseket a száj elé tartott tollpohely, vagy keskeny papiroscsíknak az ide-oda való mozgása is. **Dr. Kemény Gyula főtörzsorvos.**

CSENDŐR LEKSZIKON.

140. kérdés. *Egy levante elővezetése alkalmával becsületsértő kifejezésekkel illeti a levanteintézményt, egy másik levantének az apja pedig kijelenti, hogy a fiát nem engedi leventére, mert ő nem magyar ember, hanem nemzetközi szociáldemokrata, a levantében pedig nem testvérének folyik, hanem katonai kiképzés. Fennforog-e a két esetben valamilyen bűncselekmény?*

Válasz. Az ifjúság testgyakorlásának országos bevezetése és rendszeresítése végett létesített levanteegyesületek szervezése tekintetében a 124.000 B. M. 1924. sz. körrendelet tartalmaz megfelelő intézkedéseket. A levante-egyesületeknek egységes alapszabálya van, ezt a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter állapította meg s a m. kir. belügyminiszter látta meg. A levante-egyesületek szervezése az egész ország területén befejeződött. Minden községben és városban testnevelőbizottság alakult, ennek a bizottságnak kellett megszerveznie a levante-egyesületet.

A levante-egyesület jogi személy, s így vezetőségének törvényes hatásköre és módja van az egyesület erkölcsi és anyagi érdekeit megvédeni.

A levantének a kérdésben idézett kijelentései az 1914. XLI. t.-c. 2. §-ába ütköző becsületsértés vétségét foglalják magukban. Ez a bűncselekmény főmagánvád tárgya. A magánindítványt az egyesületnek ama szerve jogosult előterjeszteni, amely szervezet az egyesület alapszabálya hatóságok előtt való képviselőre jogosít fel. Minthogy a 124.000. B. M. számú rendelet az egyesület elnökét tekinti ilyen személynek, a járőrnek az egyesület elnökétől kell magánindítványt beszereznie s a cselekményt az illetékes járásbírósnál fel kell jelentenie.

A járőr a Szut. rendelkezéseinek betűjét tekintve, nem követett el hibát, amidőn a kérdés szerint észlelt kijelentéseket a közigazgatási hatóságnak egyszerűen bejelentette, hiszen a Szut. nem kötelezi arra, hogy főmagánvádra üldözendő bűncselekmények esetén maga intézkedjék magánindítvány előterjesztése végett. A kérdésben tárgyalt eset azonban olyan, hogy egyrészt közérdekű vonatkozásánál fogva, másrészt azért, mert a magánindítványra jogosult a bűncselekmény elkövetéséről nem is tud, a csendőrnek helyesen értelmezett szolgálati feladatát kell tekintenie ezt az eljárást.

A felmentő ítéletet a közigazgatási hatóság bizonyára azért hozta, mert magánindítványt senki sem terjesztett elő, bár, nézetünk szerint, ily esetben felmentő ítélet helyett a rendes bírósághoz kellett volna áttérnie az ügyet.

Megjegyezzük még, hogy a 61.000. V. K. M. 1927. sz. rendelet szabályozza a levanték fegyelmi jogát. A járőr tehát helyesen jár el, ha ilyen esetben, amikor nyilvánvalóan fegyelmi vétség jelenségei is fennforognak, külön feljelentést tesz a testnevelőbizottság elnökéhez.

A második esetet a következők szerint kell elbírálni:

A felfegyverzett Magyarország ellen külföldön szünetlenül áskálódó propagandának régen szűrt már a levante-intézmény. Ennek az ellenséges propagandának visszhangja szólt meg a magát nemzetközinek valló szociáldemokrata atyafinak szájából. Tulajdonképpen megvetésre méltó lelkek

nyilvánul meg ebben, mert állig felfegyverkezett ellenségeinknek meg segítségére ezzel a gondolkozásmóddal, de minden valószínűség szerint az illető csak ostobán szajkózza azt a rágalmat, hogy mi titkos fegyverkezést folytatunk a trianoni békeparancs ellenére. Akármint áll a dolog, az ilyen ember megérdemli, hogy azok a magyar hatóságok, amelyeknek védelme alatt az ilyen ember él s ezt magához méltatlannak sajtószerűen nem tartja minden nemzetközisége mellett sem, erőlyesen lépjenek fel vele szemben.

Az 1921. III. t.-c. 7. §-a módot nyújt arra, hogy homályosan fogalmazott, de elég világos értelmű kijelentései miatt ellene felépjenek. Az az állítás, hogy a felfegyverzett Magyarország titkos haderőt szervez és tart fenn, valótlanság alkalmas arra, hogy a magyar állam hitelét rongosítsa, mert úgy tűnhet fel, mint az európai béke megzavaróját. Az ilyen egyént tehát az illetékes kir. ítélőtábla székhelyén levő kir. ügyész-séghez kell eme bűncselekmény (államrágalmazás) miatt feljelenteni.

Ugyanitt szó lehet arról is, hogy a levante-egyesület sérelmére elkövetett, az 1914. XLI. t.-c. 1. §-ába ütköző rágalmazás vétsége miatt is feljelenésék. Ez a vétség főmagánvád tárgya. A magánindítvány előterjesztésére az egyesület elnöke illetékes. A cselekmény elbírálása a kir. járásbírósnak hatáskörébe tartozik. A járőr helyesen jár el, ha egységes feljelentést készít, ezt a kir. ügyész-séghez küldi a magánindítvánnyal együtt.

141. kérdés. *A gyanúsítottak pisztoly-párbaj megvívásában megbízottak útján megegyeznek. A kijelölt helyen a kitűzött időben mindkét gyanúsított megjelenik, a párbaj megvívására felállanak a megfelelő előkészületek után, azonban a kitűzött idő alatt egyikük sem él a lövés jogával. Fennforog-e büntetendő cselekmény?*

Válasz. A gyanúsítottak a Btk. 296. §-ába ütköző, párbajra való fegyveres kiállás vétségét követték el. Elbírálása a kir. járásbírósnak hatáskörébe tartozik.

Ez a vétség ugyanis a fegyveres kiállással már be van fejezve, tehát közömbös ebből a szempontból a gyanúsítottaknak az az elhatározásuk, hogy egymásra nem lőttek. A párbajra való elállás büntetlenségét biztosít ugyan, de ennek az elállásnak akkor kell megtörténnie, amikor fegyveres kiállás még nem történt.

142. kérdés. *Főmagánvádra üldözendő oly cselekmény esetén, amikor a járőr nyomozó cselekményeket is végzett, a Szut. 15. vagy 15/a. sz. melléklete szerint kell-e a feljelentést megszerkeszteni?*

Válasz. Ha főmagánvádra üldözendő bűncselekmény esetében a csendőr a Szut. 400. pontjának 2. bekezdése értelmében nyomozást teljesített, nem a 15/a. melléklet szerint kell feljelentését megszerkesztenie, hanem a feljelentésnek olyan formát kell lennie, amely feltűnteti a csendőrnek a tényállás tisztázására irányuló munkáját s a beszerzett bizonyítékok jelentőségét. Ily esetben tehát a feljelentés lényegileg nem fog különbözni egy hivatalból üldözendő bűncselekmény miatt tett feljelentés alakjától.

143. kérdés. *Az udvarló közli a leánnyal, hogy házasságukat mostohaatyja ellenzi s megtiltja neki, hogy házukhoz járjon. A leány erre azt válaszolja, hogy vagy agyon kell ütnie mostohaatyját, vagy öngyilkosnak kell lennie. Bűncselekmény gyanúja forog-e fenn a leánnyal szemben eme kijelentése miatt?*

Válasz. Mindenekelőtt tudni kell, hogy a felbújtó büntetési jogi hatásköre akkor kezdődik, amikor a felbújtott tettes megkezdte annak a bűncselekménynek véghezvitelét, amely a felbújtás tárgya. Kísérlet vagy befejezett büntetendő cselekmény nélkül tehát nincs felbújtás.

Ettől függetlenül a felbujtásnak rábírásnak kell lennie, vagyis a büntetőjogi felbujtáshoz szükséges, hogy a felbújtó értelmi tevékenysége a tettes elhatározásának döntő oka legyen. Egyszerű megemlítés, felszólítás vagy indítványozás általában nem tekinthető felbujtásnak, hanem csak az oly szellemi befolyásolás, amely a tettesben akarathatározást volt képes előidézni a megjelölt büntetendő cselekmény elkövetésére. Leggyakoribb módjai a felbujtásnak: rábeszélés, ajándékozás, jutalom ígérése, meghagyás, parancs, óhaj, kívánság, tévedés előidézése vagy felhasználása, erőszak, fenyegetés. Az ítélőbírósnak feladata az elkövetett bűncselekmény körülményeiből megállapítani, hogy a felmerült esetben volt-e valóban rábíró ereje a felsorolt módok valamelyikének.

Ezek szerint a kérdésben foglalt esetre nem vonatkoztathatók olyan törvényhelyek, amelyek alapján a leány ellen bűncselekmény alapos gyanúja címén el lehetne járnai.

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK.

A balmazújvárosi gyilkosság.

Írta: BALÁZS ANDRÁS tiszthelyettes (Debrecen).

1931 július 24-én 8 órakor a balmazújvárosi őrsközön azt a jelentést tette a debreceni nyomozó alosztálynak, hogy Kecskés Sándorné szül. H. Nagy Eszter 32 éves és Kecskés Sándor 6 éves balmazújvárosi lakosokat aznap virradóra ismeretlen tettes nyeleslapáttal lakásukban agyonverte, Imre nevű 3 éves gyermekét pedig súlyosan megsebesítette. Nyomozók és helyszínelő kiszállását kéri.

Az alosztályparancsnokság által Enyedy László törzsszermester nyomozóval és Bárány István törzsszermester fényképésszel még aznap a 12 órakor induló vonattal azon meghagyással lettünk kivezényelve, hogy a balmazújvárosi őrsközöt támogatva, a helyszínelést ejtsük meg és a nyomozást folytassuk le.

A Debrecentől 26 km távolságra levő Balmazújváros községbe érve, Füzy György tiszthelyettes, ottani szakaszparancsnok úrnál történt jelentkezés után a helyszíni szemlét megtartottuk és a következőket állapítottuk meg:

A Kecskés Sándor tulajdonát képező lakóház Balmazújváros községben, Bánlaktelep IV. utca 74. szám alatt, a község északi részén, kelet-nyugati irányban fekszik. A telek 150 cm magas deszkakerítéssel van négyszögben körülkerítve. Bejárat az udvarra az utca felőli kapun keleti irányból. A lakóházon az utca és az udvar felől egy-egy ablak van; mindkettő belülről bezárva. A bejárat kapu nyitott, előzőleg tolózárral volt belülről bezárva. A kapun a zár feletti részen, a földtől számítva 101 és 117 cm távolságra, míg a nagy kapunak a bejárat felőli szárnyán, a sarok felőli részen a földtől 100 cm magasságban kézfogásoktól eredő megszáradt vérnyomok voltak láthatók. A lakóház tornácán a földön négy, míg az ott fekvő alapterületen egy véres lábnyomtól eredő lábnyom látható. A lábnyomok közül elmosódottáguknál fogva csupán egy, az is alig mérhető állapotban volt. Hossza 28 cm, de több méretet már erről sem lehetett levenni. A nyomok a konyhából kijövet az utcai kiskapu irányába haladtak.

A lakóház tornácáról a konyhába nyílik egy ajtó, az ajtószárnyon kívül az udvar felől volt egy légyfogó gyanánt használt, foltozott fehérvászonból összevarrott függöny, az ajtó egész hosszában és szélességében. E függöny alsó felerészén beszáradt vérnyomok voltak láthatók. A konyha ajtaja 45 fokban nyitott állapotban, az udvar felőli része érintetlen és tiszta, míg a belső részén több és különböző irányú fröcsenésszerű vérnyom volt. Az ajtó közönséges zárjában belülről egy hozzávaló kulcs volt. Megállapítás szerint a meggyilkolt nő félnék természete miatt az ajtó éjjelre mindig be volt zárva, így azt valószínűleg csak alkalmas ürügyre nyitotta ki Kecskésné a tettesnek. A konyha földjén hanyatfekve, a kijárat felé, teljesen szétvert fejjel, a kijárat küszöbétől 73 cm távolságra volt a Kecskés Sándorné hullája. A fejrész körül

50—60 cm-nyi területen a kifolyt vér és agyvelő a földön. Az agyvelő és vértócsában koponyacsontdarabok. A hulla lábai egyenesen kinyújtva. Rajta egy fehér hálóingon kívül egy csíkos barchet alsóruha, a felső lábszárak közepéig felgyürt állapotban. Lábán semmi. Kecskésné hullája mellett, baloldalt a földön egy egész vastéglá teljesen véres volt. Úgy a konyha földjén, mint a fal és a hulla közelében volt tárgyakon fröcsenésszerű agyvelő- és vérnyomok.

Az udvarról a konyhába lépve, jobbkézfelől a fal mellett egy varrógép volt elhelyezve úgy, hogy annak egyik vége a szobába nyíló ajtófélfá mellett volt. A varrógépen talpas szobai köolajlámpa volt teljesen üresen; a lámpa a bűncselekmény felfedezésekor még égett. A konyhából nyílik egy ajtó a lakószobába, mely szintén nyitva volt. A szobába belépve, jobbról az ajtó mögötti sarokban egy ágy volt, ahol a meggyilkolt Kecskésné két fiúgyermekével aludt. Az idősebbik, a 6 éves Sándor nevű gyermek kissé ferde helyzetben, több helyen bezúzott fejjel, az ágy külső részén egy vértől átítatott párnán feküdt meghalva. Az ágy belső, falfelőli részén az ágyneműek szintén véres állapotban, itt feküdt a súlyosan megsebesített 3 éves Imre nevű gyermek. Ez életben maradt és felfedezéskor első segélynyújtás után a debreceni sebészeti klinikára szállították. A fal az ágy mellett egész hosszában véres kéztől bemázolt állapotban volt, ami valószínűleg az életben maradt, de életveszélyesen megsértett gyermek véres kezétől származott. Itt is a szoba falán és a szobában elhelyezett minden tárgyon fröcsenésszerű agyvelő- és vérfoltok voltak láthatók. Úgy a konyhában, mint a szobában elhelyezett tárgyakon sem dulakodási, sem pedig kutatási nyomokat nem tudtunk felfedezni.

Miután a kedvezőtlen vonatösszeköttetés miatt a helyszínre csak 24-én 15 órakor érkeztünk meg, a helyszíni szemle a késő esti órákig eltartott. Eközben az alosztályparancsnokság által ellenőrző szolgálatba kivezényelt Braun János tiszthelyettes, külső csoportvezető is megérkezett a helyszínre. Ekkor még sem a helyszín, sem pedig az orvosrendőri boncolás adataiból nem lehetett másra következtetni, mint hogy a tettes még az éjjeli órákban valami ürügy alatt juthatott be a már ágyában fekvő Kecskésné házába s kalapáccsal vagy kisebb baltával verhetett szét áldozatainak fejét.

Megérkezésünk előtt az őrsköz járőrei az igen nagy kegyetlenséggel végrehajtott gyilkossággal a számításba jöhető egyének közül elsősorban a meggyilkolt nő férjét, Kecskés Sándort gyanúsították, azért, mert Kecskés 1920. évben elmebajjal kórházban kezeltetett. Kecskés holléte után puhanoltak és megtudták, hogy a községtől 17 km-re levő Kishegyes-tanyán dolgozik cséplőgépnél. Az őrsköz járőre a tanyára kiment és Kecskést tényleg ott is találta, a cséplőgép körül dolgozott. A járőr kikérdezte és meglátta, hogy fehér vászonból készült inge a mellén és karján véres. Kecskés az inge véres voltára azt adta elő, hogy munkaközben az előző nap megsértette az orrát s az abból kifolyt vér nyoma látszik az ingén. Tagadta, hogy ő 1931 július 23-ról 24-re menő éjjelen munkahelyét elhagyta volna, amit a munkafelügyelő és a többi munkástársai igazoltak s azt is igazolták, hogy az inge orrvérzéstől lett véres. A járőr Kecskés Sándort a nyomozást irányító szakaszparancsnok elé, Balmazújvárosra kísérte, aki már a Kecskés magatartásából látta annak a gyilkosságban való ártatlanságát, azért azt alibi igazolása után, mint tanút kikérdezve, szabadon engedte.

Mivel 24. és 25-én a hullák eltemetéséig a meggyilkoltak hozzátartozóitól semmi támpontot sem tudtunk szerezní, elhatároztuk, hogy az összes számba jöhető egyének

kikérdezése és az egész határ átkutatása útján szerzünk adatokat, hogy ki fordulhatott meg a kérdéses időben a gyilkosság színhelyén.

Miután határozottan meg volt állapítva, hogy Kecskésné igen félénk nő volt, az ajtót mindég csukva tartotta és még a férjét is csak akkor engedte be, ha előbb a lámpával megvilágítva, megismerte, abban az irányban kellett puhatolni, hogy ki van olyan, akit valami ürügy alatt beengedhetett és hogy ez az egyén nem fordult-e meg ott azon időtáiban. Ezen okból úgy az őr, mint az alosztály járőrei a községben és a határban puhatoltak.

A puhatolás során megtudtuk, hogy:

1. A meggyilkolt Kecskésné több ízben veszekedett egy Pokróc Ferencné nevű nővel, ki ugyancsak a Bánlak-telepen lakik s aki több ízben hangoztatta, hogy nem nyugszik addig, amíg Kecskésné vérében meg nem fürdik.

2. Szabó András, a meggyilkolt nő közvetlen szomszédságában lakó egyén a 8 km távolságra levő munkahelyéről a kritikus éjjelen kerékpáron eltávozott és csak a hajnali órákban tért vissza.

3. A határban puhatoló járőr a mezőőröktől érdeklődött s a község mellett a Bánlak-telep közelében elterülő részen megtudta, hogy 1931 július 23-án egy Szabó Sándor nevű balmazújvárosi lakos járt a földek között, aki nem szokott ott járni és akinek — mivel földjük a határ másik részében van — ott semmi keresni valója nem volt.

4. Egy ismeretlen, 20 év körüli férfi, azon időtáiban egy egész hónapon át a meggyilkolt nő lakása közelében, ugyancsak a Bánlak-telepen lakó asszonyok ablakain éjjelenként bekopogtatott, mindenütt az ajtót akarta volna kinyitni s amikor az nem sikerült, trágár szavakkal távozott. Ugyanez a férfi a gyilkosságot megelőző nap estéjén, vagyis 23-án alkonyat tájban egy Bánlak-telepen lakó asszonyt akart a község szélén a kukoricásba erőszakos nemközömbös céljából behuzni, de a nő elfutott és így az ismeretlen férfi nem érte el a célját.

A járőrök valamennyi megállapítást a nyomozást irányító szakaszparancsnoknak jelentették s a felsorolt és kikérdezhető egyéneket az alosztály járőreivel együtt kikérdezték. Pokrócné és Szabó András lakásán házkutatás is tartatott, de sem a kikérdezés, sem a házkutatás semmi támpontot nem szolgáltatott. A gyilkosság elkövetési idejére mindketten alibit igazoltak. A mezőőrök által említett Szabó Sándor pedig a szokatlan helyen való csavargásra azt adta elő, hogy néhány cső gyenge kukoricát akart lopni a határban. A kritikus éjjelre nejével és apósával, H. Nagy Lajossal igazolta az alibijét.

A hullák eltemetése után a meggyilkolt nő férjét, Kecskés Sándort a neje tulajdonságaira újból alaposan kikérdeztem, ki nejét félénk természetűnek mondta ugyanarra, hogy éjjel neki is csak többszöri kérésére szokott ajtót nyitni, idegent pedig egyáltalán nem engedett be. A meggyilkolt nő feje mellett talált egész téglá eredeti helyére vonatkozólag azt adta elő, hogy a téglá a cselekmény elkövetése előtt az udvaron, a ház végénél egy ládában állott mindig. Így a férj előadásából és a helyszínen talált állapottól a nyomozást irányító szakaszparancsnokkal történt megbeszélés után arra következettünk, hogy a gyilkosságot csak olyan egyén követhette el, aki a Kecskésék házához gyakran járhatott s ezáltal a családi körülményekkel teljesen tisztában lehetett, az áldozattal pedig olyan viszonyban volt, hogy az őt valami ürügy alatt beengedhette. Ezért a meggyilkolt nő rokonai között kezdtünk puhatolni. A testvérbátyját H. Nagy Jánost is kikérdeztük. H. Nagy Jánossal, mint a meggyilkolt nő egyik legértelmesebb rokonával Füzy György tiszthelyettes, Béres Illés csendőr és én július 27-én egy teljes félnapon át

beszélgettünk a cselekmény lefolyásáról. Közben a beszélgetés arra is ráterelődött, hogy a 26-án kikérdezett Szabó Sándor őt hívta, hogy igazolja alibijét a kikérdező járőr előtt. Ő nem ment, mert Szabó Sándornak a kritikus időben való hollétééről egyáltalán nem tud. H. Nagy János közölte velünk azt is, hogy Szabó Sándor neje ő neki azt mondta, amikor a csendőrszolgálat által történt kikérdezés után az ő lakására ment, hogy ő ugyan — már mint Szabó Sándorné — a csendőröknek azt mondta, hogy a férje július 23-án este még a korai órákban lefeküdt, a valóságban azonban ő nem tudja, hogy mikor feküdt le, mert késő éjjel ment haza. H. Nagy Jánostól megtudtuk még, hogy Szabó Sándornak 3 öltöny felső ruhája van s hogy azok közül mikor, melyiket szokta használni.

Miután így az 1, 2 és 4. alatti gyanúk elestek, már azért is, mert az ott számba jöhetőket az áldozat félénk természete miatt nem engedte volna be lakására, csak a 3-ikra. Szabó Sándorra irányult gyanu maradt meg. Ezért még aznap délután rajtunk kívül az őrsről egy 4 főből állott járőrrel Szabó Sándornak Balmazújváros, Rákóczi-u. 37. szám alatti lakására mentünk. Amikor a bizalmi egyénekkkel együtt a lakószobájába kikérdezés végett bementünk, egy karosszék támláján volt férfi nyári kabátot onnan levett és béléssel kifordítva összegyűrt állapotban a hóna alá tette. Ennek láttára a kikérdezést mellőzve, a Szut. 70. §. 437. pont 1. alpont esetét láttam fennforogni s azért Szabónak nyomban kijelentettem, hogy a lakásán házkutatást fogunk tartani. Én a kutatáshoz fogtam ugyan, de annak folytatása közben a Szabó Sándor viselkedését figyeltem. Szabó a kabátot a hóna alá a karospadra tette s ráült, pár perc múlva ismét a hóna alá tette s ezt több ízben megismételte. Amikor a kutatással odaértem, hol Szabó ült, ő onnan felállva a kabátot magával akarta vinni a már átkutatott helyre, de én elvettem és átvizsgáltam. A kabát elülső részén és ujjain teljesen véres volt, azonkívül még fröcsenészerű agyvelőrészek is láthatók voltak rajta. A kabát jobbujja kimosott állapotban, de azért a vér nyoma tisztán látható volt rajta. A kabátot a szakaszparancsnok úr az egyik jelen volt csendőr őrizetére bízta, én pedig a kutatást tovább folytattam. A fehérneműek között megtaláltam a már teljesen kimosott inget, melynek közelin már alig voltak láthatók a vér nyomai. A házkutatás megtartása után Szabó Sándornál személymotosztást tartottam s ez alkalommal a fején volt kalapon és rajta volt mellény és nadrág elülső részén fröcsenészerű beszáradt vér- és agyvelőnyomokat találtam. A lábán volt csizmát lezuhattam és átvizsgálás után megállapítottam, hogy az annyira meg volt mosva, hogy a legtöbb helyen világosbarnaszínű volt. Az így megmosott csizmát kendermagolajjal még a talprészén is bekenete. Dacára, hogy a külső részén mindenütt be volt kenve a csizma, mégis a varrásoknál és a repedésekben tisztán látható volt a vér. Az összes véres állapotban talált tárgyak a helyszínen őrizetbe vétettek, Szabó Sándort pedig kikérdezés végett az őrök egy járőrével a község házához kísértettük. A gyilkosság elkövetését tagadta. Alibiének igazolására ismét nejét és apósát, H. Nagy Lajost jellemezte meg. Nevezetteket ismét kikérdeztük, amikor is Szabó Sándorné előadta, hogy férje, Szabó Sándor 1931 július 23-án este nem volt odahaza a lakásukon és azt nem is tudja, hogy mikor ment haza, mert még a délutáni órákban elment hazulról és csak a késő éjjeli órákban tért vissza. Szabó Sándor tagadása ellenére a Szut. 312. pont A/1. alpontja alapján elfogadott és a Szut. 323. pont c) és d) alpontja alapján megbilincseltetett. Ismételtén kikérdezve beismerte, hogy tud a gyilkosságról, amelyet Pokróc Ferencné követett el. Beismerte, hogy a járőr által őri-

zetbe vett férfiöltöny tényleg a meggyilkolt Kecskés Sándorné és két gyermeke véréből lett véres, de azt Pokróc Ferencné vette magára addig, amíg Kecskésné a gyermekeivel együtt meggyilkolta. A járőr azon kérdésére azonban már nem tudott felelni, hogy hát ő hol volt addig, amíg Pokróc a gyilkosságot elkövette. Közben egy másik járőr puhatólása azzal az eredménnyel járt, hogy egy Dobi Bálintné nevű, Balmazújváros, Nagycsűr-utcai lakos nő 23-áról 24-ére menő éjjelen a holdvilágos időben látta az udvaráról, hogy Szabó Sándor a Bánlaktelep felől igen gyors léptekkel megy a Rákóczi-utcai lakása felé. A beszerzett tanuvallomások és bizonyítékok teljes feltárása után Szabó Sándor aztán végre beismerte a gyilkosság elkövetését az alábbiak szerint:

1931 június 21-én Balmazújváros piacterén találkozott Kecskés Sándorral, aki mint rokonnak elmondotta, hogy egyik tehenét a nagyhortobágyi vásáron június 18-án 130 pengőért eladta. A hallottak után ő arra gondolt, hogy miként lehetne Kecskéstől a tehen árát megszerezni, hogy abból adósságait törleszteni. Június 25-én 21 óra tájban nagyobb lelkitusa után el is indult hazulról a Kecskés háza felé. Amikor ahhoz kb. 120 m távolságra ért, eszébe jutott, hogy ütőeszközt nem vitt magával, pedig Kecskés odahaza lehet. Visszatért a lakására és lefeküdt, de szándékát még nevének sem árulta el. Őt a pénz megszerzésének gondolata sem éjjel, sem nappal nyugodni nem hagyta.

1931 július 22-én 16 és 17 óra közötti időben Kecskés Sándorné az ő Rákóczi-utcai lakásán megjelent és akkor ő megkérdezte, hogy a férje hol dolgozik most. Kecskésné azt felelte, hogy Kishegyes-tanyán dolgozik egész héten egy cséplőgépnél. Kecskésné e kijelentése után nyomban elhatározta, hogy most már tervét valóra váltja és Kecskésné valamilyen ürüggyel félrevezetve, a lakásába bemegy és a pénzt elhossa még akkor is, ha agyonveri. Úgy azon éjjel, mint a következő napon, vagyis 23-án állandóan azon gondolkodott, hogy miként tudja a pénzt elrabolni. 23-án úgy 10 óra tájban aztán elhatározásra jutott, hogy szándékát még aznap este olymódon hajtja végre, hogy saját kaszkalapácsával előbb szét fogja verni a Kecskés Sándorné fejét és azután fogja a pénzt megkeresni és magáhozvenni.

15 órakor, mezei munkájának befejeztével hazament a lakására, de már nem tudott nyugodni, mert állandóan a bűncselekmény miként való végrehajtása lebegett a szeme előtt. A kamrájában volt kaszkalapácsot zsebébe tette s úgy 18 óra tájban elindult a lakásáról, de hogy hova megy, maga sem tudta. Minden cél nélkül kiment a községen kívül az északra fekvő vitézi földekre. Rövid ottléte után visszatért és a vasúti sorompó mellett elterülő dinnyeföldön vásárolt egy dinnyét s azt kézzel darabokra tördelve, a község utcáin csavargása közben megette. Amikor a községben a református templomhoz ért, az azon levő toronyórát megnézte; 20 óra volt. A református templom környékén rövid csavargás után, mivel alkonyodni kezdett, elérkezettnek látta az időt arra, hogy az onnan még 2 km távolságra lévő Kecskés házat megközelítse. Amikor a Kecskés utcai kapujához ért, 22 óra lehetett. A kapu zárva volt s a kerítésen át bemászva, az udvar felőli ablakhoz ment és beszólt a már ágyában volt Kecskés Sándornénak: „Eszti”, mire kecskésné azt kérdezte, ki az? Ő erre azt felelte: „Én vagyok, Sándor, kelj fel, mert baj van”. Kecskésné a lámpát meggyújtotta és a kulcsal bezárt pitvar ajtaját kinyitotta. Bementek a szobába és Kecskésné azt kérdezte, hogy mi baj. Ő erre azt

felelte, hogy a legelőn levő borjú beteg, csinálni kellene vele valamit. Rövid beszélgetés után távozott a szobából, Kecskésné pedig követte őt. Amint Kecskésné őtán a szobából a konyhába lépett, ő az asszonyt mindkét kezével a karjainál fogva megragadta és hanyatt a konyha földjére teperte. Kecskésné egész másra gondolt, mert azt kérdezte tőle: „Sándor, mit akarsz, hisz van neked feleséged”. De többet már nem szólhatott, mert ő a földön fekvő asszonyt a zsebéből kivett kalapáccsal hétizben teljes erejéből fejbeütötte. Amint észlelte, hogy Kecskésné már kiszenvedett, elindult, hogy a pénz után kutasson, de a szoba ajtajában a földön állva nézett reá szó nélkül a 6 éves Kecskés Sándor. Ő tudta, hogy a kisfiú őt megismerte, ezért azt megragadta, az ágyra visszatette s mielőtt még szólt volna, háromizben a kalapáccsal a fejére ütött. Közben Kecskésné hörgését és az után igen nagy kutyaugatást hallott, azért a kalapácsot a kabátja zsebébe tette és kiment az udvarra széjjelnézni, miközben egy súlyosabb tárgyat keresett. A ház végénél levő ládában talált egy téglát s azt magáhozvéve, ismét bemélt a konyhába és annak az egyik végét két kézzel megfogva, azzal a Kecskésné fejére még négyizben rátütött, a téglát azután a hulla mellé tette a földre. A pitvarajtón volt vászon-légyfogólepedőbe a véres kezét megtörülte és bemélt a szobába. Ott a komót fiókját kihúzta és a pénz után kutatott. Pénzt nem talált; de az egyik adókönyvben a balmazújvárosi Hangya fogyasztási szövetkezet által kiállított, 200 pengőről szóló nyugtát látott. Amint azt nézegette, a már kiszenvedett Sándor mellett alvó 3 éves Kecskés Imre hangosan felsírt s az ágyban felülve őt nézte, mire ő a nyugtát a fiókba visszadobta, a fiókot gyorsan betolta, a zsebéből a kalapácsot kivette és azzal többizben Imre fejére ütött. A kalapácsot ismét a zsebébe tette s az asztalon volt égő lámpát onnan felvéve, kivitte a pitvarba és megnézte, hogy Kecskésné meghalt-e. Mikor látta, hogy meghalt, a lámpát a varrógép szélére tette, égve hagyta és a lakásból a tornácra végigmenve, eltávozott. Az utcakaput kívülről benyúlva, be akarta zárni, de nem tudta. Gyors léptekkel, amint hazafelé igyekezett, a református templom tornyán az óra fél 24 órát mutatott. Lakására hazaérve, a kabátja ujját kimosta, mert nagyon véres volt, a kalapácsot pedig az istálló trágyagödörbe dobta. Ezt a járőrök a Szabó által megjelölt helyen meg is találták.

Előadta, hogy másnap, vagyis július 24-én 5 óra után előbb apósa, H. Nagy Lajos, majd pedig a H. Nagy János lakására ment és érdeklődött, hogy nincs-e valami baj. Amikor H. Nagy Jánosnál érdeklődött, jött a hír, hogy Kecskés Sándornét meggyilkolták. Ő volt az, aki ezután a rokonsággal a gyilkosság híret közölte. Az esetet követő napon a cselekmény színhelyén ötízben jelent meg s végül a hullák elszállításánál és a temetésnél is a legnagyobb tevékenységet ő fejtette ki. Tettéről nevének semmit sem szólt, csupán 26-án mondott annyit, hogy ha a csendőrök azt kérdezik, hogy ő mikor feküdt le 23-án este, mondja, hogy még a kora esti órákban.

Szabó Sándor ezután a bizalmi egyének jelenlétében részletesen bemutatta, hogyan követte el a bűncselekményt. A tényvázat megszerkesztése után az őrizetbe vett bűnjelekkel együtt 1931 július 29-én a debreceni kir. ügyészségnek átadatott. A debreceni kir. törvényszék 1932 február 10-én megtartott főtárgyaláson Szabó Sándort a bíróság egyrendbeli gyilkosság, kétrendbeli szándékos emberölés büntetése és egyrendbeli rablás kísérlete miatt kötél általi halálra ítélte.

Július 21.

A sirokat benötte a fű. Aldott kalászt ringat a nyár ott, ahonnan az örület nyarán halálhörgést vitt szerteszét.

Dübörög a világvárosi utca forgataga. A lomhán kanyargó ösfolyam vize szikrázva löveli vissza a transparensek sugárkéveit. Élesen berren a villamosok csengője s a sötétorkú alagútban tűzkigyóként ragyog a villanykörték sora.

Fent Budán, a szürke épülettömb udvarán álló csendőrszobrot ezüstszerű köd lengi körül.

Az őrszobán bóbiskoló ügyeletes csendőr riadtan kapja fel a fejét... figyel!

Az ezüstszerű köd körülcókolja a bronzcsendőr alakját s száll... száll fel a magasba. Elhúz a királyi vár gesztenyefái fölött, leereszkedik a Lánchíd traverzein és eltűnik a haragosan morgó hullámok ölén.

A hídon keményen kopog az őrszemes rendőr lépte. Éjtakarta büneivel alszik a város. Mintha soha, semmi sem történt volna.

*

Akkor is nyár volt: július. De a borzalmak nyara.

Meghalt minden, ami szép volt és jó. Részeg mártalócok kezei között halódott az erkölcs.

Megölték a vallást. Megölték az erkölcsöt. Megölték a hazát, a hazaszeretetet. Megölték a történelmet. Megölték mindent, amiből a háború borzalmaitól elkábult nemzet egy jobb jövőbe vetett hitét meríthette volna.

Az enyészet penésze feküdt meg szerencsétlen hazánkat és mi... lehorgasztott fejű magyarok sorsunkat sirattuk, mondván:

„Minden elveszett!”

*

Ki akar a sáttánnal egy kenyéren lenni? Ki akar az alvilág szörnyetegeivel egy levegőt színi? Senki. Mindenki futott a kárhozatal földjévé tett országból.

Csendőreink között is véres rendet vágott a vörös örület. Csendőrvértől piroslottak a temetők arkai, a falucskák templomterei. Magyar csendőr meggyalázott teteme fölött sírt halotti éneket a tova suhanó szellő. Börtönök fegyencei vadásztak és a magyar csendőr volt a vad.

A kegyetlen végzet mindegyre bekopogtatott hozzájuk. Magyar lélekkel fogadták a pribékek megaláztatásait. Ősi, nemes daccal néztek szemükbe, összetört testtel, de megaláztatlan, büszke magyar lélekkel. Jeltelen sírjukra most egy újra feltámadott nemzet hullat könnyeket.

*

Bajtárs, aki a délibábos Alföld rónáját járod, vagy a Dunántúl lankáit, vagy ha fogcsikorgatva nézed Trianon százszer átkozott határköveit, szentelj ezen a napon pár percet az ő megszentelt emlékünek. Az emlékezés erősíti a hitet a jövőben, a reményt a feltámadásban és a szeretetet, amivel Hazádnak tartozol.

Az Ő emlékükh halhatatlan legyen. Kiömlött vérük nem folyt hiába: Új élet fakadt a romok felett. Bajtár-

saik vállán csak azért is tovább villog a szurony és lélkükben pedig tovább él a félszázados jelmondat, amelyért meghaltak: Híven! Becsülettel! Vitézül!

Nagy Lajos I. törzsrőmester
(Szombathely).

A csendőrvértanuk emlékünnepe. Tizenhárom évvel ezelőtt, 1919 július 21-én gyilkolták meg Fery Oszkár a 1. tábornagyot, Borhy Sándor és Menkina János csendőr alvezetéseket, de az 1919-es év rajtuk kívül még egész sor csendőrvértanu nevét írta be az emlékezetünkbe. Azóta minden évben, a Mozdony-utcai rémségek emléknapiján: július 21-én, megünnepeljük érettük a kegyelet ünnepét.

Budapesten, továbbá a kerületi parancsnokságok székhelyein és mindenütt másutt, ahol csendőrvértanu pihen, ebben az évben is gyászünnepnap volt július 21-ike. A budapesti helyőrségi templomban Kálló Ferenc főlelkész gyászmisét celebrált s ezen az istentiszteleten résztvettek a csendőrség, honvédség és rendőrség küldöttéi nagy számban. A csendőrséget Monostori Erreth Aladár tábornok, a m. kir. csendőrség felügyelője helyettesének vezetésével tiszti és altiszti küldöttség, továbbá Besenyei László Albert ny. altábornagy, Rákossy Gyula és Vrablik Mátyás ny. tábornokok, a honvédséget tiszti küldöttség képviselte, a rendőrség részéről pedig Ferenczy Tibor budapesti főkapitány vezetése alatt tisztviselő-küldöttség vett részt az istentiszteleten.

A Bösörmeényi-úti csendőrlaktanyában álló vértanuszobrot vitéz Csörgey László őrnagy koszorúzta meg. Az ünnepségen a Budapesten állomásozó csendőrtiszti és altiszti kar küldöttségei vettek részt. A vértanuk kegyeletének ápolása szellemében és nevében Tomory Endre ezredes néhány keresetlen szóval méltatta a nap jelentőségét a csendőrség életében.

Beutalás a csendőrségi gyógyházakba. A folyó évi augusztusi gyógyidőszakra beutaltattak:

Balatonfüredre: Tisztek: Szőke Béla ny. tbk. és neje, Vrablik Mátyás ny. tbk. és neje, valamint Anna és Szeréna leánya, Csiba István ezredes, Nemesszeghy László ezredes, Száday (Szvoboda) Rezső ezredes és neje, Kleiner Gyula ny. ezredes és neje, Mária Imre ny. ezredes és neje, özv. Kovács Károlyné ezredes özvegye és Klára leánya, Illés Ödön ny. honvéde ezredes és neje, özv. Dévényi Imréné hadbiztos ezredes özvegye, Kalmár Béla rendőrfőtanácsos, Margitai József alezredes és neje, valamint Margit leánya és Béla fia, Abafalvy Sándor őrnagy és neje, Sekanina Artúr őrnagy és neje, valamint Edit leánya, özv. Szentmihályi Lajosné csendőrnagy özvegye, Seidler Endre őrnagy és neje, Münster-Jenő százados és neje, Camerle Rajmond százados, Czegléd Jenő százados, Haidelker Károly százados, Ditrői Zoltán g. százados; **Altisztek:** Barna Ferenc alhadnagy neje, Ibolya és Piroksa leányai, Bánfi János honv. th. felesége és leánya, Tóth István II. csendőr th. neje, Balk Gáborné ny. cs. th. neje, Meszlényi Lajos cs. th. és neje, özv. Varjassy Istvánné gth. özvegye, Martinkovics Mihály cs. th., Füz János honv. th., vitéz Molnár János honv. th., Kovács Mihály II. cs., Tóth Ferenc ny. honv. th. és neje, özv. Szigeti Györgyné cs. th. özvegye és fia, Vesza József cs. g. th. neje és leánya, Szabó Pál alhadnagy és neje, Patak Jenő ny. honv. főmester és neje, Zámódics László ny. honv. nyílt, főmesternek neje, özv. Tóth Péterné honv. őrm. özvegye, özv. Vogel Ignácné honv. törm. özvegye, Linkó József cs. th. és neje, Aczél György cs. th.-nek neje, Ducza Zsigmond ny. cs. th. és neje, Biró István koronaőr th. és neje, Vanya Péter cs. th. és neje, Szekeres Vendel honv. irnokfőmester neje, Viszt Rezső honv. th. neje, Ulrich József honv. számvivőmester neje.

Hévízre: Tisztek: Klemm László ezredes és neje, valamint Andrea leánya, Stenszky Lajos ny. ezredes és neje, dr. Hilbert Gyula őrgy. és neje, Wágner Béla őrgy. neje és nevelt fia, vitéz Gerencsér Jenő szds. és neje, Toldi Árpád százados és neje, özv. Besser Béláné szds. özvegye, vitéz Wanczel-Seeberg József szds., Scholtisz József szds., Fasching Gyula szds. és neje. **Altisztek:** Voloncs György ny. th., Győri Boldizsár th., Kóródi Ferenc th., Benke János th., Pál Do-

Olvassa el, mielőtt ír nekünk!

Közleményt nemcsak a csendőrség tagjaitól, hanem bárkitől elfogadunk. — A megjelent közleményeket tiszteletdíjban részesítjük, de tulajdonjogunkat fenntartjuk, azokat tehát beleegyezésünk nélkül nem szabad utánnymatni. — Kéziratot csak akkor küldünk vissza, ha a szerző megemizett és válasz-bélyeggel ellátott borítékot mellékel. — A közleményeket kérjük a papírnak csak egyik oldalára, félhasábosan, írógéppel vagy jól olvasható kézírással írni; olvashatatlan kézírattal nem foglalkozunk. — Tizenöt gép- vagy kézírásos hasábnál hosszabb kéziratot csak előzetes megegyezés után fogadunk el. — A cikkeket mi korrigáljuk, korrekturelevonatot csak kivételes esetekben adunk. — Szerzőink különnyomataikat közvetlenül a Stádium-nyomda igazgatóságától (Budapest, VI. Rózsa-utca 111.) szíveskedjenek megrendelni, amely azt velünk kötött szerződésének árszabása szerint köteles elkészíteni. — Szerkesztői üzenetben mindenkinek válaszolunk, de a kérdésző teljes nevét, rendfokozatát és állomáshelyét tüntesse fel. — Névtelen levélre nem válaszolunk. — Kéziratok sorsáról csak szerkesztői üzenetben adunk választ. — Aki levelet ír, vagy közleményt küld be nekünk, kísérje figyelemmel a szerkesztői üzeneteket. — Levelet nem írunk, bélyeget tehát felesleges beküldeni. — Jellegül legegyszerűbb kisebb helység nevével vagy útjegyű számot választani. Annak, aki jelgét nem jelöl meg, nevének kezdőbetűit és állomáshelyét alatt válaszolunk. — Közérdekű kérdésekre a „Csendőr Lekszikön” rovatban adunk választ. — Előfizetni csak legalább félre lehet. — Előfizetést csak a csendőrség, honvédség és az állami rendőrség, továbbá a bíróságok, igazságügyi és közigazgatási hatóságok tényleges vagy nyugállományú tagjaitól fogadunk el, mástól nem. — Az előfizetéseket kérjük pontosan megújítani, mert a felszólítás költségét külön felszámítjuk. — A nekünk szánt pénzküldeményeket kérjük a Csendőrségi Lapok 25.342. számú postakártyapénztári csekk számlájára befizetni. — A szerkesztők a szerkesztőségben ünneppnapok kivételével 15–18 óráig találhatók. Szolgálati beosztási helyeiken a lap ügyével nem foglalkoznak. — A lap részére szánt közleményeket, leveleket stb. nem a szerkesztők nevére, hanem a szerkesztőségnek kell címezni, így: „A Csendőrségi Lapok szerkesztőségének, Budapest, I., Böszörményi-út 21. szám.”

Havas. 1. Nincs rá lehetőség. 2. Ha a csendőrségi kötelezője lejár, leszerelhet az illető s ha annak idején a honvédségnél az ő évfolyamát is toborozták, bejuthat. Csak azt nem értjük: mire való ez? A karpaszomány nem jelent életpályát és kenyeret, hanem csak ideiglenes jellegű katonai szolgálattal s ha ez a rövid idő majd letelik, mit tesz a barátja? Mi a legkevésbé sem mondjuk, hogy maradjon a csendőrségnél, de ha ilyen hiúsági alapokon akarja a sorsát megoldani, ezen mégis csodálkozunk. 3. Irodavilágítási átalányt az őrsparancsnok a téli hónapokra kap (október 16–április 15-ig), a nyári hónapok alatt az irodai munkáját napvilág mellett is elintézheti. A téli hónapokra szóló havi 2 pengő 30 fillér átalány különben elegendő arra, hogy a nyári hónapokban itt-

ott előforduló irodavilágítást is fedezhesse belőle. A közzétartást semmiestre sem lehet ezzel terhelni, akár kap valamit a közzétartás a gazdasági átalány feleslegéből, akár nem, de nem nyulhat hozzá az őrsparancsnok ezen a címen a gazdasági átalányhoz sem. A laktanya külső világítására, ágynemű mosatásra és laktanyatisztogatásra pedig a gazdasági átalány szolgál, a közzétartáshoz ezen a címen sem lehet hozzányulni.

H. J. Dunapataj. A Szut. 485. pont 2. bekezdése értelmében a kérdezett őrs határszéli őrs. A csendőrségi zsebkönyvben azért nincs ilyennek feltüntetve, mert az erre vonatkozó adatok a zsebkönyv szerkesztőségének annak idején nem állottak rendelkezésére. Előjegyeztük.

Budapest. 1. Az átírási, illetve tulajdonátruházási költségeket a vevőnek kell megfizetni s természetesen az adásvétellel kapcsolatos adókat — tehát a fényüzési adót is — annyiszor kell leróni, ahányszor a motorkerékpár tulajdonost cserél. 2., 3. Válasz a lekszikön rovatban.

Takács Gyula ny. csendőrőrmester, Szarvas. A levélben írt feltételek mellett mindkét családi pótlékot meg fogja kapni. Az okmányokat annak idején a nyilvántartó gazdasági hivatal útján a belügyminiszter úrhoz (VII. b. osztály) terjessze fel, kérve, hogy a családi pótlékot folyósítsák. Magánlevélben senkinek sem adunk választ, a levélben talált 20 fillér bélyeget lapunk javára bevételéztük.

Komádi Bagoly. 1. Betűszerint inkább a karpaszományosnak van igaza s a szabályzat alapján nem is lehetne őt felelősségre vonni. A lényegben azonban ön helyesebben fogta fel a kérdést, felvetett aggodalmait teljesen helytálló. Valószínűnek tartjuk, hogy az illetékes honvédségi körök előtt sem maradnak ismeretlenül ezek a szempontok s ennek majd intézkedésekben is nyomát látjuk. Mi is szövegesszük illetékes helyen. 2. Csak a keresztlelél.

Remény. Ha a válás a férj hibájából történt, akkor nincs akadály. A nősülési kérvények okmányolására vonatkozólag lapunk 1930. évi 14. számában „Orgonanyílás” jellegűre küldött üzenetünk 2. pontja alatt talál felvilágosítást. Önnek az ott felsoroltakon kívül a válást kimondó bírói ítéletet (vagy hitelesített másolatát) is csatolnia kell.

H. E. 22. 1. A nemzeti hadseregben töltött szolgálati ideje rendben van, a csóti leszerelés után azonban a megszakítás meglehetősen nagy még ahhoz is, hogy nyugdíjaztása után kegyelmi úton kérje az attól való eltekintést, de azért annak idején mégis megpróbálhatja. Arra kell törekednie, hogy a megszakítást megfelelően indokolni tudja, különben a háborús szolgálati ideje (beleszámítva a hadifogságot is) a nyugdíj szempontjából nem lesz beszámítható. Az állományparancsban való tárgyalás előnyös lehet a későbbi kegyelmi kérvény szempontjából, de más okokból is jó, ha rendezzi az ügyet, mert például az igényjogosultsági igazolvány elnyeréséhez előírt szolgálati időt megszakításokra való tekintet nélkül számítják. Elsősorban a régi ezrede irattárában kutasson, vagy ha ahhoz nem juthat hozzá, volt tiszt elöljáróitól szerezzen be hatóságilag hitelesített jegyzőkönyveket. Végső esetben a volt altiszti vagy legénységi bajtársai nyilatkozatait szerezz meg s ha az állományparancsban ezen az alapon nem is tárgyalják a szolgálati idejét, a nyilatkozatokat mégis őrizze meg, később még hasznát veheti azoknak. 2. Zajcsek Alfonz százados „Az eb” című könyve a Centrum kiadó Rt.-nál (Budapest, IX., Köztelek-utca 1. szám) megrendelhető. Komoly, szép szakmunka.

Katonaviselt. Ugy van, amint írja, valószínű tehát, hogy egyéni okokból mellőzték.

Emlékelem. Háborús emlékéremet másodpéldányban a folyó évi 13. sz. Csendőrségi Közlönyben közzétett 101.578/VI. b. 1932. sz. B. M. körrendeletben szabályozott úton szerzethet be. Ára: 3 pengő 10 fillér s az igénylés beérkezésétől számított három napon belül a Háborús Emlékelem Iroda

Sokat gyalogoló csendőrök

használjanak

izzadás, kipálás, kisebzés ellen

KROMPECHER-féle higiénikus gyógyhíntőport

Szárít, gyógyít, hűsít. Mindenhol kapható.
1 praktikus bádogdoboz 60 fillér.

Országos Kirendeltségétől (Budapest, V., Falk Miksa-utca 1.) az érmet megkapja. Igényelheti levélben is csak azt kell közölnie, hogy éremigazolványának mi a száma.

Boldogok a gazdagok. 1. Boldogok lehetnek vagyion nélkül is, mert kauciót nem kell letenniük a legénységi állományuaknak. A községi előjárósággal azt kell igazoltatni, hogy a szülők milyen anyagi viszonyok között élnek s a szülők állítsanak ki hatóságilag hitelesített nyilatkozatot arról, hogy milyen anyagi támogatást tudnak nyújtani, aminek nem okvetlenül kell pénzbelinek lennie, lehet természetbeni támogatás is. A lényeg az, hogy az ön helyzete a házassággal ne romoljék. Ezt kell igazolni. Egyébként nem ez a fontosabb szempont, hanem az erkölcsi. Az pedig, mint írja, rendben van. Mai számunkban „Remény” jelígre küldött üzenetünket is olvassa el. 2. A sorszámot a nősülési kérvények beérkezésének időbeli sorrendjében adják, az egy napon érkezettek rendfokozatonként sorolják. Más kerülethez történő áthelyezésnél is a beadás idejének megfelelő sorszámot kapja a kérvény, későbbben beadott kérvény tehát áthelyezése esetén sem előzheti meg az övét.

Alberti-Irsa. Természetes, hogy a rendes napifoglalkozást nem lett volna szabad megtartani és az istentiszteleten is részt kellett volna venni. Nem is értjük, hogyan történhetett meg az, amiről ír.

N. J. II. örm., Szil. Pályázatát késve kaptuk, nem vehet részt. A kitűzött határidő azt jelenti, hogy a pályázatnak addig be kell érkeznie.

Sz. I. örm., Szerencs. N. J. örmesternek Szilre küldött mai üzenetünk önre is vonatkozik.

Dúnántúl. Sehol sincs szabályozva, hogy a csendőr ugyanazon az őrön mennyi ideig teljesíthet szolgálatot. A gyakor-

latban természetesen ezen a téren is kialakult bizonyos rendszer, a körülmények szerint és egyénekenként azonban ebben a gyakorlatban is különbségek vannak. Elv az, hogy túlhosszú ideig nem célszerű ugyanazon az őrön szolgálni. 2. A Cs—20. utasítás I. fejezet 7. c) alpont 4. bekezdése így szól: „A gazdálkodásvezető csendőrt, illetve próbacsendőrt bajtársai választják. Szükség esetén azonban az őrparancsnok javaslata alapján a szárnyparancsnokság (most osztályparancsnokság) jelöli ki.” Ilyen eset lehet az, amikor önként jelentkező nincs, valakit tehát ki kell jelölni a tagok közül. Az a megoldás, amire önök gondolnak, hogy tudniillik 3 hónaponként váltsák egymást a tagok, a lehető legrosszabb, mert így soha sem lesz a közzgazdálkodásnak begyakorolt és gondos vezetője, de a fentebbiek szerint ezt nem is tehetik meg annál kevésbé sem, mert a továbbiakban kimondja az utasítás, hogy törekedni kell a gazdálkodásvezetőt minél huzamosabb ideig ebben a minőségben megtartani.

Dráva folyó. A Szut. „állatokat” mond, a többszám pedig legalább kettő. Cél az, hogy csak a nagyobbszabású csempészet ellen használjunk fegyvert, ha természetesen más módon meggátolni már nem lehet.

Kemenesalja. Az első kérdést fogalmazza meg világosabban, nem tudjuk kivenni belőle, hogy mit óhajt tudni. Természetes, hogy mind a két feltételnek fenn kell forognia, vagyis a lopásnak a 336., illetve 337. vagy 338. §. szerint kell minősülnie és ezenkívül a lopott dolog értékének is nagyobbak kell lennie 320 pengőnél. Nem áll fenn tehát az ön levelében említett eset pl. ha a lopás a 336. §. szerint minősül ugyan, de a lopott dolog csak 120 pengő értékű. Második kérdésre: Ha valamely bűncselekményre a törvény ötévi büntönt szab, mint legnagyobb büntetést, ez azt jelenti, hogy a bíróság az öt esztendő egy nappal sem lépheti át. Ha tehát olyan bűncselekményről beszélünk, amelyre a törvény „öt évet meghaladó” szabadságvesztésbüntetést rendel, semmiképpen sem vonatkozik ez olyan bűncselekményekre, amelyeknek a legmagasabb büntetése öt év.

G. törm. Az a bajtárs, aki azt mondotta önnek, hogy a mi feladataink megfejtésére kár időt pazarolni, egészen

Szolgálatban álló csendőr pontos óra nélkül el sem képzelhető!

Pontos órát pedig ott vegyen, ahonnan sokszáz bajtárs látta el magát órával kivétel nélkül a legnagyobb meglepedésre: a

„KRÓNOSZ”

óra- és ékszerkereskedelmi rt.-nál

Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 4.

Telefon 892—14.

Fiók: Debrecen, Plac-u. 69.

Kérje árjegyzékünket!

Órák, ékszerek, verseny- és emléktárgyak.

A m. kir. csendőrség tagjainak kedvező részletre.

Csendőrségi szállító!

Khaki postó, Loden, szintartó gyapju, a legerősebb strapára, méterje	— — — — — 15— P
Ugyanaz „Herkules Loden” minőségben	— — — — — 17.— „
Khaki kamgarn, szintartó, tiszta gyapju	— — — — — 18.— „
Ugyanaz extra finomban	— — — — — 22—25.— „
Csendőrkalap-toll, valódi kakastoll, csak dupla, dus kivitelben van raktáron, tollforgókkal együtt	7.60 „

a 41 év óta fennálló és a csendőrségnél elismert

MÁRER

EGYENRUHÁZATI INTÉZETÉBEN

Budapest, VIII., Baross-tér 9, a Keleti p. u. érk. oldalán

Telefonszám: József 321—78

Egyenruhák külön mérték után 3—6 havi hitellel.

Egyenruha-szabóságom és sapkaműhelyem a helyszínen személyes szakképzett vezetésem mellett működik.

Járőrszolgálatba vigyen magával Weiss Manfréd konzervet!

A konzervfajtákat, azok árát és megrendelési nyomtatványokat lásd „Csendőrségi Lapok” f. évi márc. 1., márc. 15. és máj. 1. számokban, illetve azok mellékleteiben.

Weiss Manfréd Első Magy. Konzerv és Ércárugyár Rt. Bpest, IX., Máriássy-u. 1.

bizonyosan azok közül került ki, akiknek valóban kár ilyenivel foglalkozniok, mert még a legkönnyebb feladatot sem tudják megfejteni. A tudatlanságát senki sem szokta beismerni, hanem mindig talál valami ürügyet, amivel azt — úgy gondolja — leplezni tudja. Vegye csak elő azt a bajtársat, hogy hát legalább egyszer, fogadásból fejtsen meg valamit, majd meglátja, mennyire sajnálni fogja az időt arra is. Nem szenved kétséget, hogy bajtársaink szellemi készségét, szaktudását és általános ismereteit nagyon jól el lehet bírálni azokból a közleményekből és megfajtésekből, amiket hozzánk beküldenek. Nem egy esetet tudunk, amikor ez a körülmény az illető csendőr elbírálásánál, sőt például még az őrsparancsnokképző iskolába való bevezénylésnél is kedve zően esett latba. De a lapunkban való közreműködésnek vagy a feladatmegoldás terén kifejtett tevékenységnek a figyelemmel kísérése és értékelése nem a mi feladatunk. hanem az előjáróké.

Kéziratok.

1885. 1. „Biztosítási csalás kiderítése”. Közöljük. 2. „Nem zörög a haraszt . . .” Sablonos nyomozási eset, amely egy egyszerű kikérdezésre kiderült. Az még nem tanulság, hogy a csendőr is tudomásul veszi azt, amit az egész falu heteken át, szélteben-hosszában beszél. Még csak az kellene, hogy éppen az őrs ne tudjon meg semmit. Nem közölhető. 3. „Váltságos helyzet”. Nem tanulságos eset, elvlegre két felfegyvertett csendőrnek — ha az egyik mindjárt népfőlkelő volt is — csak meg kell tudni fékeznie egy fegyvertelen embert, akár milyen erős is. Pláne, ha, mint a leírt esetben is, segítség is van. Nem közölhető. Visszaküldöttük.

K. I. es. Gomba. Alkalomadtán felvesszük az apróságok közé.

Hazám. Igen érdekes eset, közölni fogjuk, de pótlóan állapítsa meg, hogy az említett utca milyen száma alatt volt a leírásban szereplő kávéház és ki volt a tulajdonosa. Ha a rendőrök nevét is meg tudná állapítani, még érdekesebb lenne.

Dr. R. S., Kiskunhalas. Közöljük.

Thésis. Alkalomadtán felvesszük az apróságok közé.

Öreg csendőr. Jóízű történet, közölni fogjuk.

M. J. 1886. Nagyon rossz vers s hozzá még nagyon hosszú is, ami pedig erősen súlyosbító körülmény.

Zágon. Aránylag könnyen kiderült eset, nem találunk benne különös tanulságot, amiért közölhető lenne. Az ilyen esetek, különösen a kultúrálatlan, alsóbb néposztályokban, sajnos, nem tartoznak a ritkaságok közé. Egyébként a „vérfertőzés” csak büntetőjogi és nem egyúttal körtani fogalom is.

Bárány. Itt-ott felcsillan benne némi tehetség, de az egész önmagában véve gyenge írás. Erőltetett téma, szárazon megírva. Nem közölhető.

XXXX. Erről már többször írtunk, azért a cikkét csak akkor fogadhatjuk el, ha újat mond vele. Már megírt vagy közismert dolgok megállapítása vagy ismétlése felesleges. Tíz hasábot ne haladjon meg, mert erre a témára fölösleges több helyet áldozni.

Nyáron. Nagyon gyenge zöngemény. Örüljön neki, hogy csak mi olvastuk, mert mi nem mondjuk el senkinek.

Bernát Károly. Ügyesen megírta, közölni fogjuk, de csak majd ha sor kerül rá. Most még sok a hasonló elfogadott cikkünk, amely közlésre vár.

A holtak regimentje.

írta: RAKATS LAJOS.

1928 szeptember 28-án este hat óra tájban kopogtattak a szerkesztőség ajtaján és szerényen mosolygó férfi lépett be.

— Nem ismer meg a zászlós úr! — mondotta, hogy én az ismerősként közeledőre csodálkozva tekintettem, — Mersits János vagyok, a zászlós úr századával mentem ki a frontra. Együtt voltunk a pusztacelinaí és a berecki csatában. Marusán Péter csendőrmesterre tetszik emlékezni? — folytatta. Átván, hogy én emlékeimben kutatok.

— Marusán Péter csendőrmester! — e névre emlékeimben felelevenedett a mult, az erdélyi véres harcok története Pusstacelinától a román határig. Ebben a történetben egy vitéz székely csendőrmesternek a regénye. Romániai kárpátokban, a sószei fenyves kis tisztán ásott hősi sír, rajta egy fakereszt . . .

Mersits János, hogy lelkünk felmelegedett az erdélyi harcok emlékeitől, egy írást teregetett elém, amelyben fegyvertényeit írta le és kért, hogy azokat igazoljam. Egyszerű ember kezdetleges írása, benne mégis egy darab magyar történelem. Az erdélyi csendőr-zászlóalj hősi harcai elevedtek meg az írás nyomán és a multból egy büszke, kemény katonának sápadt arca ködlött felém. A becsület, a katonai erény, a jövő rózsaszínű egére festett szerelem harmóniájából lángolt fel a csendőrmester életének regénye a hartai fakeresztig. Sok bajtársával együtt az ő kitüntetését is egyszerű sírja fölé tűzték.

Megelevenedtek a betűk és a névtelen hősök légiója lépett ki a sorokból. Dübörgő ágyútűzben csendőrszuronyok villantak meg a levegőben. A mohai országút mentén Moha és Pusztacelina közötti lankákon, a székely csendőrök ére-

A rossz viszonyok

fokozottabb mértékben készítetnek takarékosra.

Takarékos ember

nemcsak az olcsó árukra, hanem a jó minőségekre is figyelemmel van. Tegyen egy próbarendelést

„ELITE“

divat és egyenruházati felszerelési cikkek áruházában

Cégtulajdonos: ALMASI ISTVÁN

Budapest, VI., Nagymező-u. 38.

Telefon: 21-4-83.

Postatak. csekkszám: 16.909

Férfi és női fürdőruhák nagy választékban

PUCH és eredeti
STEYR WAFFENRAD
kerékpárok a csendőrség
részére legalkalmasabbak
PUCH MŰVEK RT. Budapest, VI., Lehel-u. 25.

Az egész világon
legjobban bevált,
legelterjedtebb írógép a

REMINGTON

fala áll szemben a Moha felől támadó románokkal. A zászlóalj parancsnoka elesik, a zászlóalj megsemmisül, kik élve maradtak, más csapattesteknél kaptak beosztást. Így kerültem össze Marusán Péterrel, akit hozzám osztott be a zászlóaljparancsnokom, így ismertem meg életének regényét. Nevét nem jegyeztem föl a történelem, mellét nem díszítette háborús kitüntetés, legyen ez a kis történet az ő személyén át a magyar csendőr hősiességének emléke.

I.

1916 szeptember hó 17-én Székesfehérvárról egy menet századot vezettem a frontra. A kétszázhatvanfőnyi legénység legnagyobb része az akkor kiképzett tizenhét évesekből került ki. Vonatunkat a tiszántúli irányították, az utolsó állomás Segesvári volt. Innen a parancs értelmében Szászdályára kellett bevonulnunk, a II/7. népfőlkéző zászlóaljhoz. Egynapi menetelés után beérkeztünk az előnyomuló román csapatokkal szemben álló magyar csapatok állásaihoz.

A környező dombokon hevenyészett lövészárkokban néhány népfőlkéző zászlóalj, egy bosnyák gyalogezred és az erdélyi határvidékről összpontosított csendőrzászlóalj foglalt állást. A gyéren megszállt terület előtt egy lovas hadosztály a hozzátartozó lovagló tüzérrel tartotta fenn az óvatosan, tapogatózva előnyomuló románokat.

Bennünket a II/7. népfőlkéző zászlóalj századaiba osztottak be kiegészítésül. A napsugaras, meleg szeptemberutó csendben, minden esemény nélkül telt el. Október elsején parancsot kaptunk az előnyomulásra. Minthogy a zászlóaljnál kevés volt a tiszt és az altiszt, a csendőrzászlóaljból harminc főnyi altisztet osztottak be. Így került Marusán Péter csendőrmester a negyedik századhoz.

Késő éjjel lett, mire Pusztacelinára beérkeztünk. A koromsötétségben éppen, hogy csak a legénységet kijelölt zászlóalakra irányítottuk és a vacsorát még jóformán el sem fogyasztottuk, amikor újabb parancs érkezett, hogy a negyedik század azonnal útnak indul Moha felé és a hat kilométernyire levő, úgynevezett Kopasz-hegyen állást foglal, biztosított menetet, esetleges ellenséges járőrök.

Koromsötét volt az éjszaka, sehol egy csillag, úgy hogy két lépésnyire is alig láttunk. Sándor Imre főhadnagy, a század parancsnoka — mert ketten voltunk tiszték a századnál — parancsot adott az indulásra. A község kisbíróját jelölte ki a zászlóaljparancsnok útikalauznak, hogy az ismeretlen terepen mutassa nekünk az utat. Harcsabajuszú, alacsony emberke volt a kisbíró, csontos madárarc, mélyen bent ülő, ravaszul hunyorgó szemekkel. Hogy távolról gépfegyverkatogást és ágyúdörgést hozott elmosódva felénk a szél, a kisbíró polgári voltára hivatkozva, nem igen mutatkozott hajlandónak, hogy a feladatot teljesítse. De hogy Marusán Péter szemei rávillantak, egyszeribe meghunyászkodott és zokszó nélkül teljesítette a parancsot.

Ekkor volt alkalmunk elsősorban megismerni a kitünően képzett csendőrtiszt kiválóságát és szakképzettségét, akinek a későbbiek során is nagy hasznát vettük. Széles termetű, parancsoló tekintetű férfi volt Marusán Péter. Olajbarna bőre, nagy, fekete szemei, sűrű, sötét haja a szemrevaló férfi benyomását tette. Fellépésében megfontoltság és határozottság érzett.

Négyen haladtunk az élen, a főhadnagy, én és a csendőrmester őrizetében a kisbíró. Előttünk száz lépésnyi távolságra a biztosító járőr botorkált a sötétségben. A járőr parancsnoka, egy csendőrszervező, sípjelzéssel volt Marusánnal összeköttetésben, akinek, mialatt félszemével a kisbíróra ügyelt, hogy meg ne lépjen, arra is volt gondja, hogy a században a rend a sötétségben fel ne bomoljon. Egymás köpe-

nyét fogva haladtak a honvédek a hepehupás, göröngyös úton. A sötét éjszakában egy-két világító rakéta villant át meteorszerű fényével és a nehéz honvédbakancsok tompa nesze hangzott. A kisbíró madárfeje jóformán eltűnt agyonfoltozott ködmöne gallérjában, időnként félenken vizsgálgatta a mellette haladó csendőrmester déleg alakját és vissza-vissza nézegetett az elhagyott falu felé, amelynek körvonala az éj sötétjébe olvadt.

A misztikus csendben kétszeresének tetszett a megtett út. Valahogy a levegőben érzett a másnap forróságos, villamos árama. A kisbíró, hogy előttünk élesebben kezdett kerepelni egy gépfegyver, panaszosan szóla't meg:

— Főhadnagy úr, kérem alásán! Nekem családóm van!

— Családunk nekünk is van — válaszolt derűsen a főhadnagy —, de azért mégis előre kell mennünk.

Amint fogyott a távolság, úgy látszott fogyni a kisbíró is, hogy szinte már csak a két nagy csizmájába húzódott bele az egész ember. Közvetlen mellettünk, az út baloldalán, meredeken emelkedve egy domb sötét szilüettje bukkant elő.

— Kisbíró! — mutatott a főhadnagy a domb felé — ez az a bizonyos Kopasz-hegy?

— Hát hegynek ez is hegy — hangzott a kisbíró remegő hangja —, hanem én már nem megyek tovább, még ha agyonlőnek se, mert én civil vagyok.

— Visszamehet, öreg — szólt a főhadnagy és a kisbírónak sem kellett több, ép hogy megemelte a kalapját és a két csizma szapora léptekkel ügetett vissza a Pusztacelina felé vezető úton. Sípjelzések, bevonul az élen haladó járőr és a század biztosított menetben fölkapaszkodik a dombra. Meredek volt a domboldal, ágrecegés, a visszacsúszók tompa zuhanása hangzik és egy negyedórai erőfeszítés után felértünk a tetőre.

— Halt! — hangzik felénk a sűrűből egy hang. Innen és túlról zseblámpák fénye villant fel, megismertük egymást. Német járőrök voltak, a bajor hadosztály oldalvédői. Későbbi helyzetjelentés után a német járőr elvonult. Őrszemeket állítottunk ki, sátrakat vertünk, a század pihenőre tért.

Dermesztő októberi éjszaka volt, csontunkat metszette a hideg, de tüzet nem rakhattunk s ében virrasztottuk át az éjszakát. Alig derengett a hajnal, újból talpon voltunk. Előttünk a völgyben átláthatatlan felhőgomoly, köd terjengett. A ködből tompa szilüettjével emelkedett ki tőlünk mintegy három kilométernyi távolságra egy hosszan nyúló dombhát, rajta egyetlen bokor sem volt.

— Ott van a Kopasz-hegy — jelentkezett Marusán Péter, a dombhát felé mutatva. Nem is volt kétség most már az iránt, hogy az lesz a számunkra kijelölt magaslat. A legénység a tetőn talált galyakból tüzet rakott és melegedett, ha már meleg ételt nem kaphattunk, legalább a tűz mellett melegíthessék fel dermedt tagjaikat.

A szürke ködben maroknyi tűz mellett kuporgó csoportok úgy festettek, mintha együvé olvadó szürke gyűrűk lettek volna. Járőrt indítottunk az előttünk levő dombhát felderítésére, a telefonisták pedig visszaindultak, hogy a telefonvonalat kijavítsák, amely az éj folyamán valahol elszakadt.

Amíg a faluban levő parancsnoksággal az összeköttetést helyreállították és az előre küldött járőr az előttünk levő Kopasz-hegyre fölért, volt idő a pihenésre. A sátor előtt rakott tűz mellé telepedtünk. A dombtetőn rakott fegyvergulák között toporogva fáncolt a legénység, mintha indián módra haditáncot lejtettek volna, pedig kékszínűre dermedt arcok és

Szőnyegek, bútorok csendőrség részére előleg nélküli részletfizetésre

Telefon: 271-77.

legolcsóbb áron.

Recamiék, sezlonok, sezlontakarók, ebédlő- és plüssöngyegek, vasbútorok, paplanok stb.

Vidékre értesítésre megbízottat kiadunk

Központi Lakásherező Budapest, VI., Liszt Ferenc-tér 5.

Őrs-lőzőnőket, szolgát stb. közvetít 1 pengő közvetítés. díjért:

Fleischmann Lipót Budapest, VII., Bethlen-utca 4. sz.

Keleti-kávéház mellett.

Csendőrök csak

PUGH

motorkerékpárt! vásároljanak!

kezek igazolták a szükségszerű mozgást. A honvédek kezükbe hurogtak és kezüket a hónuk alá csapdosták, valamennyi köpenyének a gallérja fel volt törve, csak Marusán Péteren nem látszott, hogy fázik. Szaporán járt-kelt a legénység között, valahonnan maradékkávé szerzett és azt csajkában megfőzve, odahozta hozzánk.

— Főhadnagy úr, méltóztassék parancsolni! — koppant keményen sarka s felénk kínálta a kávé. Odahívtuk hozzánk és beszélgetni kezdtünk.

— Mit szólsz hozzá, Marusán — szólta a főhadnagy —, ha most megindulunk, meg sem állunk az ojtozi szorosig.

— Hej! Főhadnagy úr — ragyogott fel Marusán arca —, ha még egyszer én Bereckre mehethék . . .

— Reméljük, hogy nemsokára ott leszünk! Van ott valakije talán? — kérdezte a főhadnagy.

— A menyasszonyom! Kemény léptek, egy koppanás és Szabó András csendőr tisztelgve állott meg előttünk.

— Főhadnagy úrnak jelentem alázatosan, az élelem és lőszer megérkezett a faluból.

— Maradj itt — szólott hozzám a főhadnagy, látva, hogy indulni készültem —, te éjjel voltál a soros, majd én elintézem a kiosztást.

A főhadnagy eltávozott, ketten maradtunk Marusánnal. Fagató kérdéseimre megeregett belőle a szó. Hosszan nézett az előttünk táncoló tűznyelvekbe, arca átszellemült, levetette magáról a szolgálati ridzség külszínét és alóla meleg közvetlenséggel buggyant ki a harminc év körüli fiatalember titkon őrzött érzése. Lelke tele volt ideálistussal, talán azért, mert ösztöne titkon éreztette vele a közeljövőt, talán mert bennem rokonérzést sejtett — őszinte melegséggel beszélt a szerelmének történetét.

II.

Sósmező közelében, közvetlen a román határ mellett emelkedik a határszéli őrszlaktanya. Alig néhány száz lépésnyire odalátszanak a község épületei. Szalmafódelek, pirosindelyes házak húzódnak meg az akácombok alatt. Két oldalt fenyőkoszorús hegylancok ölelik körül a falut. Az augusztusi verőfényben fényes tetejével ide csillámlik a templom tornya, körül a gondozott kertekben zöldecséges ágyak és dús tehertől roskadó gyümölcsfák.

A laktanyától a faluba vezető úton egy férfi halad a vadvirágokkal tarkított réten át. Kimenő egyenruháján látszik, hogy a szabadságot kapott csendőr valakinek a kedvéért öltözködött így ki, de ezt mutatja a kezében levő rózsacsokor is.

Sósmező vendégfogadójának udvarán zöld galyakkal díszített tető alatt tarka sokaság hullámlzik. Ünneplőbe öltözött legények, selyemkendős leányok tarka szín pompája oda lát-szik a domboldalra, amelyre útrövidítés végett most Marusán Péter csendőrmester ért. Az őrmester elé villanó kép arcába szökteti a vért és szaporább léptekkel szel a gyalogósvényen át. Ide már jól hallani a fel-felduruzsoló zenét, sőt egy-egy vígabb legény kurjantása is idehangzik.

Kora délután van még, a felhőtlen égen ragyogó nap még messze jár a fenyvesek koszorúja fölött, tüzelő heve szinte égati a csendőrmester napbarnított arcát, de belül is ég a tűz, amely mind szaporább léptekre ingerli a falu felé sietőt.

Táncmulatság volt Sósmezőn, nemcsak a falu aprajagya sereglett ma össze a vendégfogadó tágas udvarán, hanem a szomszédos Bereckről is sokan érkeztek a mulatságra. Felvirágzott, csengős szekerek hozták a legényeket és leányokat a szomszédos faluból, köztük egy leányt is, aki Marusán Péternek mindennél többet jelent.

Bereck község egyik legmódosabb gazdájának viruló szép leánya az a mágnes, amely ily szapora léptekre ösztönözte a nyári hőségben Marusán Péter csendőrmestert. Balogh Juliska nemcsak Berecken, hanem a környéken is a legszebb leány volt. A karcsu termetű, darászdereku gazdালেánynak mosolygó babaarcán az élet rózsái nyíltak. A selyempillákkal árnyékoltt kék szem úgy megbabonázta a csendőrmestert, hogy szolgálatonkívüli minden ideje és vágya

Bereck község egyik kis muskátlis kertje felé vonzotta.

Marusán Péter a vendégfogadó elé ért. A kapu előtt ácsorgó legények tisztelgés nélkül meg pörge kalapjukat az érkező előtt. A csendőrmester személye közbecsülésben állt a falusi nép között. Kemény, egyenes, igazságos embernek ismerték. Amerre megjelent, a falu lányai sóhajtvá tekintettek utána, de tudták, hogy Balogh Juliskával a versenyt fel nem vehetik.

Marusán Péter az előtte utat nyitó falusi legények között a vendéglő udvarára sietett. Középen táncoló párok, az étellekl és üvegekkel megrakott asztal körül idősebb férfiak és nők. Az egyik sarokban négy vályogvető cigány húzta neki-tüzesedve a talpalá válót. Minden szem a belépőre irányult, a csendőrmester tekintete gyorsan körüljárt a szórakozókön és egy piruló leányarcot akadt meg, aki személyesítve fogadta az érkeztet. Ide irányozta lépteit Marusán.

(Folytatjuk.)

Keresztrejtvény.

Grid of a crossword puzzle with various symbols and numbers indicating the start of words.

Vízszintes sorok: 1. Szolgálat közben a járőr.... 2. Volt királyunk előneve. 3. Okozat testvére. 4. Régi viseletre mondjuk. 5. Ezzel fizet a hős. 6. Korhol. 7. Hadsereg rövidében. 8. A hitelező az adóst. 9. Ilyen vér is van. 10. Aki ezt teszi, a csendőrrrel gyűlik meg a baja. 11. A csendőrtől is követeljük. 12. Futballista gyakran végzi. 13. Hitelező teszi az adós fizetésével. 14. Ilyen szokás is van. 15. Minden attack kezdete. 16. Allatra is mondjuk. 17. Ūrmérték rövidítése. 18. Személyes névmás és rövidítés. 19. Az akinek bánata van. 20. Keveset beszél. 21. Ikegötő. 22. Női kereszt-név. 23. Azonos mássalhangzók. 24. Jelen volt a bűncelekmény-nél. 25. Régi Ūrmérték. 26. Becs női kereszt-név. 27. Naponta olvasod ezt a parancsot. 28. Segédige. 29. Tojással vegyes is eszik. 30. A 38. fordítva. 31. Jó szaga van. 32. Baross Gábor hozta be ezt az időszámítást. 33. Csapadék. 34. Jó biztatás. 35. Azonos magánhangzók. 36. A zsarú fele. 37. Nemesfém. 38. Szakácsod is teszi. 39. Földművelő ige.

Függőleges sorok: 1. Aki gyakran teszi, rosszul teszi. 2. Női kereszt-név. 3. Nem kellemes idő. 4. A seben keletkező váladék orvosi neve. 5. Szolgálatot teljesít. 6. Orvoság. 7. Szemle előtt nagyban folyik. 8. Évszak. 9. Bűnözőnek ezt igazolni kell. 10. Rag. 11. Azonos mássalhangzók az ABC végéről. 12. Nép, de földre is mondjuk. 13. Ilyen szolgálat is van. 14. Ez is a pihenéshez tartozik. 15. Kitüntetés idegen szóval. 16. Hangjegyek összessége. 22. Kerekszám. 24. Igzat közismert idegen szóval. 26. Ilyen távolságról is beszél a

A ruhaszövet minősége bizalom dolga.

Egyedül csak a szövett elöallító posztógyáros képes tényleges garanciát nyújtani arra, hogy valóban nemes tisztagyapjút használ fel; csak ő tudja, hogy a szövett belül milyen értékek vannak. A tartós minőséget tekintve árakban is csak az elsőkézből minden közvetítő drázfásától mentesen, a posztógyártól közvetlen történő vásárlás nyújt igazi előnyöket. Posztógyáruktól állandó szerződéses szállító, mérték szabásunk pedig a m. kir. csendőrség részéről — évek óta egyedülállóan — ismételtén okirattal elismerésben részesült állandó szerződéses felruházója. Tekintse meg örsére küldött mintáinkat. Kívánságra más mintákat is díjmentesen küldünk és kedvező fizetési módokat adunk.

TRUNKHAHN Posztógyár és Ruhagyár Rt. Magyarország katolikus kézben levő egyetlen posztógyára. Budapest, I., Lenkei-út 117. Ūzembelen 1922 óta 300 munkással.

csendőr. 28. Ilyen parancs is van. 30. Ilyen jóváhagyás is van. 32. Ellök magától. 35. Fekszel rajta. 37. Az teszi, aki levest eszik. 39. Lovad szomját itt enyhít. 41. Fegyvertársad. 42. Főrang rövidítése. 44. Fordítva közelre mutató szócska. 45. Minden lavina kezdete. 46. Számnév. 50. Aki kémkedik. 53. Fohász. 56. Azonos mássalhangzók az ABC elejéről. 60. Kopasz fej. 61. Őrszfőnök. 62. Azonos mássalhangzók. 63. Ellen-téte kötőszó. 65. Kötőszó.

Megfejtéseket csak a csendőrség legénységi állományú egyenitől fogadunk el. Határidő augusztus 15. A megfejtők között értékes japán asztali dobozt sorsolunk ki. Az eredményt a szeptember 1-i számunkban fogjuk közölni.

Megjejtés.

A folyó évi 13. számunkban közölt rejtjelzett szöveg megfejtése a következő: „Az ékszeres és ruhaneműek egyrészt Elemér Debrecenben eladta Grünnek és a pénzen ügyvédet fogadott részre. Tagadj, a csendőrök a kemecsei ügyedről még semmit sem tudnak. Pénzed jó helyen van Füzésnél. A többi ékszerrel Elemér és Erzsébet holnap este szöknek át Nyír-ábránytól a határon az ottani emberünk segítségével.”

Megfejtették a következők: Agyal János őrm. (Bélapátfalva), Badi Lajos th. (Szeged), Balaton őrm. (Szeged), Balogh István alhdgy. (Püspökladány), Balog József cs. (Monok), Balogh László őrm. (Budapest), Bányász János th. (Jászladány), Barna Ferenc cs. (Lajoskomárom), Bárti Ferenc őrm. (Vámosgyörk), Benedek Lajos th. (Fadd), Biacsi Sándor g. tiszthelyettes (Szeged), Bodó Gáspár törzsőrmester (Dombrád), Bodrogi Sándor cs. (Gyoma), Bödöcs Antal törzsőrmester (Kapuvár), Bretus Ferenc őrmester (Nagy-tétény), Bujáki Ferenc őrm. (Törökszentmiklós), Bútor József cs. (Hódmezővásárhely), Csádár Gyula őrm. (Budapest), Cseh Gábor őrm. (Somoskőújfalu), Csörtő József őrm. (Beremend), Csiki Pál őrm. (Jászladány), Csordás János őrm. (Vasas), Dabis Ferenc prb. cs. (Berettyóújfalu), Dani József őrm. (Baglyasfalva), Dohándi István őrm. (Lőrinci), Döcs István őrm. (Vámosmikola), Dudás Mátys cs. (Cinkota), Egedi Mihály cs. (Jászberény), Erdődi János th. (Szombathely), Erdős Pál tiszthelyettes (Encs), Falusi Antal tiszthelyettes (Szombathely), Farkas József törzsőrmester (Tata), Farkas Mihály I. th. (Adony), Fekete Imre II. őrm. (Hajdunánás), Fenyves (Filip) János cs. (Fadd), Fenyves Jenő cs. (Kapuvár), Ferenczi István őrm. (Veszprém), Földesi Pál őrm. (Szigetmonostor), Furkó Gáspár őrm. (Maglód), Fülöp Lajos prb. cs. (Nyíregyháza), Galgóczi Albert th. (Debrecen), Garai Zsigmond őrm. (Mernye), Gerendás János őrm. (Budapest), Gergely Béla őrm. (Kánszentmárton), Gévai János őrm. (Bodajk), Görbe Béla őrm. (Rákóczi-falva), Gurmai Péter őrm. (Debrecen), Gyurka József őrm. (Balatonszárszó), Hajdinák Jenő őrm. (Derekegyháza), Halász Bernát őrm. (Cinkota), Halmos András őrm. (Pécs), Hamza Gábor őrm. (Debrecen), Hankó János cs. (Csengőd), Harangozó Mihály cs. (Piliszentantó), Hegedűs Pál cs. (Szob), Hevesi Imre őrm. (Kutas), Hofmann Győző th. (Pécs), Hor-dós Gyula őrm. (Karád), Horváth Bertalan őrm. (Pétgyár-telep), Horváth József prb. cs. (Csongrád), Horváth József XV. őrm. (Nagyecsk), Horváth Sándor cs. (Tokaj), Horváth Vince őrm. (Zalacsány), Hozleiter István őrm. (Báta), Hubay András őrm. (Rum), Igali Ferenc őrm. (Pécs), Ille Sándor th. (Kunbaja), Imrei József őrm. (Baltavár), Izsó Ambrus őrm. (Szeged), Jakab József th. (Szombathely), Jakabfi József őrm. (Fadd), Járdánházy Gábor őrm. (Herceg-

szántó), Jenei József gth. (Szombathely), Juhász Gábor th. (Bábolna), Juhász József őrm. (Békéscsaba), Kampf Antal őrm. (Csurgó), Kapás József őrm. (Hajdunánás), Kardos István őrm. (Nagydorog), Kálmáncz helyi András őrm. (Kéz-
néző), Kemenes Károly prb. cs. (Tiszakürt), Kemény al-
hdgy. (Szeghalom), Kenéz Sándor őrm. (Okány), Kerekes
Aladár cs. (Gödöllő), Keresztes Lajos cs. (Peremarton-gyár-
telep), Képes János őrm. (Gödöllő), Kiss Dezső őrm. (Gyulavári), Kiss János cs. (Kunbaja), Kiss Sándor cs. (Nagyecsk), Kispál János th. (Nagyigmánd), Klausz János
őrm. (Cinkota), Kleinicza István cs. (Csillaghegy), Klement
István cs. (Békéscsaba), Kolozsvári Gyula th. (Szombathely),
Komló Sándor őrm. (Sárospatak), Kondrád Géza cs. (Mag-
lód), Kornya Ferenc th. (Budapest), Kovács Gergely őrm.
(Balatonkenese), Kovács Mihály II. cs. (Kistelek), Kuntár
János th. (Szombathely), Lakatos István őrm. (Szombathely),
Laki Dezső cs. (Lovasberény), Lang János th. (Sátoraljaúj-
hely), Lantos János őrm. (Szeged), Lendvay János th. (Mis-
kolc), Liska Vilmos th. (Pécs), Loboda Zsigmond őrm. (Gyul-
lavári), Magyar Miklós őrm. (Mezőkövesd), Markovics Géza
th. (Nagyatád), Marton (Márton) Flórián őrm. (Dunaha-
raszti), Marton Mihály th. (Szombathely), Máthai József
őrm. (Mezőkövácsháza), Megyer György őrm. (Böhönye),
Mészáros Lajos I. th. (Szombathely), Mike József őrm.
(Kurd), Mléh Mihály őrm. (Hajdunánás), Mokány Mihály
th. (Mád), Molnár Béla őrm. (Szászvár), Molnár János th.
(Keszthely), Molnár János V. őrm. (Balatonszárszó), Molnár
József I. őrm. (Gacsály), Módos Gergely őrm. (Szil), Móró
István th. (Berettyóújfalu), Muci József őrm. (Vámosmi-
kola), Nagy József II. őrm. (Kézéző), V. Nagy József őrm.
(Alberti), Nagy Lajos II. őrm. (Pata), Nagy Sándor cs.
(Kisújszállás), Nemes Bálint őrm. (Szolnok), Németh István
th. (Hévíz), Németh János IV. őrm. (Besenyszög), Németh
Miklós cs. (Sárszentmihály), Nott Ferenc őrm. (Peremarton-
gyártelep), Nyers László g. th. (Kaposvár), Nyisztor József
th. (Budapest), Olajos Mihály th. (Nagyszénás), Oláh Gyula
őrm. (Budapest), Orbán József őrm. (Mezőkövesd), Pandur
Sándor őrm. (Nagymanyok), Pálhidi Mihály th. (Szil), Pető
István őrm. (Pétgyártelep), Pilipár József őrm. (Szabad-
hidvég), Plagh Károly őrm. (Szikszó), Polgár József őrm.
(Baja), Polgár Vendel őrm. (Tatabánya), Práda Bertalan
cs. (Mezőgyán), Pupos Imre th. (Salgótarján), Puskás Fe-
renc cs. (Szalkszentmárton), Répási János őrm. (Fűzfő-gyár-
telep), Róka János őrm. (Budapest), Roma Gábor őrm. (Kis-
újszállás), Sebestyén István cs. (Szálka), Simon Albert őrm.
(Szob), Szabó Dezső őrm. (Mosonszabolcs), K. Szabó Ferenc
cs. (Dunapataj), Szabó Gyula II. őrm. (Búj), Szabó József
alhdgy. (Mezőcsát), Szabó József IV. őrm. (Tarján), Szabó
Szilveszter őrm. (Szentgál), Szalai István th. (Szombathely),
Szár István őrm. (Böhönye), Székely János prb. cs. (Szik-
szó), Székely (Stocker) József cs. (Mágocs), Szőke Sándor
őrm. (Jászladány), Szuhai Imre cs. (Edelény), Parródi Ist-
ván őrm. (Szil), Tóth Imre I. őrm. (Felsőmocsolád), B.
Tóth János őrm. (Szerencs), Tóth János II. őrm. (Szeged),
Tóth János prb. cs. (Alberti), Tóth Mihály őrm., Tóth Miklós
őrm. (Sóstófürdő, Sárospatak), Tölgyes István őrm. (Tata),
Törös István őrm. (Csánadapáca), Vajdas Sándor őrm. (Deb-
recen), Vancsik Pál cs. (Karcag), Vitéz Vágó János th.
(Budapest), Várnagy Vendel őrmester (Nagybajom), vitéz
Vácsi János th. (Szombathely), Vinkler Mihály th. (Buda-
pest), Závodi Gyula őrm. (Gödöllő), Zombori István őrm.
(Szeged), Zsiros Sándor cs. (Cinkota).

A szerkesztőségben megejtett sorsolás során a zseborát Gurmai Péter őrm. (Debrecen) nyerte. Elküldöttük.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:
PINCZÉS ZOLTÁN őrnagy.

Stádium Sajtóvállalat Részvénytársaság, Budapest, VI.,
Rózsa-u. 111. — Felelős üzemvezető: György Aladár.

37 év óta a világot uraló eredeti angol

THE CHAMPION

kerékpárokat

havi 20 P részletre. — Sajátkészítményű
LANG-kerékpárok 204 P-ért. — Havi 16

pengő részletre, teljes felszereléssel, karbidlámpával. Kerékpáralkatrésze-
ket a világon létező összes kerékpárakhoz nagyban árban, 30% árszállí-
tással. Külső gumik 5.80, belső gumik 1.80, pedál párja 3, lánc 3.20 pengő.

LANG JAKAB ÉS FIA kerékpár- és guminyagkereskedés
Kelepteurópa legnagyobb, legrégebbi és legmegbízhatóbb kerékpár-
raktára. — Budapest, VIII., József-körút 41. — Alapítva 1869 — Árjegy-
zék 1000 képpel ingyen!

BÚTOR tartós, modern kivitelben, kényelmes részlet-
fizetésre kapható:
KISIPARI TERMÉKEK BÚTORCSARNOKA RT.
Budapest, VII., Dohány-utca 66. sz.

Ha írógépet vásárol, javítást, vagy
cserét, keressen fel bennünket!

REMINGTON

Írógép Részvénytársaság, Budapest,
VI. kerület, Andrássy-út 12. szám.